

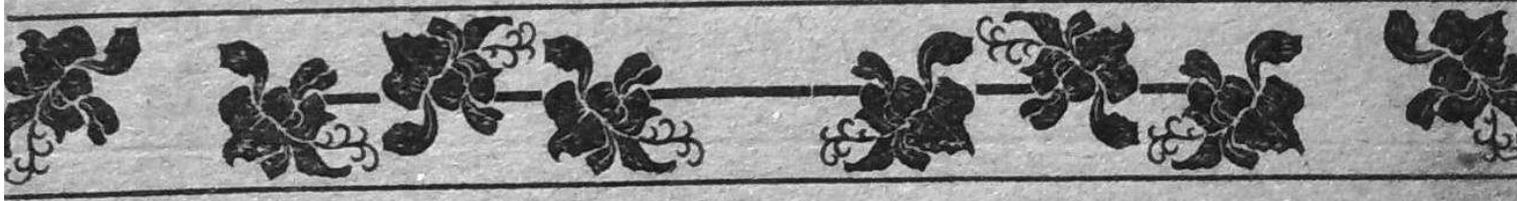
JAFFRENOU (TALDIR)

TEATR

Brezonek Loblus

Keraez, Moullërez ar Bobl.

JAFFRENNOU (TALDIR)

TEATR

BREZONEK POBLUS

THÉÂTRE POPULAIRE BRETON

6 Pez-C'hoari & 1 Unangomz

- I. — *Ar Bourc'hiz lorc'hus*
- II. — *Ar Barz hag ar Prokuror*
- III. — *Janedik o vond da Bariz*
- IV. — *Pontkallek*
- V. — *Corret Ar C'henta Grenadour*
- VI. — *Eur Votadeg giz nevez*
- VII. — *Ar Poëltron meo.*

KERAEZ
Moullérez Ar Bobl
var hent ar Gar

1911

PARIS
H. CHAMPION, éditeur
5, Quai Malaquais

En vente à l'Imprimerie-Librairie du Peuple

CARHAIX

TALDIR JAFFRENNOU. — <i>An Hirvoudou</i> , poésies	2.00
<i>An delen dir</i> , poésies	2.50
<i>Kanaouennou</i> , chansons populaires, 5 grandes feuilles à	0.10
<i>Kanaouennou</i> , (Bro goz, Sao Breiz-Izel, Dalc'h sonj, Me ho salud) avec accompagnement de piano par DUHAMEL, rédacteur en chef des <i>Chansons de France</i>	3.00
<i>Theatr brezonek</i> , (les pièces de ce volume en brochures séparées)	....
<i>Barzaz Taldir</i> , poèmes, en 2 gros volumes à	3.50
AR BERRE (Abalor). — <i>Ar gwir treac'h d'ar gaou</i> , théâtre	1.50
<i>Fleurs de Basse-Bretagne</i> , contes.	1.50
VALLÉE (Abhervé). — <i>Le Breton en 40 Leçons</i>	3.50
TRIVARZ. — <i>Histor Breiz</i>	1.50
CROC (Eostik Kerinek). — <i>Marvailhou Kerne</i>	1.50
PROSPER PROUX. — <i>Kanaouennou gret gant eur C'hernewad</i> (nouvelle édition avec portrait)	1.00
LATERRE & GOURVIL. — <i>Kanaouennou Breiz-Vihan</i> , (Mélodies populaires en musique, sous presse).	3.50
J.-L. HENRY. — <i>Ar Gwenan</i> , brochurette très utile aux éleveurs d'abeilles	0.30
G. MILIN. — <i>Œuvres posthumes</i> , 2 plaquettes à	0.50
Y. SÉBILLOT. — <i>Histoire du peuple breton</i>	2.50
AR C'HOAT. — <i>Ar bibl santel</i>	3.00
MARIGO (Abad). — <i>An Aviel</i>	1.75
MORVAN (Abad). — <i>Kenteltou a skuer vad</i>	2.50
CANEVET (Abad). — <i>An devez kristen</i>	1.75
AR MOAL (Dirnador). — <i>Yan potr ar ger</i>	0.20
<i>Colloque français-breton</i> (11 ^e Edition)	1.25
<i>En envor euz Marc'harit Phulup</i> , anthologie de poèmes et discours, avec portrait.	1.50

Al leor-ma zo kinniget
d'an Aotrou Emil ar C'HLOAREC
Maër Plouian, Kannad Montroulez er Parlamant.

An *Teatr Brezonek* a oa kouezet en e
boull, pa adsavaz an Aot. AR G'HLOAREC
eur Strollad en Plouian. Houma a roaz
eun displegaden gaër meurbed a *Vues*
sant Gwennole, ar SUL 14 a viz Eost 1898.
War an hevelep tro e oa krouet *Kece-*
digez Broadus Bretz, ar genta breuriez
. . . . . a spered breizad . . . . .

I. AR BOURCHIZ LORC'HUS

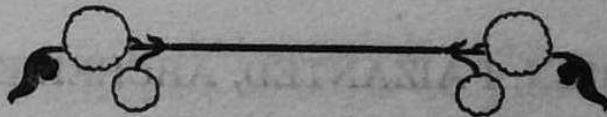
C'hoari-Fentus

AR

Bourc'hiz Lorc'hus

EN TRI ARVEST

(Reizet a nevez)

Displeget ar wech kenta en bourk Plouiann
(Thomas Park , rener ar strollad)
en miz Eost 1899.

C'HOARIERIEN

An Aotrou TEO, bourc'hiz.

E WREG, itron stummet.

ANNA, o merc'h.

IAN AR MILLER, paizant iaouank, servijer Anna.

ANASTASE MERCIER, strak-aotrou, c'hoantus Anna.

PER COCAGNE, micherour.

KATEL, matez ar vourc'hizez.

MICHEROURIEN, PAIZANTED, ARCHERIEN.

Eur PLAC'H HOSTALERI.

An Aotrou MEAR.

KENTA ARVEST

An aotrou Teo, eur bourc'hiz p'rivatik, a zo e unan war an teatr. Bale a ra gant eur ear uhel, e gof astennet en araog. Komz a ra.

KEVREN I.

AR BOURC'HIS

Roi va merc'h da henez ! Eur paizant ken izel
Neuz ket eur gwennek toull'n e di na 'n e c'hodel !
D'eun den na oar lâret na « bonjour » na « bonsoir »,
N'anvez ket ar gallek, 'med brezounek ne oar !
E dad zo eur merour demeurez a renk dister,
E vam zo bet matez ! N'en deuz na stum nag ear.
Va merc'h ra 'med gouela, ra 'med sonjal d'ezan...
War va feiz n'hi lezin biken da vond gantan !
Beza d'in daou vil skoed a leve, — ha dic'hle, —
Arc'hant duma-duhount, hag ahendall, danve...

Choum a ra da sonjal

Me, vid gwir, n'ouzon ket ar gallek difazi,
Mez va merc'hik Anna a zo bet er skol, hi !
Pa de c'hoant e tispleg peziou gallek dinam...
...En ze, red d'in anzae, eo heaven ouz he mam !

Va gwreg, daonet vin ket, hoannez he deuz eur bek !
Ma ve dek eneb d'ei, e c'hounefe war dek !...
Mez... deomp d'ar wirionez. Petra lavafe'n dud
O weld an Aotrou Teo o vond da goll e vrud
'N eur roi e bennherez d'eur paizant er c'hiz-ze ?
Nan ! Gouel pez a gari !... Na ran fors evit-ze.
Gand henez ne di ket.

Gand eur vouez dudius :

Me anvez unan all
Eun aotrou euz a gear, a zo uhel e stall,
Hag a vije mad d'id...

*Ama e tigor an nor hag Anna, merc'h
An aotrou Teo, a zeu ebarz.*

KEVREN II

AR BOURC'HIZ, ANNA

AR BOURC'HIZ

Hirio out mintin mad.
Deuz, va merc'hik Anna, da rei eur pok d'az tad.

ANNA

Demad, va zad karet.

Poka reont an eil d'egile.

AR BOURC'HIZ

Da zaoulagad zo ru,
Anna vihan. Perag e ma dal ken du ?

ANNA

N'en euz netra, va zad. N'ed eo ket du va zal
Ha ma kerit, ouzoc'h me a c'hoarza raktal.

AR BOURC'HIZ

C'hoarz red na dalv netra. Me bari e sonjez
En lan Miller arre ! Red e vez diodez !
Te oar ze da-unan. Ar penn brezounek-ze
Na lenn 'med journaliou euz hon zammik kontre,
Na heuil na politik na newentiou Pariz.
Ko mz a ra ar gallek vel eul loue pe eur wiz.
Anna a grog da ouela

Adarre ! Red e vô d'in brema facha tre !...

ANNA

Va zad ker, me ho ped, bezit ouzin true !

AR BOURC'HIZ

Paour keaz plac'h ! True'walc'h am beuz-me diouz-id.
Na glaskan 'med da vad, kred han p'her lâran d'id.
Peseurt gounid a ri gand lan o timezi ?
Plac'h daou vil skoed leve gand paizant dibarti !!

ANNA

C'houi peuz arc'hant vid daou.

AR BOURC'HIZ

Petra ? Arc'hant vid daou !
Me wel m'anvezez ket talvoudegez an traou.
Peleac'h i gand Miller, paizant ken ez eo kouer,
Pa oar 'med Brezounek ? Pac'h i ebarz eur gear,
Vô c'hoarzet war ho penn ! Pac'h efot 'n eur salon,
Mez a vo ho kweled gant da Iannik breton,
Ha pa resevi tud, pe doare digemer
A vezo great d'ezo gand da bried lan Gouer ?...
Me am beuz em c'halon c'hoant da huanadi !

ANNA

Feiz, me am beuz ive c'hoant braz da hirvoudi.

AR BOURC'HIZ

Hirvoud 'ta.

Tevel a reont eur pennadik.

Sell, Anna, azeomp eun tammik
Ma kontimp euz an traou eur weach, ha rik ha rik,
Mar teuz sonj mad a ze, n'euz ket pemzek deiz c'hoaz,
Zeuaz ama eur paotr iaouank karget a c'hras
Hag a flouradennoù. Dond a rê da weled
Hag hen e choume c'hoaz miniou plom da gavet.
Te oar zo bet gweach-all labourel kalz war ze

Pa oa mengleuziou plom o ren barz ar c'hontre,
Hanta ! An aotrou-ze, a du Raozon deuet,
An neuz el leoriou koz, eun deiz dizoloet
E vane dre ama mengleuziou plom-arc'hant,
Re aour e oa ive zoken en Kenekant.
Michanz, en doa klevet komz ouz hon tiegez.
Ama eo deut war eun, ze avad a c'houzez.
Pa gleviz pehini a oa e gevridi,
Am beuz galvet da vam, ha kalz plijaz d'ezhi.

Da biou na blijfe ket eun aotrou ken lirzin ?
Neuze 'neuz kendalc'het goulenn en eur c'hoarzin
Ke'eier war an traou, ar parkou, o hano :
Me lavare d'ezan, p'eo gwir oun deuz ar vro.
Me lar d'id, Annaik, d'az mam en deuz plijet
Muioc'h vid d'in-me c'hoaz.... ia, ma viche gallet.
Sethu prientet lein, ha pedet an aotrou
Digemeret en deuz gant bep seurt bennoziou.
Tra ma padaz al lein, na rê 'med sell ouzid,
Me wele 'walc'h 'nije c'hoantaet komz ganid,
'N e zaoulagad lennen.... Mez te, gant fri mouzet,
Na zellez 'med a gorn, ma oa mez da weled.
Ha feiz ! Goude lein oun eat gantan da vale
Da ziskouez al leac'hiou. Gwestlet 'meuz, ma Doue,
'Mije roet d'ezan pemp kant lur da gomans...
Roet ha tout int ! Bah ! Red eo pursu ar chans,
Na rê nemed komz d'in deuz da c'hras, da c'hened,
Te oa koanta plac'hik an doa biskoaz gwelet.
Koulskoude 'noa redet. Gwelet en doa Bro-C'hall,
Bechet en devoa en kalz a vroioù all !
Gwelet en doa Pariz ! En tud euz ar seurt-ze
Eo aotreet, me gred, kacout kreden ha fe !

ANNA

Ia, va zad. Mez siwaz, me 'meuz med enkrezo
O weled e fizit kement 'n eur reder bro.
Aze ho peuz roet pemp kant lur d'eun aotrou
Ha na welfot biken marteze, o roudou.

AR BOURC'HIZ

Me lar d'id, pean kaled, ez eo eun den a bouell.
Kreden am beuz ennan. Eun den eo vel ma fell.
Ha touet an deuz d'in e teuche war e giz
A-benn eun teir sizun, pe d'an hirra eur miz.
Red e oa d'ezan mond da gomz ouz renerien
« La Compagnie des Mines » ; da glask micherourien,
Ha goude, p'en diche prientet mad an traou
Viche kroget raktal da gleuza ar parkaou.

ANNA

C'houi rai vel ma kerot. Mez me na garan ket
Stum nag ear an den-ze. Hennez zo laër kuzet.

AR BOURC'HIZ

Eul laër ?... Red e vo d'in facha kren diouzig.
Mad ! Be sonj koulskoude eo ar gwaz roin d'id !

KEVREN III

An hevelep re ; Ar Vam

AR VAM

Gant eur vouez kraouennek hag eun ton galleger

Bonjour, mes chers amis. Krog oc'h d'ober eur gaoz ?
Me vefe kirius,....

AR BOURC'HIZ

Ni laro d'ac'h penaoz

ANNA

Va ma m....

AR BOURC'HIZ

Va gwreg, sethu ama deuz petra e oa kont,
Boue eur pennad amzer reomp 'med mond ha dond,
Poënt eo kaozeal freaz. Dimezi a zo red,
Anna a zo en oad da vond gand eur pried.

AR VAM

Dimezi gret ha tout !... Sell ama eul lizer
Digand « Monsieur » Mercier. Deut eo gand ar fakter.

*Roi a ra al lizer d'he fried ; hema a dap e lunedou
hag a lenn. Dre ma ia, Anna a gemer he lian-godel
da sec'ha he daërou.*

Cher Monsieur,

Comme je vous le disais, je dois arriver prochainement chez vous pour mener à bonne fin l'entreprise minière dont j'ai la direction sur les terroirs de Plougar et communes limitrophes.

J'en ai parlé au Directeur de la Compagnie Générale, qui m'a donné carte-blanche pour prendre toutes mesures. J'arriverai donc bientôt avec les premiers ouvriers.

Agréez, Monsieur, l'assurance de mes civilités distinguées.

Anastase Mercier.

P. S. — Présentez, je vous prie, mes respects à Madame votre épouse, et mon plus gracieux bonjour à Mlle Anna, dont mon cœur se réjouit quotidiennement d'avoir fait la connaissance.

AR VAM

Barz ar penn diveza, e weler difazi
E ma 'n aotrou Mercier o klask an dimezi...

AR BOURC'HIZ, d'e verc'h

Gweld a rez Annaik, va merc'h keaz, gweld a rez,
Petore parti kaer e rafez gand hennez !...

AR VAM

Eur parti kaer, vid gwir ! Trugarez da Zoue
D'hen beza dre vuzud digaset er c'hontre.

AR VATEZ, en eur hanter zigerri an nor
Madam' all' a sarvi !

AR VAM, d'he gwaz, en eur vond ekuit
Med gallek gomzo ken,
Ar beuré-ma 'roiz d'ezi ar gourc'hemen.

KEVREN I'

IAN AR MILLER, e-unan. Gwisket eo evel eul Leoniad pe
eur gwiskamand ar breton all. Eur skourjez a zo
gant an en e zourn. Kana ra en eur zond :

Mar 'mije bet ar skiant ha spered da rima
Em dije savet eur zon d'am dousik ar c'hoanta,
Mez allaz, 'meuz med kalon, ned oun ket gwiziek,
Na wian ket ar gallek, n'ouzon 'med brezounek !

Komz a ra :

Bah ! Perag 'n em skwiza da vond d'ober gwerziou ?
Re c'hlac'haret ez oun 'vid kaout va rimellou.

Kana ra eur pennad kenta a « Ganaouen an Durzunel »

Kalz amzer am beuz kollet
O furchal ar c'hoajou
Evid klask an durzunel
Kousket war ar brankou ;
Devet am beuz va amors
Ha tennet am beuz fall,

Achapel an durzunel
Ha nijet er c'hoat all.

*Trouz a gleo dreg e getn. Tret a ra, hag e wel e zousik
o tonn goustadik, war begou he zreid. Choum a ra
souezet, mez Anna a ra sin d'ezan da devel.*

ANNA

Rez ket a drouz, Ian baour. Mar ben gwelt gand va zad !
En eur glevet da zon. oun diredet d'ar prad !
Me anveze da vouez.

IAN

Anna, va c'harante !

Koueza ra d'an daoulin.

ANNA

Sao 'lese ! — Gand va zad 'meuz bet vij ar beure
Eur gont lem ha garo diwar da benn, Ian baour.
Te oar ze koulz ha me, ne gar nemed an aour.

IAN

'Zell ket ouz ar galon.

ANNA

Mez fiz ennoun bepred.
Da garout da viken 'meuz d'ar Werc'hez touet.

IAN

O Anna, me a zonj ennout ha deiz ha noz.

ANNA

War ar bed vimp juntet, — pe barz ar baradoz.

*Trouz a glevont. Anna ha Iann a red e-kull,
pephini dre e du. War-ze, ac'h arru an aotrou Teo.*

AR BOURC'HIZ

Feiz ! Deut a oan d'ober eun dro barz em farkou.

Sellout a ra en e dro.

Red vo d'in lavaret distanka argwaziou;
An dour na red ket ken.

Sellout a ra pelloc'h.

Ezom am beuz ivez
Da lavaret troc'ha ar brouskoajou kelvez.

Mont a ra kuit en eur vutuna.

EIL ARVEST

*Gwelet a rer war an teatr eur strollad micherourien
gand pallou, kregar, morzollou ha barrinier
houarn. Eun aotrou izouank gand eul lost-plik a
gomz outo.*

KEVREN I

Ann Aotrou MERCIER ; MICHEROURIEN

Hanta, va mignoned, arru omp 'benn ar fin.
Bremaik me baëo d'ac'h bep a chopinad gwin.
Mez klevit mad ar pezh a laran d'ac'h brema.
Bet sonj omp o c'hoari ar *gomed* ama.
Me hen asur mad d'eoec'h, paet e vefoc'h holl,
Mar gallan dond a benn deuz ar penn euz va zaol.
It brema da zibri ho lein war var c'houst-me,
Varc'hoaz neuze, krogimp da bigosa 'r mene.

KEVREN II

MERCIER, e-unan

Sethu me o c'hoari va c'hoari diveza !
Me gred e teuin a-benn da c'hounid ar plac'h-ma.
He zad zo ker diod !... E bemp kant lur, a-vad,
A ro d'in eun tanvez deuz an traou a c'hall kad !
Miniou plom hag arc'hant ! O brava sorc'hennou,
Am beuz kavet evid touella 'r sperejou !

Eur micherour hennag zo bet feurmet ganin
A zikouro 'hanon da guz ar pezh a rin.
Mez va zaol zo leac'h all... ar verc'h hag he leve !
Mez he leve dreist-holl eo e c'hoantean-me.

*Kregt ra da c'hoarzin. mez klevel a ra trous dreg
ar gwel, hag e choum peoc'h.*

KEVREN III

AR BOURC'HIZ, MERCIER

*Erruout a ra ar Bourc'hiz, Mercier a ra dezan eur
bern arvezioù giz Paris. An aotrou Teo a zo ru
gand ar blijadur.*

MERCIER

Bonjour d'ac'h, aotrou ker. Penaoz e ma ar bed ?
Spountus oa braz ar mall oa ganin d'ho kweled !

AR BOURC'HIZ. gand sellou livriz, a stard d'ezan e zourn.

O va mignon karet ! Arru oc'h war ho kiz...
Pegen hir, pegen trist, am beuz kavet ar miz !

Gervel a ra :

Va gwreg Janned ?... Va merc'h ?... Hastit, hastit affo !
Deuit buan ama ! Ma an aotrou distro !...

*Trous en tu all. An nor dren a zigor, hag an itron
An Teo a zired, hanter diskabel.*

MERCIER, o vond tresek d'ezi

Bonjour, va itron ger. Lawen ouz ho kweled !

AN ITRON

Ha me eta, aotrou ! Va joa 'zo braz meurbed !

*Kregi a ra an Itron geaz da lenva gand al
levenez. Ar Bourc'hiz a dorch e zaoulagad
gand kil e zourn.*

MERCIER

Me ho ped, va zud ker, skankit krenn ho taërou.

AR BOURC'HIZ

Gouela, va aotrou ker, 'ziskarg ar c'halonou.

Gervel a ra :

Anna ? Va merc'h ? Deus'ta, pelec'h em out chomet ?

*Antren a ra Anna gand eun ear droug-kontant
An divroad a lam tresk d'ez, hag a bleg
d'razi, ma stok e benn d'e zaoulin.*

MERCIER

Bonjour, mademoiselle. Lis't ahanon, m'ho ped,
D'ho saludi brema gand kalz a lealded.

ANNA, gand eur vouez ien

Me ho trugareka deuz ho kourc'hemennou.

MERCIER

Zo ken pur, dimezel, ha kan an evnigou.

AR BOURC'HIS, o sevel e zaouarn war zu an ne

Peger kaër gweld daou zen staget dre ar galon !...
Mez azeomp, m'ho ped, ha chenchomp brema ton.

Azea reont.

Hag ar miniou, aotrou ? Me zonzh ez oc'h deuet...

MERCIER

Just awalc'h. Ha varc'hoaz e vo ganto kroget.
Digaset meuz ganin eur bern micherourien,

Ar gwella 'meuz kavet 'tousez al labourerien !
.. En peb korn dre ama zo gwiskou plom-arc'hant,
Ha 'vid unan roimp, ni a c'houneo kant !

AN ITRON

O Doue benniget !

MERCIER

Kement-se zo gwirion !
Mez a-weachou vo red kleuza en douar don !...

AR BOURC'HIZ

Engal eo pegen don ! Arc'hant na vanko ket
Keid e vo em godel ar rouden euz eur skoed.

MERCIER, goustadik d'ar Bourc'hiz.

Ezom am beuz da gomz diouzoc'h hoc'h unan.

AR BOURC'HIZ, d'e wreg ha d'e verc'h.

M'ho ped ho tiou, lest ahanomp eun tam bihan.

KEVREN IV

MERCIER, AR BOURC'HIS

MERCIER

Al labour a grogomp zo zur da zond da vad.
Kompagnunez Pariz 'deuz roet d'in he c'hrad.
'N em glevet oun ganti da roi d'ac'h an dredern
Euz ar gounidegez a vo great war ar bern.

Choum a ra da zonzot.

Deuz eun tu all, ar ru eo poënt d'in lavaret
 A beseurt karantez vid ho merc'h oun devet.
 Me hi c'har ! War he lerc'h ne ran 'med hirvoudi.
 Pad ar miz diveza ne zonzjen 'med enhi.
 Me c'houlen diganac'h roi d'in eta ho merc'h
 Ha dirag tud ar vro, va brud a vezo gwerc'h.
 Ouspenn, me 'meuz madou e-tal kichen Roazon,
 Va zad a zo brudet, enoret 'n e ganton...

AR BOURC'HIZ

Pebeuz taol brao ! Eno oa ive va mennad.
 Ha va gwreg a zo prest da roi d'ac'h he c'hrad vad.
 D'ac'h e vezo va merc'h, aotrou, bezit asur,
 Rag me wel ez oc'h c'houl eun den gwiek ha fur.

MERCIER

Ia, aotrou ker meurbed. Me a bromet d'eoc'h
 Ober eurvad ho merc'h, hi c'harout evel-d-oc'h.

AR BOURC'HIZ

Evid komans, dalet eur billed a gant lur.

MERCIER, en e berz e-unan.

Ar c'hoz Bretoun koz-ma n'eo ket eun den gwall fur !

*O trei trespik an aotrou Teo, gant kalz
 a chiboudou :*

Oh ! nan ! Ze zo kalz re !! Biken ne gemerin !...
 Ar galon a glaskan. N'eo ket arc'hant fell d'in !

AR BOURC'HIZ

Kemer, kemer eta, ha ma vo fin dre eno.

An divroad a lak ar billed en e c'hodel.

AR BOURC'HIS

Sonjomp brema pegoulz vò great an embanno.

MERCIER

P'ho pezo c'hoant, aotrou.

AR BOURC'HIZ

A-benn deiz goude,
 E vò great an eured dirag mear ha kure.

O sevel hag o kemer breac'h Mercier :

Deut brema da zibri eun tammik lein bennag,
 Pa vez eazet ar c'horf, ar spered ve distag.

Mond a reont kuit dre eun tu.

KEVREN V

*Gwelout a rer eur vandennad micherourien o tond da
 zibri o lein. Eun daol a zeu ganto, ha jistr ha gwinn
 gant lod-all. Ian Miller a zo en o mesk. Eur vatez.*

PER COCAGNE micherour

Evomp jistr a gorfad !... Pa n'eo ket war hon c'houst,
 Evomp mad, ha goude vimp divac'hain ha moust.

IAN MILLER

Evomp jistr ar Bretoun ! Henez eo ar gwella.
 Evet, ha me baëo eun dro goude houma.

PER

Mad eo ze ! Mar 'mizemp mignouned barz ar vro
 Ken digor hag ec'h out, 'mizemp c'hoariet tro !...

IAN MILLER a gan

Jistr ar Breton zo jistr bevus
Hennez a lak an dud nerzus !
Jistr ar Breton eo ar gwella
C'hallfet da gavout er bed-ma.

PER ha DAOU ALL a ziston

Jistr ar Breton eo ar gwella
C'hallfet da gavout er bed-ma.

*Derc'hel a reont da eva. Gweled a rer Ian ha Per o
haozeal goustañk, gand sintou sekret. Er c'heid-ze, eur
micherour a gouez mezo dindan an daol, ar re all a
choum kousket. N'euz ken nemed Per ha Ian dihun, mez
Per a zo mezo-dall. Eur paper a gouez, Ian her c'hemer.*

IAN

Hanta, Per, va mignoun, petra zo goude-ze ?

PER

Re a meuz lavaret... Keüz braz am beuz da ze...

Soroçhal a ra hag e chom kousket.

Ian a sav, hag a ia er-meaz euz ar sal en eur grozal :

Mad eno ! Me oarjan taol ! Pebez den fall ha laër...
N'euz ket amzer da goll, pe 'ch eo great hon affer.

Redeg a ra kuit

TRIED ARVEST

*Anna a zo o wriad en he jardin. Greiz-holl, eur
gwaz a zall ar c'heuz, hag a zeu trezek d'ez.*
Ian Ar Miller, he c'hoantus, eo.

KEVREN I

IAN MILLER, ANNA

Iskuzit ahanon, Anna, va dousik koant,
Komz raktal diouzoc'h am beuz eur braz a c'hoant.
Me ia da gonta d'ac'h en komziou freaz ha ber
Ar pez am beuz klevel war eul louz a affer.
Digouezet a oa d'in beza 'ti eun hostiz
Gant micherourien deut en hor bro a Bariz.
Neuze, en eur eva ganto eur werennad
Am beuz disket eun dra hag ho souezo mad.
Diwar nerz ar jistr dous ar rener anezo
An neuz lavaret d'in perag e oant er vro...
Beza 'z eus eun aotrou hag o fañ da zoned
D'ober van da gleuza. Evit-se int klasket.
Er c'heid-ze an aotrou, dre chiboudou d'ho tad
Zo en zonz da c'hounid tam ha tam e c'hrad vad
Vid ma presto d'ezan eur som braz a arc'hant.
Da zimezi ganac'h en deuz ive ar c'hoant.
Sellit, Annaik paour, petore stad spontus
Oa nezet dirazoc'h l...

KEVREN II

AR HEVELEP RE, AR BOURC'HIZ a zo arru goustañk

AR BOURC'HIZ

Ah ! Daou zen gwalleürus !

Diskouez a ra da Ian e zorn serret.

Na pesort dizenor !... Te, kerz ac'hann, koz kouer !
Ian a ia tresk ar bourc'hiz gand droug braz ennan.

ANNA, oc'h en em lakat etrezo

O va zad, selaouit, me ho ped, an affer !...
 Selaouit pe seurt tra, evid hor c'has da goll
 A zo nevez steuziet....

AR BOURC'HIZ

Petra zo, merc'h diroll !

ANNA

O va zad ! Selaouit, me ho ped, an histor,
 Ha n'en em laket ket ker buan en fulor.
 An aotrou a Raozon ac'h eo ar gwasa den
 A c'hallfer da gavout war ar bed penn da benn.

AR BOURC'HIZ

Petra ?!

ANNA

Selaouit 'ta petra en deuz steuziet.
 Vid laërez ahanoc'h, ha koll ho merc'hed karet.
 Ian Miller 'neuz klevet eun ar vicherourien
 Etre daou vannac'h jistr o komz diwar e benn.
 Hennez ne ma er vro 'med evid ho suna !
 An holl mengleuziou plom... kredit, ned int netra !
 Hen baë micherourien... d'ober ar *gomeñ*
 Vid skrapat hoc'h arc'hant, hag evid dimezi...

AR BOURC'HIZ gant kounnar

Gaouiaded ! Daou heilloun !

O tret var zu Ian :

Te e teuz ivantet
 Eur seurt torfetourez 'barz eun den ker brudet ?!

Leun out a warizi ! Na n'out ket evid pad
 Pa welez ne pô ket va merc'hik da lipat !

IAN MILLER

Dirag ho kerioù fall, me a dleche tevel
 Hag ho lez didruez marteze da vervel.
 Mez me a gar ho merc'h, abalamour da ze
 Me fell d'in dizolo eur vraz a fallente.

Tenna ra eur paper er meaz euz e c'ho !et.

Set eul lizer ama, kouezet war al leur-zi
 Digand eur micherour, 'barz an hostaleri.

AR BOURC'HIZ *a dap e lunedou hag a lenn.*

« Va mignoun ker,

Sethu ni arru en Plougar. Hor mestr, an aotrou
 Mercier, en deuz tapet brao ar c'hoz bourc'hiz
 lorc'hus-ze, an Teo koz. Roet en deuz d'ezan da gredi
 edo mengleuziou plom er vro, ha ni a zo paët
 gantan da sikour da gas e daol da vad. Pa vezo
 dimezet gand merc'h an hini koz....

Komz a ra :

Me eo an hini koz ?...

Lenn a ra adarre :

« Ha skrapet eun tam arc'hant digantan, e teuimp
 adarre war hon c'hiz. Kenavo eta.

Da vignoun : Per Cocagne. »

Komz a ra :

Ma Doue benniget !
 Ha posubl e viche ?... O trubard milliget !

*Chom a ra mantret. Adsellet a ra ouz ar paper
 hag hen tret a ra a bep tu.*

Ia ! Dioutan ve komzet ! E hano zo aze !
O klask ober eur zod e maint 'ta ganin-me ?

Er c'held-ze Anna ha Ian Miller à zo eat e-kuit.

KEVREN III

*A-greiz mea' ma kollet en e sonjezonou, an Aotrou
Mear a zo arru war an teatr, eur c'houriz ru-
gwen-glaz gantan.*

AR BOURC'HIZ, AR MEAR

AR MEAR

Hanta ! va amezek ! Petra rit-hu aze ?
Gortozit 'ta, ma kountin d'eoc'h eun dra neve
Hag ho souezo krenn. Ar heure-ma, abred,
Am beuz bet eul lizer demeuz perz ar prefed
Da larout d'in ober areti dioustu kaër
Eul laër deut hor bro... Ia, va c'homper, eul laër.
Hennez en deuz bet great meur a daol en Pariz,
Laërez ha fripounat... Oat ket evid hen tiz.
Hogen dizoloet ez eo bet e roudou
En hor bro ez eo deut d'ober laëronsiou.

AR BOURC'HIZ

Ha piou e ?

AR MEAR

Jean Dumont, Mercier eo lez-hanvet.

Hanta, komper, n'ouzoc'h ket petra am beuz great ?
Gervel an archerien....

AR BOURC'HIZ, o poka d'ar mear

Sethu te va zalver !

AR MEAR

Han ?

AR BOURC'HIZ

Komper benniget, sell ama eul lizer.

AR MEAR a lenn, hag a lavar goude :

Bezomp lawen hon daou. Ma na ve ket krouget
A c'hello kalounek eur Bater lavaret !
Mez petra zo aze ?

KEVREN IV

AN HEVELEP RE, DAOU ARCHER, gand MERCIER
entrezo, chadennet e zaouarn

AN ARCHERIEN

Demad d'ac'h, tudjentil.

Tizet ez eo hor laër. N'eo ket bet gwall habil.

Pellaat a reont en eul lavaret :

Sethu ama eun taol ha na esperemp ket !
Eun tam enor a momp vid hen beza paket.

KEVREN V

AR MEAR, AR BOURC'HIZ, MICHÉROURIEN, PAIZANTED

*A-boan eo pellaet an archerien, ma tremenn ar
vicherourien C'hall en eur redek, var o lerc'h
eur vanden Vretouned, bizier ganto.*

AR VRETOUNED

Haro war al laëron ! Baz d'al lakepoted !
Ar re-ma devo sonj deuz bro ar Vretoued !...

Pellaat a reont holl.

KEVREN VI

AR BOURC'HIS, AK MEAR, antren a ra ANNA HA IAN
AR MILLER, a-unan gand AR VOURCHIZEZ hag o matez
KATEL.

AR BOURC'HIZ

O ma Doue, bezit da viken benniget
Vid beza hon tennet euz lasou pañaned !
Tizet oun bet, vid gwir, o tispriz va broiz,
Mez diagent me rai muioc'h a honestiz.

Lakaat a ra dorn Ian en hini e verc'h Anna

Te Ian, dalek brema, a vezo mab d'in-me.
Krog ebarz dorn va merc'h, rag brema eo d'id-te.

AR MEAR

Sethu eun dimezi a ra va levenez
Na vô ket a drubuill leac'h ma 'z eus karantez.

AR WREG

Bebet eürus ho taou. Me ro d'ac'h va bennoz
Gras d'ac'h d'en em garet beteg ar baradoz.

*En eur drei tresek he matez Katel hag en eur
lakaat he biz dindan hi fri :*

Ha te, Katel gollet, taol pled mad e komsfez
Tam gallek a-bed ken, pe vi kaset er-meaz !!

IAN AR MILLER

Vid beza pried mad n'eo ket red goñd gallek.
Enor eta da Vreiz ha d'ar iez brezounek !
Ra chomo pell ouzomp lakizien faoz Pariz :
Frans zo d'ar Fransizien, ha Breiz zo d'ar Vreiziz !

DIVEZ

II. AR BARZ HAG AR PROKUROR

C. HOARREKEM

FENTIGEL

AR BARZ HAG AR PROKUROR

pe

Gant piou e ielo Gwennola

EN PEVAR ARVEST

C'HOARIERIEN

GWENNOLA MARCHADOUR, penherez pinvidik.
ONÉSIME DUDOIS, prokuror ar Republik, servijer da
[Wennola.
ALFRED TREGER, " Ab Thenenan " kereer, barz
[breton, servijer da Wennola.
MARI, matez Gwennola.
IAN ROBIN, maréchal, servijer da Vari.
MORGAN DU, barz-sekretour ar Gorsedd.
PENN-RENER BREURIEZ BREIZ.
PIÉDOYE, Yves de SAINT-NICOLAS, LEBLANC, PEN-
NORZ, Kendalc'herien.
POBL.

ARVEST I

(Eur zal en ti an aotrou Marc'hadour,
leveer pinvidik euz hear Sant-Riek)

Kevren I

MARI, ar vatez, a sirr ar gambr

Red eo din brousta mad ar sal fenoz, a-vat, penegwir
e ma gouel eun dimezel Gwennola !

Sed aze an dimezel vad, hag umbl, ha karantezus...
ha n'eo ket ar botred a vank d'ezi da servijerien ken-
neubeud ! (*Diskouez a ra podou fleur*). Nag a gant a
vleuniou zo bet digaset d'ei evit he gouel ! Re a beb
sort ! Roz, lili gwen, bokedou-hanv, bokedou-bara
'mann... kazi sur, hema dle bezan digant an aotrou
Dubois, prokuror-ar-Republik dirag an tribunal.. heman
digant Alfred Treger, barz breton, an hini a lez-hanver
" Ab Thenenan " ... heman all... (*Klevet a ra trouz
treid o ton*) O ma Doue ! sur eo arru an dimezel, ha
ma labour n'eo 'med hanter c'hret !

Kevren II

MARI, IAN ROBIN

(Ar marichal a zo deut er zal goustadik)

MARI

Petra ? Ian Robin e benn du ! Pelec'h e teuz-te ?

IAN ROBIN

Ro peuc'h, Mari vihan, ro peuc'h ! Oan o tremenn
dirag an ti, ha pa 'meuz gwelet an aotrou Marc'hadour

hag e verc'h o vond da bourmenn, ne 'meuz ket gret daou zonzj... ha lammet 'on barz. Ez an da rei eur pok d'am mestrez, emon-me, penegwir e ma brema he-hun en ti...

MARI

Propr awalc'h eo d'id, sur! Peuz ket mez o tond evelse, dre laër, en tier an dud all? Ma vitez bet, c'hoaz, eun denjentil bennag, pe memez eur bourc'hiz, e pije digaset da garten-vizit arog d'id!

IAN ROBIN

Me grede 'pije bet plijadur o welet ahanon, Mari vihan goant.

MARI

Ia, marvat! Plijadur! Hag-hen 'peuz ket c'hoaz gwalc'het da fas ar mintin-ma! Du eo da zrem evel glaou-douar.

IAN ROBIN

Dour zo er punz, Mari vihan... mez mar 'deo du ma bizach, ma c'halon zo....

MARI

Tao din gant da galon! Gweled a rez 'meuz labour d'ober. Hirie 'ma gouel an dimezel Gwennola, n'ouzout ket.

IAN ROBIN

Ma kerez, me zikouro ahanout da skuba an traou!

MARI

Laret 'meuz d'id e louzfez an annez gant da zaouarn du....

IAN ROBIN

Mari, na fachez ket.... Ro d'in eur pok, hag e ian kwit!

MARI

Ia 'da! Eur pok? Kerz da gas da bokou da Valentina an Ti Gwen!

IAN ROBIN

Da Valentira an Ti Gwen?...

MARI

Ia, d'an hini a rez d'ezi ken brao kadoiou.

IAN ROBIN

Peseurt kadoiou?

MARI

Rez ket da azen! Peuz ket roet d'ei eur mouchouergodel dantelezet?....

IAN ROBIN

Nan, war ma fe dall, Mari vihan... Ze zo koz kontchou! Gaou zo bet laret d'id. Te oar na garan nemedout-te da-hunan!

MARI

Oh! ar gaouiad!

IAN ROBIN

Ken zur hag a zo bara barz an dorz!.. Glevet ket? Dond a ri ganin disul da Bardon Kroaz-Niver?

MARI

Kaout a ra d'id e vo kontant Valentina?

IAN ROBIN

Na vez ket re c'hoapeüz, Mari, pe glac'haret e vin!

MARI

Ha, ha, ha, ha! Ma! Mond a rin... Mar be brao an amzer!

IAN ROBIN, *o lakat e zorn en godel Mari*

Petra eo al lizer bihan-ze ?

MARI, *en eur diframma al lizer digantan*

Sell ar penn afrontet ! Mond da furchal ma davanjer
ha da laërez ma lizerou !

IAN ROBIN

Lez ahanon da weled ar skritur.

MARI

Na lezan ket 'ta ! Ze na zell tam da affer !

IAN ROBIN

N'eo ket red d'id ober da chuchuen. Me oar digant
piou eo.

MARI

Digant piou 'ta ?

IAN ROBIN

Digant piou a ve, nemed digant Gnillou Benru.

MARI

Na pa ve 'vat ! Te zo jalouz ?

IAN ROBIN, *en eur vond er-meaz*
Chom hardi ! 'Benn ma teuin war da dro !

MARI

O ! dond a ri arog ma c'hin da klask, pariou ?

MARI, *he hunan*

Paour keaz Ian Robin ! Diboli eo eun tammik...
mez bet on rust eun tam ive en e genver... Koulskoude
'mije gallet anzañ digant piou eo al lizer-ma, penegwir
eo digant ma c'hoar Louiza, an hini eo !

Kevren II

MARI, GWENNOLA MARC'HADOUR

GWENNOLA

Ahanta Mari ! Gwelet e peuz da c'hoantus ? Just pa
antreen en ti, hen a iea meaz...

MARI

War ma fe, ma dimezel, n'on ket koupabl...

GWENNOLA

Piou a damall ahanout, Mari ! Nalaran d'id 'med
eun dra : em mije karet gweled da servijer deuz a dost.
Eur potr brao a zeblant bea.

MARI

O ia hag eur potr jentil ive ! *Goude eur pennadik.*
Ho servijerien-hu a zo jentil ive, dimezel ! A gant ar
fleur kaer a zo bet donezonet d'eo'h ganté !

GWENNOLA

Oh ! Mari...

MARI

Pariomp ec'h ouzon digant piou eo pep hini deuz ar
poudou... Hema hini Charlez ar Braz, an apotiker...
Hema, hini Yfik ar Gô, an horolacher... hema digant
Loeiz ar Bluen, komiz-noter...

GWENNOLA

Mari... Mari...

MARI

Hema digant an aotrou Onésime Dubois, prokuror-
ar-Republik, eur potr brao ive, hennez...

GWENNOLA

Mari 'ta...

MARI

Hennez all digant ar barz-kereer Alfred Tregar
" Ab Thenenan " eur potr spereded braz, war a glever.

GWENNOLA

Marie, allez-vous finir ? *Ar c'hloc'h-dor a zon.* Allez-voir qui sonne... *Mont a ra Mari d'an nor.*

Kevren III

GWENNOLA, *he-hunan*

Qu'elle est bavarde et curieuse, cette Marie... Red eo d'ei kaout he fri partout... *Mond a ra da c'houesa ar poudou bleun jardin.*

Kevren IV

GWENNOLA, an dimezel ABRALL, an dimezel LEMERCIER

GWENNOLA

Comment allez-vous donc, bien chères amies ? Et quelle surprise de vous voir toutes deux ?

An dimezel ABRALL

Pensez donc, ma chère, quelle mauvaise nouvelle.. Figurez-vous que dans huit jours on ferme l'école des sœurs Saint-Louis, de la rue des Brebis... On parle de résistance et d'organiser un barrage et une manifestation... car il y aura l'armée, la police, que sais-je ? Le Procureur de la République lui-même, M. Dubois, per-

quisitionnera dans l'établissement. Quel attentat à la liberté !

An dimezel ANNA

N'est-ce pas odieux de vouloir empêcher ces saintes filles de prier Dieu et de donner à nos enfants une éducation chrétienne ? Quel crime ont-elles donc commis ?

An dimezel ABRALL

Nous devons essayer d'empêcher l'horrible attentat de ces apaches d'aboutir, et pour cela il n'est qu'un moyen.

GWENNOLE

Lequel ?... bien vite...

An dimezel ABRALL

Il est nécessaire, ma chère Gwennola, que vous parliez à Monsieur le Procureur. Tout sectaire qu'il est, il vous estime et vous aime ; et par son appui, vous seule pouvez obtenir un délai pour nos chères sœurs.

GWENNOLA

Voir le Procureur ! Vous n'y pensez pas ! Mais si la Loi l'oblige à faire évacuer l'école, qu'y puis-je ?

An dimezel LEMERCIER

Vous pouvez tout, M. Dubois n'osera jamais opposer un refus formel. Nous savons sa passion pour vous, chère amie, et nous savons aussi que pour le bien de la religion et de l'église vous n'hésitez pas à sacrifier un peu votre amour-propre... Vous sauvez cette sainte maison menacée de ruine à si brève échéance.

GWENNOLA

Eh bien ! C'est convenu. Je verrai Monsieur le Procureur. Je le supplierai d'user de son influence auprès du Préfet...

AN DIOU DIMEZEL

Oh ! Merci, merci, chère Gwennola. Que vous êtes bonne ! Allons vite annoncer aux très chères petites sœurs, votre intervention et prier le bon Dieu avec elles pour le succès de votre démarche.

(Mond a reont kull)

Kevren VI

GWENNOLA *he-hunan*

O ma Doue ! Peseurt kefridi 'meuz digemeret aze da ober ! Gweled ar Prokuror ! Mond da 'n em erbedi outan ! Petra sonjo diouzin ? Ha marteze c'hoaz na asanto ket sikour al leanezed, nemed ha promesaou all a rafen dezan ma-hun, deuz ma zu... Koulskoude red eo din esa eun dra bennag. N'allan ket chom hep ober seurt evit al leanezed ho deuz disket ac'hanon. « Nous savons sa passion pour vous, eme an dimezel Lemercier... » Fe 'ta !... Na laran ket n'eo ket eur potr brao, ar prokuror, eur c'hozeer gouest ha gwiziek el lez-varn... mez mez.. unan all zo ha na zisplichfe ket d'in kenneubeut.. (Tenna ra eur paper deuz he gode!) Plijadur am me oc'h adlenn ar werz vrao-ma bet digaset d'in... Da vihana me sonj eo *hen*... rag n'eo ket sinet. Mez piou en kear Sant-Riek a oar ober rimou brezonek ken c'houek hag « Ab Thenenan ? » (*Lenn a ra a covez uhel*)

Kaeroc'h evit stered an noz
Eo da zaoulagad, Gwennola.
Ha bravoc'h kalz evit ar roz
Eo da ziouchod ru, Gwennola.

Pa zilaouan avel ar c'hoat
O kana tener en deillou
Me sonj klevet trouzik da droad
O vale skanv dre ar meazou.

Pa silaouan mouez an eostik
O kana flour kichen ma zi,
Me gred e klevan da vouezik
O kana zoniou hon bro-ni.

Pa zeu an noz da denvelât
Me sonj ennout, o Gwennola,
Pa zeu ar mintin da sklerât
Da sonj adarre am c'hrenva.

Gwelloc'h out d'in evit peb tra,
Te hepken eo ma faradoz,
Gwelloc'h out d'in, o Gwennola
Evid ar perlez hag ar roz.

Me hi miro, ar werz, war ma c'halon ! Na c'houlfen ket diank anei a briz a bed !

Kevren VII

GWENNOLA, MARI (*oc'h antreat gant eur garten vizit*)

GWENNOLA (*o taol eur zell war ar garten*)

Jesuz ! Onésime Dubois ! Lavaret d'ean dond !

Kevren VIII

GWENNOLA, DUBOIS

Onésime Dubois

Excusez-moi, mademoiselle, je suis bien osé de venir vous présenter mes humbles hommages. Mais le calendrier de mon cœur m'a annoncé que votre fête se trouvait aujourd'hui... et j'ai tenu à venir vous la souhaiter heureuse.

GWENNOLA

Je suis touchée de vos sentiments, Monsieur Dubois, et honorée aussi de votre aimable attention. Veuillez vous asseoir, je vous prie.

DUBOIS (*oc'h azea en he c'hichen*)

Oh ! ne faites pas attention.

GWENNOLA

Je vous remercie également de ce délicieux bouquet de fleurs que vous m'avez fait parvenir hier au soir.

DUBOIS

Oh ! mademoiselle, c'est si peu de chose... Si j'ai pu vous être agréable... Si mon bouquet a obtenu sur votre table une toute petite place, j'en suis plus que payé.

GWENNOLA (*o chench ton*)

Mais, dites-moi donc, que signifie tous ces bruits qui circulent en ville ? On va chasser les sœurs de Saint-Louis ?

DUBOIS (*war eun ton ten*)

Ainsi le veut la loi de 1901. Monsieur Combes entend qu'elle soit appliquée sans délai.

GWENNOLA

Je ne crois pas que les religieuses puissent être un danger pour notre pays.

DUBOIS

C'est-à-dire, mademoiselle, qu'elles constituent un obstacle, une barrière aux idées nouvelles. Dans ce pays breton déjà si arriéré, leur passivité obstrue la marche

des idées républicaines. D'ailleurs l'enseignement qu'elles donnent est suranné, et les élèves formés par elles ont toujours eu une instruction médiocre ! Pensez donc que ces religieuses tolèrent dans leurs classes le patois breton ?

GWENNOLA

Mais, Monsieur, ce sont les sœurs qui m'ont éduquée... et je parle la langue bretonne... m'en porté-je plus mal ?

DUBOIS (*oc'h esa dizober e gomziou*)

Oh ! certes... évidemment. Et puis, il y a des exceptions... nombreuses même ! Mais chez vous, Mademoiselle, des qualités naturelles, une intelligence supérieure ont beaucoup fait.

GWENNOLA

Vous êtes flatteur, Monsieur Dubois... Mais là, bien vrai, la maison Saint-Louis sera fermée ?

DUBOIS

C'est exact. Je dois même perquisitionner dans l'établissement.

GWENNOLA

Vous feriez cela, Monsieur Dubois ?

DUBOIS

C'est mon devoir absolu.

GWENNOLA

Cependant... à cause de moi ?

DUBOIS

Je regrette...

GWENNOLA

Pour l'amour de moi, alors ? Faites-moi cette faveur. Je ne vous demande que de prolonger de quelques mois le délai imparti aux sœurs pour quitter leur immeuble.

DUBOIS

Je pourrai faire cela pour vous, Mademoiselle, mais à quoi bon retarder une exécution nécessaire ?

GWENNOLA

Monsieur Dubois....

DUBOIS (*dous*)

Eh bien oui, Mademoiselle, à cause de vous, mais de vous seule, je verrai Monsieur le Préfet, et je vous promets d'obtenir du Gouvernement un délai de deux mois. Cela vous convient-il ?

GWENNOLA

Merci !

DUBOIS

Mais je vous demanderai en retour quelque petite chose... Votre seule photographie, Mademoiselle. Je veux l'avoir sur la table de mon cabinet de travail, où elle me rappellera sans cesse vos traits bien-aimés..

GWENNOLA (*en eur rei he foltred d'ezan*)

Je vous la donne avec plaisir, Monsieur.

DUBOIS

(*O tostaat mui-ouz-mui deuz ar ploc'h iaouank-hag o tapet anezt rust dre he c'hreiz*)

Et maintenant... un petit baiser ?

(*Esa ra pokat d'ezt. Mez Gwennola a zisam dioutan.*)

GWENNOLA

Monsieur Dubois, je n'aurais jamais cru...

DUBOIS (*outan e-human*)

Qu'elle est bête cette petite bigote ! (*Uhel*) Je vous ai fait peur, Mademoiselle ? Remettez-vous, ce n'est rien. Je renonce au baiser pour cette fois. Mais excusez-moi, je dois déjeuner chez Monsieur le bâtonnier, je suis obligé de vous quitter. Au revoir, Mademoiselle.

GWENNOLA

Au revoir, Monsieur... Voulez-vous me permettre ? (*Digerrt a ra an nor d'ezan*)

DUBOIS (*outan e-human en eur gwitad*)

La petite sotte ! S' imagine-t-elle que j'interviendrai pour ces nonnes après l'affront qu'elle vient de me faire essayer.. Ah ! mais non ! Je ferai au contraire hâter l'exécution de toutes ces boîtes à superstitions, et bien plus, je vais suggérer l'idée au préfet de supprimer le traitement de 50 curés qui parlent breton. Un exemple !

Kevren IX

GWENNOLA (*he-human*)

Daoust he me 'm efe displeijet d'ar prokuror ? Heb pec'hed am mije gallet rei eur pok d'ezan marteze... abalamour d'ar seurezed. Mez sodez on ! Eun dispac'her a welan eo ar penn-gall-ze... n'euz ket a galon tam abed nemed giriou goulo. Mar deu aman eo abalamour d'am

fortun... Memez am meuz keunz beza roet ma foltred d'ezan. Gwaz eo brema !

(*Ar c'hloc'h-dor a zon*)

Piou zo aze c'hoaz ? Ma gouel zo, ha n'eo ar gweladennou a vanko d'in hirio !

MARI (*oc'h antreal gant eur garten*)

An aotrou Alfred Treger a zo ama, dimezel.

GWENNOLA

Lavaret d'ezan dond er zal.

Kevren X

GWENNOLA, ALFRED TREGER

ALFRED TREGER " Ab Thenenan "

M'ho salud gant doujanz, ma dimezel, teurvezit digemeret ma gourc'hemennou a ouel mad. Mez gwall hardi oun da zond d'ho tirenka...

GWENNOLA

Penaoz 'ta ? Ma direnka ? Gouzout a ret na zirenkfet ket ahanon gwech abed. Ha neuze, ho pizitou n'int ket ken stank-ze ané !

AR THENENAN

Kemend aoun am be da zisplijout d'ac'h eur munut kepken, dimezel. Hag ahendall, kemend a labour am meuz.

Ia, ia, re a labour a gemeret zoken. Ho mam 'neuz lavaret d'in e labourec'h beteg 11 beur bemnoz.

AB THENENAN

Red mad eo, dimezel. War an de on stag deuz ma micher kereer ha na chom ganin nemed ma nozvezioù evid sevel ma gwerzioù.

GWENNOLA

A-brepoz, klevet am meuz ive e konkourec'h evit kendalc'h Sant-Riek a vo 'benn disul. Gwir eo ze ?

AB THENENAN

Piou neuz kontet-ze d'ac'h ?

GWENNOLA

Ma biz bihan. Mar na gonkouret ket c'houi er gentskrivadegoù brezonek, c'houi ar gwella barz a zo en Breiz-Izel, piou a raio ?

AB THENENAN

Re a veuleudi, ma dimezel, a ret d'eur paour kez kaner evel don. Mez ha posubl e ve e kemerlec'h-hu eun tam interest bennag em labourioù hag en re ar Varzed ?

GWENNOLA

Ha doueti a red ? Kaout a ra d'eoc'h n'oun ket eur Vretonnez a galon evel ma z'oun a lez ? Dre c'hras Doue, ma zad a neuz disket ar brezonek d'in. N'euz ket great evel kemend a vour'hizien hag a anavezan, ha na brizont kozeal nemed gallek ouz o bugale.

AB THENENAN

Pegen lawen oun o klevet ahanoc'h o komz evelse ! Oh ! pe vije kalz a verc'hed evel doc'h en Breiz, dimezel Gwennola !

GWENNOLA

Bez e zo kalz, aotrou Treger ! Muioc'h evit na gav d'eoc'h. Mez holl na anzavont ket... gouër eo an dud c'hoaz !

AB THENENAN

En Breiz zoken, zo Bretoned hag a gav d'é neuz great mad ar Gouarnamant o tifenn diski ar brezonek er skolioù.

GWENNOLA

N'euz ket kement-se, aotrou Treger ! Evidon-me, me lavarfe d'ar varzed derc'hel penn, miret krenn ar iez hep plega, ha d'ar skolioù lipr diski anezan d'ar vugaligou. Sethu ar gwella respont da ober d'ar waskerien !

AB THENENAN

Pegen mad e komzet, dimezel.

GWENNOLA

N'eo ket awalc'h. Me gav d'in e tlefe an holl Vretoned vad antreal ebarz *Breurtez Breiz* ha sikour deuz o gwella ar Varzed iaouank... (*En eur chench kont sou-den hag o tenna eur paper deuz he godel*) Aotrou Treger, sellet pebez gwerz vrag am meuz bet. Daoust ha piou 'neuz savet anei ?

AB THENENAN (*ru*)

N'allfen ket lavaret.

GWENNOLA

Posubl ! sellet piz !

AB THENENAN (*ruoc'h*)

En gwirionez....

GWENNOLA

Aotrou Treger, lavaret d'in hep digarez, me ho ped.

AB THENENAN

Dimezel... allaz, me eo ar pec'her !

GWENNOLA

Ar pec'her, aotrou Treger !

AB THENENAN

Ma dimezel, marteze meuz displijet d'eoc'h gant-se, iskuzit ahanon....

GWENNOLA

N'ho peuz ket ezom a iskuziou. D'in-me eo da drugarekaat ahanoc'h, evid ho madelez, hag ho rimelloù ken koant... mez eun dra all am meuz da c'houlenn diganoc'h.

AB THENENAN

Kement tra a blijjo ganeoc'h.

GWENNOLA

Ec'h it da sonjal 'oun affrontet !

AB THENENAN

Komzet !

GWENNOLA

Mar goneet ar vedalen aour er gentskrivadek brezonek, rei a refot anei d'in ?

AB THENENAN

Mar n'euz med-se d'ho lawennaat, dimezel, me bromet ho pezo anei zur, mar gounean. Eun enor a vo d'in gweled ma friz etre ho taouarnigou.

GWENNOLA (*oulhi he-human*)

Pegen ien eo a ziaveaz ! Na glask ket memeuz kaout eur pok. Koulskoude na refusfen ket hema evel *egile*. (*Uhel*) Merka 'ran ho promesa war ma c'haier-godel, aotrou Treger.

AB THENENAN

Gallout a ret ober dimezel, mez me na fell ket d'in ho terc'hel pelloc'h. Kenavo disul.

GWENNOLA

Kenavo disul'ta. Ha chanz vad. Tachet da c'hounid.

GWENNOLA (*chomet he-human*)

Forz zo ! Hema na zeblant ket ken « entanet » hag egile, mez aoun am meuz na ven zod gantan.... Nan, n'oun ket evit kuzet ma c'harantez evitan !

(*Ar ridoch a ziskenn*)

ARVEST II

(*Sal vraz an Ti-Kear, en Sant-Riek. Komite ar C'hendalc'h Breton a zo bodet eno*).

Kevren I

AR PENNRENER

Maintenant, Messieurs, nous allons nous occuper de classer les manuscrits jugés les meilleurs sur le sujet que *Breurtez Bretz* a choisi et qui est comme vous le savez : *Ar Garantez*.

AR BARZ MORGAN DU

Aotrou Pennrener, me zonzj e ve mad ober an traou en iez brezonek, penegwir eur C'hendalc'h breton dreist-peb-tra eo ez euz hirio ganeomp en kear Sant Riek. Dereatoc'h e ve kement-se evit gallegal bepred ha beb eur. Ni zo ama bodet evit difenn, skignaa ha kreski hon lez, hag en lez an estrenn eo e tivizomp dalc'hmad !

AR PENNRENER

Très bien. Vous avez entendu M. Morgan Du, Messieurs. Il est d'avis que les discussions se fassent en breton.

GEORGES PIÉBOYE

Alors, je me demande ce qu'il adviendra de nous autres, les membres du bureau qui ignorons le breton. Et nous sommes cinq sur neuf. Est-ce que nous allons rester là la bouche close ? Ce serait ridicule. Je suis (et je m'en flatte) un des meilleurs régionalistes ici présents, mais, de grâce, parlons une langue que tous nous comprenons.

YVES DE SAINT-NICOLAS

On pourrait arranger les choses. Quant à moi, il ne me déplairait pas de voir causer breton, puisque je connais cette langue, mais nous devons respecter les sentiments de nos amis les Français. Voilà pourquoi je propose que chacun s'exprime en breton ou en français selon sa préférence naturelle. Les deux langues seront ainsi admises.

LOUIS LEBLANC

J'approuve pleinement M. de Saint-Nicolas, et quoique " sot-breton ", je conçois que votre langue ait droit de cité parmi nous.

AR PENNRENER

Personne ne soutient la motion de M. Morgan Du pour l'usage exclusif du breton ? Passons alors à nos manuscrits.

MORGAN DU

Eun dra ha na intentan ket nemeur, aotrou pennrener, eo e ve bet fiziet en eur bureo a 9 ezel, e touez pere 4 na ouzont ket a vrezonek, an dever da eona ha da rei o renk d'an dornskridou brezonek. Me lavar penaoz ar re ahanomp a oar brezonek a die hepken kaout urz da varn an dornskridou.

AR PENNRENER

M. Morgan Du prétend, Messieurs, que quatre sur neuf d'entre nous manquent de compétence pour former le Jury du concours breton. Je demande un vote à mains levées sur cette importante question. Quels sont les partisans de la compétence du bureau entier ?

(Ar pevar gall a zao o dorn)

Très bien. Quels sont maintenant les partisans de la compétence exclusive des bretonnants ?

(Ar pevar barz a zao o dorn)

MORGAN DU

Aze omp, aotrou pennrener, pevar eneb da bevar. N'euz sort great eta. Me a bed an aotrou pennrener da voti ive, ha da zevel e zorn evidomp holl pe evit ar brezonegerien hepken.

AR PENNRENER

(o weled e talc'h mad Morgan Du, a gomz en brezonek hag a lavar :)

Aotronez, goude poueza mad peb tra, ec'h on a du gant Morgan Du, hag e savan ma dorn evid gouesteged ar brezonegerien o-hunan. *(sevel a ra e zorn)*

GEORGES PIÉDOYE *(hounaret)*

Cela veut dire quoi ?... On nous chasse ? Vous vous moquez de nous. Messieurs les Bardes ! M. le président parle breton, lui aussi. Ah... mais c'est un guet-apens... Je donne ma démission de votre *Breurtez*.

AN TRI GALL ALL *(o heul anezan)*

Et nous de même... Vous pourrez, Messieurs, hâcher de la pâ-aïlle à votre aise. *(Sortial a reont)*.

Kevren II

AR PENNRENER

Ankounac'heomp an digouez ma, ma kavet mad, aotronez, ha krogomp el labour gant an dornskridou digaset d'emp. *(A-boan eo krog ar bureo da eoz ar paperou, ma teu eur Breton ebarz ar zal)*.

AR BRETON

Teurvezit, aotronez, merka Ian Pennorz evel ezel deuz *Breurtez Bretz*. Ar vrud a lavar na fell d'eoc'h

kaout nemed gwir Vreiziz en ho Kevredigez. Me zo unan (*mond a ra kuit*).

Dre ma eoner ar provennou, oustenna ugent den a dremenn er zal evit skriva o hano war gaier ar Vreuziez.

AR PENNRENER

Gweled a ran, aotronez, penaoz e c'honefomp kant breizad mad pa gollfomp dek briz-vreizad. Brema pa zo fin d'eomp, ma keret e iafomp da leina, ha goude kreizdeiz e vo embannet hano an trec'her ebarz an Teatr. (*sortial a reont*).

(*Ar ridoch a ziskenn*).

ARVEST III

(*Diabarz an teatr brezonek. Ar zal a zo leunkouch gant ar bobl*).

Kevren II

AR PENNRENER

Mesdames, Messieurs,

Vous venez de voir représenter devant vous par la célèbre troupe des gars de Toull-ar-C'houilled..

AR BOBL

Brezonek ! brezonek !

AR PENNRENER

Itronezed hag Aotronez,

Em oc'h o paouez klevet c'hoari diragoc'h gant stroll vrudet pôtréd Toull-ar-C'houilled, eun drajedien gaër *Buez Nominôë*, gret evité gant hon mignon ar barz Pennkoat. Brema e pedin ahanoc'h da chom zioul eur pennadik amzer c'hoaz, evit ma lenno Morgan Du, segretour Gorsedd Barzed Gorenez Breiz-Vihan, ar "résultats" deuz...

AR BOBL

Brezonek, pôtr !

AR PENNRENER (*nechet*)

Ar... ar... ar... deuz ar genskrivadek vrezonek.

MORGAN DU

Itronezed, Aotronez, Kenvroiz.

Ar gwir eneb d'ar Bed ! Ar pennad-labour a zo bet

kinniget ar bloaz-ma da awen Barzed Breiz-Izel a oa "Ar Garantez". Ouspeenn hanter-kant dornskrid a zo digouezet ganeomp. Evel ma 'z eo eaz d'eo'h kredi, eoni kemend-all a baperou a zo bet eur boan. Peb barner an neuz lennet anezo eur wech e-hunan, ha roet e noten ; goudeze, ar pemp labour gwella a zo bet adgwelet gand pemp ahanomp ; goude eur studi kalonek ha koustianzus euz an dornskridou, ez omp kouezet akord da rei ar Vedalen Aour kinniget gant an Itron de Pigebelle d'ar Barz : Ab Thenenan !

AR BOBL

Iou ! Iou da Ab Thenenan !

MORGAN DU

Mar ma Ab Thenenan ebarz an engrouez ama, pedet eo da bignat war ar plench, evit digemeret diganeomp ar priz goneet gantan ha dleet d'ezan evit e labour barzonius ken kaër. (*Deuz kretz ar bobl, eun den iaouank drouklivet gant an aoun an neuz, a zispak, hag a 'zeu da bignat war uhelen an teatr. Ar pennrener a ro d'ezan ar vedalen aour, hag a ra d'ezan azeza en tu deou d'ezan.*)

MORGAN DU

Itronezed, Aotronez, Kenvroiz.

Ar Gwir eneb d'ar Bed ! Aotreet d'in brema goulen eun dra digant ho karantez entanet evit ho Pro hag ho Iez. Tud zo en Pariz, hag o deuz kredet dougen eun dorn kablus war gwiriou Iez hon zadou hag hon mam-mou. An dud ze a fell d'eomp diskuill ha kondaoni anezo. Dre ze, hag hep daoulina dirag parti politik na relijius a-bed, gant eur spered a lealded hag a wirionez, e pedan ahanoc'h holl da zével ho mouez, dre eur votadek gant an daouarn, eneb d'an heskignerez-ze ! Hogen araog, e fell d'eomp klevet hon enebourien en o difenn. Mar 'z euz unan bennag ama barrek da zifenn

tu ar gouarnamant, pedet eo da bignat war ar plench-ma !

(*Eun den a weler o tond tresek an teatr. Prokuror-ar Republik an hini eo, an aotrou Onésime Dubois.*)

AR PENNRENER

An aotrou Onésime Dubois ema ar gomz gantan.

ONÉSIME DUBOIS

Je monte à cette tribune, Mesdames et Messieurs, pour faire respecter les droits de la langue française. (*trouz*) Car il est intolérable que dans une réunion publique comme celle-ci, en une ville comme Saint-Riek, nous soyons condamnés à entendre une langue que nous ne comprenons pas (*trouz*) et qui, somme toutes, n'a pas droit de cité en France ! (*kroz, safar, tourni*).

ONÉSIME DUBOIS

La langue bretonne a abruti les Bretons !

(*D'ar gertou-ze, ar bobl a zao en e zav, ha kalz a wazed a red tresek an teatr da respont d'ar Prokuror. Eun drouz vraz a zo er zal : na ve ket klevet ken komzjou Dubois.*)

ONÉSIME DUBOIS

L'obscurantisme (*ludadennoù*)... idiome barbare (*c'houtelladennoù*)... tas de séparatistes... (*louc'h*) Patience, foules stupides, la Vérité en marche écrasera dans l'œuf votre mouvement breton, et fera rentrer dans leurs cavernes tous ces bardes troglodytes qui veulent ramener le char du progrès vers les antres de la préhistoire ! !

AR BOBL

La ferme !... Ah c'te poire, c'te binette ! Eur stou

plouz en e c'hinou ! (*Onéstime Dubois a ziskenn diwar an teatr*).

MORGAN DU

Kenvroiz, klevet ho peuz lavariou ar re a fell d'ezo diskar Breiz hag he spered broadus, lakaat ahanomp da sklavourien ha chadenna ahanomp war lerc'h o c'harronz, alaouret gant hon skoejou hag hon foaniou pen-deziek ! Klevet ho peuz ar mevel-ze d'ar Gall, eun den hag e paëomp koulskoude, eun den hag e lardomp, o kunuc'henni ahanoc'h dirag ho trem zoken ! Lavaret an neuz d'ac'h, goude gwelet goueliou breton ken kaër hag ar re-ma, e oac'h tud divezad ! Lavaret an neuz, goude displegaden dispar *Buez Nominoë*, e oamp bar-bared ! Lavaret an neuz, goude klevet komz deuz labouriou barzonius evel re "Ab Thenenan" (labouriou ha n'o deuz ket o far en Franz), e oamp barzed troglodited ! Lavaret 'neuze ar gaouiad-ze e oa ar Wirionez o kerzet. Ia, kenvroiz, mez nan e Wirionez hen ! Hon hini-ni eo ar Wirionez rik, ganeomp ema an tu mad hag an araokaat, ha gant hennez hag e vignoned, ar "vardrenv" hag an denvalijen, hag ar chadennou... arc'hantet. Ar gwir eneb d'ar Bed ! Bôtomp holl eta, hep eur mank, eun dislavar stard eneb ar waskerezh, ha iouc'homp a bouez penn hag hep spont : Breiz da virviken !

AR BOBL

Breiz da virviken ! (*an holl a zav o daouarn*).
(*Ar ridoch a ziskenn*).

ARVEST IV

Adarre eur sal 't' an aotrou Marc'hadour.

Kevren I

GWENNOLA, MARI

GWENNOLA

O Mari, pebez devez, hennez dec'h... Darbed-eo bet d'in fatika diou wech epad ar seanz en teatr brezonek.

MARI

Petra zo bet, ma dimezel ?

GWENNOLA

Petra ? Biken na zifuni. Goude eun displeg kaër gret deuz *Buez Nominoë* gant potred Toull ar C'houiled, ar Pennrener ha segretour Gorsedd ar Varzed o deuz roet ar vedalen aour, priz kenta ar genskrivadek...

MARI

Da...

GWENNOLA

Da "Ab Thenenan".

MARI

Ma ! Gwell a ze !

GWENNOLA

C'hoaz zo. Neuze 'ta, ar barz Morgan Du' neuz

komzet a du gant ar brezonek, ha pedet an dud da zevel dorn evit voti eneb da waskerez ar gouarnamant. Mez eun den a zo pignet war an teatr evit respont...

MARI

Evit difenn ar gouarnamant ?

GWENNOLA

Ia. Ha difun piou oa an den-ze ?

MARI

N'eo ket eaz d'in goût, pegwir e oan en pardon Kroaz-Niver, gant Ian Robin !

GWENNOLA

Ahanta, ar Prokuror e oa, Onésime Dubois. Lavaret a neuz e gaoz en gallek. Fraëet 'neuz war ar seurezed, war ar veleien, war ar brezonek dreist-holl, ha huchet penoz e oa eur vez evit Sant-Riek perмети e vije brezoneget en eur vodaden publik. Petra sonjez-te, han ?

MARI

Sonjal penoz Ab Thenenan a zo eun den e kichen ar paour keaz prokuror ze !... Mez lezet eo bet da gozeal ?

GWENNOLA

N'eo ket. N'eo ket bet evit dibuni diou frazen dustu-kaër. Red eo bed d'ezan disken diwar ar plench, kemend a safar evel ma oa, ha goude, an holl o deuz bôtet eneb d'ezan.

MARI

Mad tre ?

GWENNOLA

Mez komprenn 'ta ! Pegen sodez e oan o rei dige-

mer d'ar prokuror-ze em zi ! Hennez a zo eur bleiz arrajet. Biken mui na zigori d'ean dor ti ma zad, klevet a rez ?

MARI

Oh ! Vo ket red lavaret diou wech d'in.

(*Kloc'h an nor a zon*).

GWENNOLA

Red buan da weled piou a zo aze.

Kevren II

GWENNOLA, ALFRED TREGER o tond er zal.

GWENNOLA

Oh ! Aotrou Tregar, c'houi an hini eo ! Ha penaoz 'ma ho kont ? Ma gourc'hemennou evid ho kounid d'ec'h. Mez n'oc'h euz ket bet re a "emotion" hag a nec'hamant.

AB THENENAN

O nan, dimezel, bezit sur. Ar muia souezet e oan bet, eo pa weliz prokuror-ar-Republik o tond da ober e bompad divrezonek war hon zeatr.

GWENNOLA

Ia, eur vez eo evitan. Eur zonzj bennag am moa pell zo e oa fallakr an den-ze.

AB THENENAN

Anaout a reac'h anezan !

GWENNOLA

Me anzaou ouzoc'h am meuz resevet anezan ama-

teir pe beder gwech. Kablus on bet. Mez digoret eo ma daoulagad. (Evid chench kont) Ha c'houi, aotrou, deut oc'h da zigas d'in ar prof ho poa prometet ?

AR THENENAN (siriuz ha gorrek)

Dimezel Gwennola Marc'hadour, n'eo ket eur vedalen aour hepken e rofen d'ac'h, mez ar bed-holl, ma vijen bet e berc'hen. Mez petra, siwaz, a dalvezo kement-se d'in, en gwirionez, mar n'allan ket zoken kaout eur berad euz ho karantez ? Mar deufenn a-benn da c'hounid brema eun tammik euz ho kalon, Gwennola, e vefen...

GWENNOLA

O ma mignon gwella ! Na gomzit ket evelse !

AB THENENAN

Ia, Gwennola, deut on da gas d'ac'h ma friz, mez kemer a refot ar barz e-unan asamblez gant e vedalen ?...

GWENNOLA (goustadik)

Ar vedalen e kemerin abalamour d'ar barz, hag ar barz... abalamour d'ezan e-unan.

AB THENENAN (o kregi en he daouarn hag o pokat d'ezi)

Ma mestrez ha ma rouanez, gret ho peuz ganin an den eürusa war an douar.

MARI (oc'h entreal)

Dimezel, ho tad a zo nevez arru er gear, ha pedi a ra an aotrou Alfred Treger da zond da goania emberr da noz.

GWENNOBA

Klevet a ret, Alfred ? Emberr da noz emomp en gortoz diouzoc'h.

(Mond a reonter-meaz o daou).

Keyren III

MARI (e-hunan, a grog da gempen an traou)

Engal eo ! Eur barz brudet eo hennez brema !
Mez la ! Na drokfen ket ma marichal Ian Robin evitan
c'hoaz nan !..

Ridoch

III. — JANEDIK O VOND DA BARIZ

Janedik

O VOND DA BARIZ

PEZ C'HOARI

evit ar merc'hed iaouank

C'hoariet ar wech kenta en skol Leanezed gwen

Karnoët (miz Gouere 1906)

C'hoarierezed

JANEDIK, paizantez iaouank.

AUGUSTINA, keginerez en Pariz.

MARI-JAN, mam Janedik.

MARCHARIT, c'hoar Janedik.

EUN ITRON euz Pariz.

ARVEST I

Kevren I

JANEDIK, AUGUSTINA

JANEDIK

Sell ! Augustina ! Erru out war da giz da weled da vro eur pennad amzer !

AUGUSTINA

Oh ! Paz evid gwall bell, Janedik kez. Deut on hepken da ober eun tam pourmenaden. Daoust ha te gav d'id e trokfen brema ma c'hear a Bariz evid ar c'hoz toull parroz ma !

JANEDIK

Oh ! Eur c'hoz toull paroz a larez-te ?

AUGUSTINA

Ia, fe, eun toull... Sell, Janedik kez, a boan e oan diskennet deuz an train ma poueze an ear-ma warhanon dija ! Ha gwasoc'h 'ta, plac'h kez ! Komprenn ma mam a zo hanter ampustur, ha bec'h awalc'h am meuz oc'h intent he c'hoz brezonek ! Ia, sonj pemp plâ zo 'on bet hep kaozeal brezonek ; na gav ket d'id am meuz bet amzer d'ankouaat ma giriou ? Ken asur hag 'on ama, poan a ra d'in komz al langach ze.

JANEDIK

Ma, me gav d'in n'ankouafen biken ma brezonek.

AUGUSTINA

Ta, Ta ! Ia, te lâ-ze ! Mez pa na glever nemed gallek tout ! Neuze 've red mad ankouaat ar brezonek. Evidon-

me bepred, ne n'on ket evit intent ma mam. Mez bah ! Eun taol mad a gaër ! Evid pez am meuz da chom ama 'vad ! Eun eiz de bennag ha 'kuit raktal. Hast am meuz da vond war ma c'hiz du-ze, ia zur.

JANEDIK

Ken brao-ze eo Pariz 'ta ?

AUGUSTINA

Plac'h kez, an hini n'eo ket bet 'meaz e doull, n'all ket komprenn pegen kaër eo ar gear-ze ! Te na gredfez ket ahanon na pa gontfen d'id ar wirione. En Pariz, an noz a ve memez tra 'vel an de. En Pariz na oar ket an nen pegoulz e ve teval, ken skler ma ve ar ruiou, ken skedus ma ve an tier hag ar staliou 'bord ar ruiou. Diabarz an tier a luc'h gant an elektrisite, hag awalc'h e ve stoka ar biz deuz eur boton bihan, evid digas ar sklerijen hag elumi an holl c'houlaou asamblez. Na pegen douz eo beva en Pariz 'tal kichen ama ! Eno ar merc'hed iaouank a gav plijadurezou deuz ho mod, diduamanchou ha dillad kaër, pere a zo mil gwech bravoc'h, vel-d e welez, evid ar c'hoëfou hag ar c'horfiennou a zouger dre ama...

JANEDIK

Ia 'vad, da zillad a zo brao ! Da dok a zo leun a fleur a beb seurt liou. Oh ! na me garche kaout eun tok e giz-ze !

AUGUSTINA

Ha c'hoaz, plac'h paour, ze n'eo netra ! Ha ma lârfen d'id peseurt komanant am meuz beb blâ ! Keginerez 'on en ti bourc'hizien pinvidik-mor hag a ro d'in... divun ? Pevar c'hant liur ar blâ, ha kazi mann a-bed d'ober. An aotrou hag an itron a zo arru koz, ha na resevont ket nemeur a dud. Hanter amzer, e ven lipr da vond da vale dre gear, ha da bourmenn lec'h am me c'hoant, gant neb a garan. Den d'am henteha, den d'am skandalat !

JANEDIK

Te 'peuz chanz, Augustina...

AUGUSTINA

Chanz ?... Eno, ar mitijen all a c'hall lavaret int ken eürus ha me. Me a anave ouspenn dek Bretonez deuz ar c'hanton-ma, hag a zo ive plaset mad.

JANEDIK

Eaz eo neuze kaout eur plas mad ?

AUGUSTINA

Me oar tri pe bevar blas mad da gemer.

JANEDIK

Gwir ?...

AUGUSTINA

Ia.

JANEDIK

Mar kredfen... Kaout a ra d'id mar c'h âfen d'unan anê e ven kemeret ?

AUGUSTINA

Na Petra 'ta ? Eur plac'h koant ha konsekant evel-dout a ve prez d'hi c'hemer, m'hen asur d'id, hag hep chipotal. Sell, e-tal duma 'zo eun aotrou hag eun itron, daou vugel d'é, hag a c'houtenn eur plac'h-a-gampr. Sur 'on te a rafe mad o affer. Kant skoed ar blâ eo ar gomanant eno, da gomans, la kresk beb blâ !

JANEDIK

Ma Jezuz ! Kant skoed ar blâ !

AUGUSTINA

Ia, kant skoed. Ha gant-se, peuz ket 'med lâret ha disul e partifomp a gevred.

JANEDIK

Ia... mez ma mam ?... ma c'hoar ?...

AUGUSTINA

Eun taol kaër ! Tro brao da gont d'ê ha zur out e vi lezet da vond.

JANEDIK

Me esao, hag a rento respond d'id.

AUGUSTINA

Kenavo d'id neuze, Janedik... Na gavi gwech a-bed ken eun okasion evel honnez ! (*Mond a ra kuit*).

Kevren II

JANEDIK, (*he unan*)

Arsata 'vad ! Rezon he deuz Augustina. Perag chom dre ama da frita paourentez pa c'hallan bea pinvik hag eürus en Pariz, kaout dillajou kaër, mond aliez da bourmen, hag ober d'am fenn ? O nan a-vad ! A briz a-bed na chomin ken ama. Bõon... Sed arru just ma mam ama, asamblez gant ma c'hoar Marc'harit.

Kevren III

JANEDIK, he MAM, MARC'HARIT

AR VAM

Allo, Janedik, poent braz eo mond da gaz ar saout ermeaz !

JANEDIK (*faëus*)

Da gas ar saout ? Pell awalc'h on-me bet, mechanz,

o kas hag o kerc'hat ar saout, o stleja ma boutou dre an teil, hag o tibri ioud silet. Me lâr d'ac'h, mam, ar vicher-ze na c'houllan ket ober ken.

AR VAM

Ha petra ri 'ta Janedik ?

JANEDIK

Mond e-kuit ac'hann.

AR VAM

Da belec'h, o ma Doue binniget ? Ha penaoz e rin-me ama gant da c'hoar da zerc'hel ar vereudi, pa n'euz 'med eur mevel koz ganemp ?

JANEDIK

Me ac'h eï da c'honid arc'hant da Bariz, mam, hag a zikouro ahanoc'h gwelloc'h evid na ran dre ama. En em zikour ma-hun e rin ive...

MARC'HARIT (*ankenet*)

O sonjal mond da Bariz out, Janedik ?

JANEDIK

Ia, Marc'harit, da Bariz. Te zo souezet ? Pariz ne 'ma ket er penn all d'ar bed. Meur a hini a zo eat aron-me da Bariz !...

MARC'HARIT

Ia, meur a hini, siwaz da galz anê. Mez lâr d'id, me bari eo ar goz Augustina-ze, plac'h he fompadour, eo he deuz troet da benn d'id 'boue ma dre-aze ?

JANEDIK

Na pa 'defe ? Augustina 'deuz lâret ar wirionez d'in, ha mar pije klevet anê, te da-hun e pije great eveldon.

MARC'HARIT

Me ? kuitaat ma zud ha ma Bro ?... Gwell ve ganin mervel.

JANEDIK

Ma, me ve gwell ganin beva ! Hag evid beva mad hag eürus ec'h in da Bariz evel plac'h-a-gampr. Augustina a oar eur plas mad-tre evidon, gant kant skoed ar blâ da gomans, ma boued ha ma lojeiz.

AR VAM

Sorc'hennou an dra-ze, Janedik ! Kred kentoc'h da vam evid ar galouperez-bro ze ! Diwall na vez bet touëlllet, rag keünz a zeufe d'id. Evidon, n'allan ket harz ahanout da bartial, pa 'c'h eo ken kaled-ze da benn, mez displijadur vraz e rez d'in sûr ! (*Arget ra da ouela*).

JANEDIK

Foei, mam, gouela ! Gwell e ve d'ac'h en em lawe-naat, pa lâran d'ac'h e tigasın arc'hant d'ac'h d'ar gear bewech hag ho pô ezom...

MARC'HARIT

Mar na ve ket d'emp da gas d'id, kentoc'h !...

JANEDIK

Marc'harit, te zo klask goapaat ahanon. Mez gra hardi ! Me dapo 'hanout. Te 'n em grigno goudeze, en eur weled ahanon o sevel, pa chomi te war da deil ha da villik-krampoez ! Ia, gra da vin hardi ar pez a gari !

AR VAM

Marc'harit, poan spered am meuz ma gwalc'h gant Janedik. N'allan ken päd. Demp ac'hann. Lezomp anei d'ober he fenn, ar paour kez plac'hik vihan... O ma Doue, bet truez ouzomp ! Gwerchez Vari, diwallet anei ! (*Mond a ra kuit*).

Kevren IV

JANEDIK (*he-unan*)

Deut 'on a-benn deuz ma zaol 'vit-se ! Breman eo koulz d'in mond da brienti ma fakajou hag eur gwennek bennag, ha 'benn disul, ió da Bariz 'samblez gant Augustina. Brava planeden ma hini !... Sell 'ta, me wel Augustina du-hont... (*Gervel a ra*) Augustina lô ?

Kevren V

JANEDIK, AUGUSTINA

AUGUSTINA

Te 'peuz galvet ahanon ?

JANEDIK

Ia, da lâret d'id meuz goneet ar barti. Lâret 'meuz da mam. Partia rin ganid disul.

AUGUSTINA

Ha, ha ! Me ra eur plac'h a spered ganid, Janedik. Ze ziskouez n'out ket ken divead hag an darnvuia euz merc'hed ar barroz. Te, diána, a oar pelec'h ema da blijadur ha da interest. Ar re-ma, dre ama, na ouïont 'med goro ha turc'hial, ha c'hoaz ho deve poan o tastum eur gwennegik bennag. Te 'peuz gouveet e peseurt tu e oa ar fortun. Ma, Janedik, demp neuze hon diou ma kanimp asamblez eur son c'hallek euz Pariz. Sell eur feillen aze. (*Rei a ra eur paper da Janedik*) Ar Barizianed, plac'h kez, ar re ze 'vad, a oar ober soniou brao, n'eo ket vel-d ar re dre ama sûr... foei !

(Ho diou e hanont) :

Dans le jardin d'mon père
Les lauriers sont fleuris,
Cailles et tourterelles
Y vont faire leurs nids.

Refrain :

Allons, ma mignonne,
Dansons, chantons aujourd'hui !
Allons, ma mignonne,
Venons à Paris.

Cailles et tourterelles
Y vont faire leurs nids
Et la blanche colombe
Et la jolie perdrix.

Allons ma mignonne, etc.

Et la blanche colombe
Et la jolie perdrix
Qui chantent pour les filles
Qui s'en vont à Paris.

Allons, ma mignonne, etc.

Qui chantent pour les filles
Qui s'en vont à Paris,
Qui vont chercher fortune
Bien loin de leur pays.

Allons ma mignonne etc.

Qui vont chercher fortune
Bien loin de leur pays,
Et qui seront heureuses
Au Paradis d' Paris.

Et qui seront heureuses
Au Paradis d' Paris.
Et se riront de celles
Qui restent au pays !

Allons ma mignonne etc.

ARVEST II

Kevren I

JANEDIK, *(o skuba hag o frota)*

JANEDIK

Allo, Janedik paour, skub'ta, fro'ta ! Na vo biken re skler an traou. An Itron a gavo da lâret ennê c'hoaz. Skub'ta, fro'ta, netê'ta, an aunez eo red d'é lufra petramant e vo kroz... *(dihan a ra da skuba)*. Ia. sethu me ama unnek miz zo bremaik. Me lâr d'ac'h am meuz bet digare da gaout hir an amzer... Repoz a-bed, peuc'h a-bed, sul a bed, ha dalc'hmad insultou, rebechou, kaër am meuz ober euz ma gwella. Ken 'on deut da vea klanv ha drouglivet... Sellet euz ma min ha lâret ar wirionez d'in... Mar-d eo Janedik vrao on-me ken, me c'houll bea... *(Trouz er-meaz)*.

JANEDIK

Arru eo an Itron. Skub'ta ! Fro'ta.

Kevren II

JANEDIK, AN ITRON

AN ITRON

Ahanta dimezel ? N'ho peuz ket an ear da staga kalz war al labour ar mintin-ma ?

JANEDIK

Ho tigare, Itron...

AN ITRON

Han ? Petra ? Respont a ret ? Na blich ket d'in ar mojou-ze. Lest ahanon da gomz, me ho ped. N'eo ket me ar vestrez ?... Sèt ! Ar c'hantoueller 'on o paouez kaout anean war daol ar gegin ? Eno 'ma plas ar c'hantoueller ?

JANEDIK

Oan o vond da lakaat anean en e blas, Itron, mez gourc'hemennet ho poa d'in dont da sira.

AN ITRON

Na gollfet biken ar voaz fall da respont d'in ? Na c'houllan ket ze a-grenn ! (*Mond a ra e kuit fumet*).

Kevren IIIJANEDIK (*he-unan*)

JANEDIK

Ia, ma zud paour, c'houi lâ, mez n'eo ket brao bea dindan ar seurt kékenou. Hag holl e maint e giz-ze an itronezed ama, herve 'welan... Evidon 'vad, tremenn skuiz on ganthi.. Augustina a rea d'in promesaou kaër, mez brema e welan oa gwiroc'h kaoz ma mam ! Allaz ! Allaz ! Pelec'h oc'h, ma mam ha ma c'hoar ? Ouspenn kant leo diouin ! O ma bro Breiz-Izel, tec'het on diouac'h siwaz d'in ?... Kant skoet ar blâ eo ma c'homanant ama gwir é, mez ar c'hant skoed-ze a zeu da zaou c'hant liur berr ha berr, pegwir an traou torret a ve war ma c'hont da baëa ha da ramplasi. Ha c'houi sonj me oa bet kustumet da ziblas plajou ha traou ken fin vel ar re dre ama ?... O ma Jezus, pebez buez ! An aotrou c'hoaz, hennez na c'hourdrouz ket kalz, mez an itron... an itron ! Kaout a ra d'ar Barizianez-ze e c'hall ober gant eur

Vretonez evel ma karo. 'Barz en Breiz-Izel, an disterra matez a zo gwelloc'h deut gant he mestrou evid na c'homp gant ar vourc'hizien lore'hus-ma ! Hag abalamour ec'h omp Breizadezed, e 'kav d'ê e c'haller lakaat ahanomp d'ober an holl labouriou, zoken ar micheriu divaloa ! Mar plich d'ê kaout Bretonezed en ho zervich, n'eo ket dre ma istimont adê, mez abalamour ma c'hellont ordrenn d'emp vel ma keront, ni a ve kontant dalc'had... Ha peseurt boued am meuz-me ama ? Ar restachou, ha netra ken... Ha ma gwele, o ma Salver ? Eur c'hoz vate-lasen e-barz eun toull kampr bihan, er bemped estach... Pa ve ien, e skorn eno, pa ve tom, e poac'h ! Dija 'on krog da basaat, me ken iac'h araok...

(Mouez an Itron)

Janedik ?...

JANEDIK

Itron !

(Mouez an Itron)

Skubet mad dindan ar gwele.

JANEDIK

Ober ran, Itron.

(Mouez an Itron)

Didumennet mad ar bandulen.

JANEDIK

Ober ran, Itron.

(Mouez an Itron)

Ha diwallet mad da fêneantal, rag me zo vond da bourmenn. Prestik en em gavin da weled ho labour.

(Mond a ra da bourmenn).

JANEDIK

Fêneantal ? Me gav d'in an Itron eo a fêneant, deuz ar beure beteg an noz. Me ra an holl labour ama. An Itron na brizfe ket stoka bek he biz deuz tra 'bed. Allo, peb tra prest d'ei, ha dustu !... Eur vuez evel-henn a zo eun ifern... D'ar gear e renkan distrei, na zervich ket. Gret am meuz ispirianz euz Pariz ! Chom hep kaout sul nag ofern, na mann a-bed !... Augustina a bromete d'in pourmenadennoù hanter-amzer, ia... deuz a-drenv ! Trist eo ma flaneden, pa sonjan petra meuz kollet o tond ama... Ha gwasa zo, santout a ra nan na zalein ket d'en em gaout potriner, ma choman pelloc'h ama. Mervel pell deuz ar gear... O ma Doue binniget, na bermetet ket en em gavfe ze ganin... (Gouela 'ra).

Kevren IV

(Ar c'hloc'h-dor a zon.)

Janedik a ta da stgerri, hag Augustina, distruj ha livet fall, a zeu en ti.

JANEDIK, AUGUSTINA

JANEDIK

Te ama, Augustina ?

AUGUSTINA

Allaz !

JANEDIK

Na petra out deut da vea ? Féson glanv ec'h euz, Unnek miz zo n'am moa ket adgwelet ahanout... aboue ma c'herrujomp asamblez en gêr Montparnasse...

AUGUSTINA

Janedik !... pardon d'in bea digaset ahanout ama !

JANEDIK

Ia, pardonnet out, Augustina. Mez kont d'in da zoare 'ta ?

AUGUSTINA

Mar teurveez chilaou abanon... Ma flaneden, ma zonkadur, a zo bet kri meurbed. Pa 'n em gaviz deuz ar gear da gaout ma flas gwechall, e oa respontet d'in e oa bet roet d'unan all, goude ma oa prometet mad d'in. Gwel petra eo komz ar c'hoz Gallaoued-ze ! Pelec'h mond neuze ? Sethu me da verka ma hano en eur " Bureau de placement, " mez kaër 'moa gortoz, plas kegnerez a-bed na gaven, hag en eur miz, e moa debret kazi ma holl esperniou. Boutet gant an naon hag an dienez, me vond neuze da redek ruiou Pariz, siwaz d'in. Ma karjen bea distroet neuze d'ar gear ! Em bro em bije kavet eun tam labour bennag... Me goueaz en eur gompagnunez fall, pardon, o ma Doue, hag eno e tastu-miz ma gwaleur. Eur gwall glenved am meuz paket, hag ec'h on antreet neuze en Hospital, lec'h 'on bet digemeret dre druez... Eur miz on bet eno, ha n'on ket iac'h tre c'hoaz.. Gouela ra.

JANEDIK

Paour keaz Augustina ! Da blaneden a zo trist, gwir é, mez ma hini a zo ive. Me a zo ama en eun ifern, en eun ti lec'h n'am meuz repos na peuc'h, lojet fall, pemp eur gousk hepken, kozeet diouin vel deuz eur c'hi !

AUGUSTINA

Janedik kez... ha me eo a zo penn-kaoz d'ez gwaleur, allaz.

JANEDIK

Augustina, na gemer ket nec'h gant ze. Ar pez a zo great, a zo great. Mez 'vidon, na chomin ken pelloc'h en toull-Pariz-ma. Me fell d'in mond d'ar gear war ma c'hiz, ha mar ro Doue ar c'hras d'in d'erruout iac'h

adarre en Karnot, me a ouest ober teir gwech an dro da chapel Sant Weltaz binniget, war ma daoulin noaz.

AUGUSTINA

Chanz ec'h euz, Janedik. Me garche galiout lavaret kemend-all, ha return duhont... Pariz brein an neuz kollet d'in ma snor asamblez gant ma iec'hed.

JANEDIK

Perag 'ta na returnefez ket d'ar gear ?

AUGUSTINA

Mez n'am meuz ket eul liard !

JANEDIK

O mar n'euz 'med ze ! Me 'meuz war dro daou c'hant liur goneet, hag eun hanter ané e prestin d'id gand plijadur. Te a rento ané d'in pa c'halli.

AUGUSTINA

Mersi d'id, trugarez d'id, Janedik ! Pebez kalon vad out ! O pegen eürus ec'h amp da veva 'darre 'barz hon Bro ! Me a labouro eno evel ma rên kent, ha mar na zastuman ket a aour, diana me mo an eurvad hag an evurusted, asamblez gant ma c'hamaradezed gwechall.

JANEDIK

Ia, Augustina, an evurusted en-mesk tud hon bro, henvel diouimp, a gomz eveldomp, a zonz eveldomp, eno 'ma ar penn-kenta. An neb 'neuz gwelet ar Barizianed euz a dost, a oar pegen fall tud int, ha pegen braz eo o dispriz evid ar Vretoned... Me a rai ma c'honje d'am mestrez 'benn arc'hoaz hag e tistrofomp d'ar gear asamblez. Na pegemend a brez a zo warhanon da weled a-nevez touriou koant ma bro, he lanneier braz, he frajou glaz hag he zud ken madelezus !

Na pegemend a hast am meuz da glevoud adarre kozeal brezonek dre-holl !...

AUGUSTINA

Ha me 'ta, Janedik ! Brema e komprenan pegen koupabl on bet dirag an Aotrou Doue p'am meuz great dismeganz deuz langach ma mam.

JANEDIK

Sell, Augustina, penegwir ec'h amp adarre prest da veza eürus, ma kerez ekanimp eun tam son vrezonek ec'h euz disket zur kouz ha me, pa oaz iaouank. Deut e oa ganin ama, 'barz ma godel... Kanomp anei asamblez, ha pedomp ar Werc'hez Vari da rei ar c'hras d'emp da viret diagent, stag ouz hon c'halon, an diou garante omp bet ken prest da goll ané : Karante Doue, ha karante hon Bro.

Kana reont beb eil poz ar ganaoven-ma : (1)

1. O ma bro gaër a Vreiz-Izel, ma c'harante wirion,
Davedout pa daolan eur zell, trid em c'hreiz ma c'halon.
2. Séd dubont ar mor glaz-glizin, warnan gouelion gwen kan,
Ouz an ôd ar wagen lirin a darz en eur ganan.
3. Vid gwir out-te perlezen Vreiz, ma mam-bro Landre-ger,
Gant traouiennoù glaz en ez leiz ha trevajoù zeder.
4. Pelloc'h eman bro Leoniz, bro an touriou uhel,
Savet war gant ha kant iliz tro da Gastell zantel.
5. En Kerne, na brao eo bevan en ear skanv ar mene,
Pep tra zeblant seder ha glan pa ver tostoc'h d'an ne.

(1) Savet gant Abhervé.

6. Ha dreist holl pez ra d'in tridal eo kavout tro var dro
Roudou tud an amzer gwechall o-deuz zavet ma bro.
7. War ho roudou, gwir Vretoned ouie difenn ho pro,
Nifell d'empmond ha mar be red skuilla hon gwad d'hon zro.
8. Sent hag ho peuz savet er gloar evel eur Vreiz neve
Grit ma skeudo Breiz an douar hoc'h hini zo en ne !

(Ar ridoch a ziskenn).

Pontkallek

IV. — PONTKALLEK

Pontkallek

C'hoariet evid ar wech kenta
en Keraez, al lun 24 a viz Ebrel 1905.

(Loeiz ar BANIEL, rener ar Strollad)

C'HOARIERIEN

PONTKALLEK, markiz Guer.

KOUEDIK, e vignon braz, ha dijentil.

PRIJANT, e floc'h.

TALHOUET, dijentil.

MONTLOUIS, dijentil.

LAMBILLI, dijentil.

ROHAN POULLDU, dijentil.

HERVE MELLAC, dijentil.

AR BERRAIE, dijentil.

LENORA, paizantez iacuank.

IANN AR GALL, klasker bara.

Eur Belek ; eur Jôlier ; eur C'habiten ;
eur Barner ; Paizanted ; Dragoned.

ARVEST I

*An teatr a ziskouezo eur frankizien e kretz koajou
Lanvau, en bro Gwened. Eun nebeud tuchentil a
Vreiz a zo en em vodet eno war digare chaseal, da
steuk ravoll eneb gouarnamant ar Rejant, er
bloavez 1719.*

Kevren I

TALHOUET, LAMBILLI, ROHAN, KOUEDIK, AR BERRAIE,
HERVE MELLAC, MONTLOUIS

TALHOUET

Sethu ez omp bodet war digarez chase
Vid kaozeal gwelloc'h deuz frankiz ar c'hontre.
Hon Breiz-Izel, hon Bro, a zo pleustret, siwaz,
Gant ar Rejant ! Bro-C'hall zo bemdeiz oc'h argas
Hon tud, hon faizanted, hon douarou, hon bro...
Ar sklavach hag ar gwasg a zo mestr tro war dro !
Gwechall e oamp eürus dindan eul lezen vad,
Breiz a oa libr, potred ! Libr e oa ! An eurvad
A oa en peb kastell hag en peb tiegez !
An taillou, dastumet gant pouell ha gant furnez
Na binvikeent ket eur rouantelez all
Na vijent ket laket d'ober zervich Bro-C'hall !...

LAMBILLI

N'eo ket gant komziou bir vo great eun dra bennag.
Amzer da zond ar vro ouz hon foan a zo stag !
Ahanta, mignoned, labouromp neuze stard
Vid entana dre holl dijentil, kouër, soudard !

TALHOUET

Dija 'beuz 'n em vodet en Keraez eur wech

En Pondi eur wech all, ha den n'allo rebech
N'hon deuz ket bet poaniet. Ar vro 'zo du ganomp.
Er vreuriez hon deuz great zo mil den evidomp !

LAMBILLI

Mad ! Brema pa zo tud dre holl prest d'enebi
Eo d'eomp labourat c'hoaz dre zindan ! Prienti...
Prienti kezeg mad, armou ha listri mor
Ha lakat eur gwisg dir war hon douar Arvor.
Vid pa zeuio ar c'houlz da zével vid ar vro
E vo prest kemend den ha kemend tra tro-dro.

ROHAN

Kôzeet ec'h euz mad, Lambilli, ma mignon.
Ha Rohan Ar Poulldu zo ganid a galon.
Ha ganid e ma c'hoaz ma douarou a-bez
A c'holo dek leo dro ha daou ugent parrez !

KEVREN II

An hevelep re : PONTKALLEK, PRIJANT

ROHAN

Ha ! Sethu Pontkallek ! Pelec'h e oas chomet ?

PONTKALLEK

War-lerc'h eur c'hadik wen eun tam am beuz redet.

(Ret a ra e fuzull da Brijant, e floc'h)

ROHAN

Eur c'hadik wen, potr keaz ? Deut out eta brema
Da garout ar chase ?

PONTKALLEK *(a c'hoarz)*

Ar gedon gwen, ia ia !
Mez na petra zo 'ta ?

LAMBILLI

E oamp ouz da c'hortoz
Evid ober hon zonzj araog ma vezo noz.
Lavar d'eomp, Pontkallek, pa'z out eur gwir Vreizad
Evid sevel ar vro petra a vije mad ?

PONTKALLEK

Aze, ma mignon kez, 'rez d'in eur gistion
Em meuz respontet d'ei pell zo 'barz ma c'halon.
Me zo prest da gemer an armou dustu-krenn
Hag evid Breiz-Izel oun prest da rei ma fenn !...
Mez — me oar mad penaoz an dra-ze n'eo ket fur !
Pa ve gerrek a-z-eon ez eo red trei ar stur !...
Krogomp da labourat pep hini en e vro
Dastumomp en hon zi ha poultr ha fuzullio
Prezegomp an emzao e-touez ar balzanted
Ha lakomp en o fenn kâs an intandanted
Digaset gant Pariz da waska war hon bro !
Sethu ma ali me. Ha brema eo d'ho tro.

TALHOUET *(a lak e zorn en dorn Pontkallek)*

Eur c'hrog dorn, Pontkallek. — Ma ali na chench tam.
Red eo c'houeza an tan araog ma savo flam.

AR BERRAIE

Ze zo gwir.

ROHAN

A dra zur !

HERVE MELLAC

Me lâro eun dra all.
Petra c'hellomp hon-hun a-eneb da Vro-C'hall ?

N'hon deuz ket a listri vid soutenn gant enor
An disterra emgann a vo roet war vor.
Perag ne c'houlfemp ket sikour gant ar Saozon ?

PONTKALLEK (*gant buaneged*)

Petra lârez aze ? Te n'out ket eur Breton ?

LAMBILLI

Goustadik, Pontkallek ! Komzet mad 'neuz Mellac.
Red eo d'ar blantennik kavout eun harp bennag.
Ma ali, 'vad, n'eo ket da c'houlen ar Saozon !
Biskoaz mignon d'ar Saoz ne n'eo bet eur Breton.
Mez — petra vir ouzomp da c'houlen Spagnoled
Vid sikour ahanomp da stourm ouz Gallaoued ?

ROHAN

Netra.

LAMBILLI

Da Rejant Franz, Spagn zo enebourez,
— Me anvez Cellamar — Me oar zo eur vreuriez
Gret gantan vid diskar ha laza ar Rejant.
Mond mad a ra an traou 'barz an amzer brezant.
Araog nebeud amzer e vo brezel spontus
Evel steriou dour skler e redo ar gwad ruz !
...Sethu an digarez d'eomp da zistaga I r iz
Deuz eur gouarnamant hi c'hemer evid preiz !
Dishual ha distag !... Oh ! Pebez amzer gaër
A vezo vid hon bro ! Oh ! Bloaveziou seder !

PONTKALLEK

Lambilli ! Lambilli ! Trubarderez a rez
Mez — d'enebi ouzid 'mez ket hardiegez !...
Mar gall hon Breiz-Izel beza dishualet
Forz zo piou her graio ! Na pa ve Spagnoled !

KOUEDIK

Ia.

LAMBILLI

Great neuze an taol. Kasomp eur c'halvaden
Da Roue Spagn, vid kaout digantan pemp mil den.

(*Tenna ra eur paper deuz e c'hotel*)

Al lizer-ma zo bet great ganin a bell zo,
N'euz 'med eun den da gaout brema. Piou hen kaso ?

PRIJANT

Me, Otronez ! N'oun ken 'med eur paourkez Breton
Mez me a gar ma bro !

PONTKALLEK

Te zo gwaz a galon.

LAMBILLI

Kemer al lizer-ma. Kachedet eo ganin.
Mond a ri da Wened.

PRIJANT

Da Wened mond a rin.

LAMBILLI

Mad. Eno e kavi eul lestr livet en gwen,
Hag an hano lenni warni eo *Stereden*.

PRIJANT

Stereden ? Gant ma vô c'hoaz eur « *Stereden* » vad !

LAMBILLI

Esper meuz evidout. An traou ac'h ei d'hon grad.
Lavar da bôtr al lestr ma hano. Netra ken.
Kas a rai ahanout bete Spagn.

PRIJANT

Man ouspenn ?

LAMBILLI

Eur ger c'hoaz. En Madrid e well ar Roue,
Ha d'ar Roue hepken e roi al lizer-ze.
Diskouez ma gwalen-viz hag e vi resevet.

(Ret a ra e vizout da Prijant)

Ober rin.

PRIJANT

ROHAN

Ha chanz d'id, Prijant, den a galon.
Ha brema, Pontkallek, kan evidomp eur zon !

PONTKALLEK *(a gan)* (1)

Sao, Breiz Izel, d'an nec'h da vannielou
Ruziet gant gwad hon c'hentadou !
Stagomp d'hon gouriz ar c'hlezeier hir
Ra vo hon divree'h krenv vel dir,
Lavaromp holl euz a bouez hon fenn :

(Holl a-unan)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

Dihun, Breiz-Izel, ma mam binniget
Rag an deiz a zo digouezet
Hon galv a ziston war benn ar mene
Hag a entana peb ene,
Breiziz deuz peb parrez a ziskenn

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

O iouc'hadennou a red dreuz d'an er
Bete gweled hon lanneier.
Ar mammou a zigas o bugale
Da gaout o zadou en arme

(1) *Kan Bale tud Breiz.*

N'euz med eur iouc'h en Breiz penn da benn :

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

Beteg ar gwelec'hiou ar re bella
Ar c'horn a vrezel a vouda,
Hag a lâd d'an holl boblou euz ar bed
E ma beo gouenn ar Vretoned,
An avel mor iud en eur dremenn :

(Holl)

Breiz da virviken ! Breiz da virviken !

ROHAN

Damp brema d'ar chase, da chaseal gedon
Da c'hortoz chaseal Gallaoued pe Saozon !

*(Ober a ra eur gwall stn, Talhouel, Lambilli, Ar
Berrate, Mellac, Montlouis ha Rohan a ta e-kuit).*

KEVREN III

PONTKALLEK, KOUEDIK, PRIJANT

PONTKALLEK

Ma floc'h iaouank Prijant, eur Breton mad emout,
Gouenn-tud ar Vretoned e ma he c'hred ennout.

PRIJANT

Ma aotrou ha ma mestr, n'euz ket eun den en Breiz
Na vefe stad ennan o skuill e wad eleiz
Vid kas er meaz ar vro al lakizien laëron
Hag an noblansiz faoz n'int ket a ouenn vreton.

An hini gav an tu d'ober eun dra bennag
Vid sikour e vam bro, a zo zur eun den gwag
Mar n'her gra ket dustu. — Mez awalc'h eo breman,
Ma keret, otronez, chenchomp ar sujet-man.

KOUEDIK

Pontkallek, lavar d'emp 'ta neuze an doare
Pa 'poa kollet da hent just e-kreiz ar chase ?

PONTKALLEK

Peoc'h !... Ger a-bed war-ze.

KOUEDIK

Koulskoude...

PONTKALLEK

C'hoant he peuz ?

KOUEDIK

Ia, c'hoant em beuz, sur mad ! Eun dra bennag zo
[dreuz.

PONTKALLEK

Ma, pôtr. Sethu ama 'r sujet euz ma dale.
E oan dre ar c'hoajou gant Prijant o vale.
Ma fuzull war ma skoaz ha ma c'horn 'barz ma bek,
Pa weliz, azeet en mesk ar boujou c'houek...

KOUEDIK

Eur c'had wen !...

PONTKALLEK

Eur c'had wen. Oh ! Mab keaz, eur c'had wen
N'am beuz gwelet he far em buhez penn da benn !
Eur plac'h iaouank, ken koant ha dous hag eun el...
He bleo du oa flouret gant pokou an avel,

Ha gant he daouarn skanv e oa oc'h ober stam.
Chom a riz eno krak... He zal oa ken divlam !
Hag e tostaiz c'hoaz, goustadik, goustadik,
Bete ma oan erru just en he c'hichennik.

KOUEDIK

Ha ha ! Hag ar c'had wen a redaz diganid ?

PONTKALLEK

Nan, mab keaz, ar c'hontrol zo gwir, e lâran d'id.
Chom a reaz eno, hag he daoulagad skler
A bare warhanon, gant eur mouse'hoarz seder !
Sethu me azeet rakial en he c'hichen
'N eur durlutat anei gant komzigou lawen.
Piket oa ma c'halon ! ! Ma c'halon zo d'ezhi !
... Hag e santan e vin kollet, eun deiz, ganthi !

KOUEDIK

Hallo, gwelet a ran out iaouank eun tammik,
Ha vid ar c'henta plac'h e trid da galonik ! !

PONTKALLEK

N'euz forz ! Eur baizantez ez eo, me hen anzao,
Ha me zo markiz Guer. Mez ken koant eo, ken brao
Ma c'hoantean beva dre ama da viken
Chom ganthi, komz ganthi, hi gweled, netra ken !

KOUEDIK (*gare*)

Pontkallek, ha da vro ?

PONTKALLEK (*o chom da zontal*)

Ma bro da genta tout !

Ia, ma bro ! Oh, ma bro !...

KOUEDIK

Ar galon a garo
Eur plac'h, n'allo biken ober burzudou braz.
Tre da vro hag eur verc'h, mignon, he peuz da choaz.

PONTKALLEK (*a bleg e benn, hag a zao goude leun a nerz*)

Ma mestrez a zo Breiz ! Rézon he peuz, ma breur,
Dilezomp an traou-ma. Ar merc'hed zoug gwaleur.

(*Tevel a reont eur pennad*)

PRIJANT

Teurvezet, otronez, ma kimiadin brema.
Poent eo d'in mont en bêch da gas al lizer-ma.

PONTKALLEK

Kerz, Prijant, ha chanz d'id.

(*Poka reont*)

KOUEDIK

Kenavo, ma den mad !

PRIJANT (*en eur bellaat*)

Kenavo !

KEVREN IV

PONTKALLEK HA KOUEDIK

PONTKALLEK

War ma feiz, sell aze eur Breizad !

KOUEDIK

Ia. Gant m'hon bo, prestik, pemp mil a Spagnoled.

PONTKALLEK

Na blich ket d'in gweled kemend-se o toned,
Breiziz awal'h a zo ! Mez, pa 'z eo great an taol...
... Demp brema d'ar chase. Varc'hoaz, e Rumengol
Zo arre rentadec 'ti Lambilli. Goude
Tistroin d'am nez-bran, e-kreiz parrez Berne,
Vid dastum em c'haouiou armou ha sourdarded !
Pa vo deut ar brezel, e vo prest ar Faouet !

KOUEDIK

Silaou eur ganaouen, abarz mont, Pontkallek,
Houma zo bet savet vid an dud kalonek.

(*Kana ra*) (1)

I

Ni, Breiziz a galon, karomp hon gwir vro.
Brudet eo an Arvor dre ar bed tro-dro.
Dispont kreiz ar brezel, hon zadou ken mad
A skuillaz eviti o gwad !

(*O daou d'an diskan*)

O ma mam-bro, me gar ma bro
Tra ma vo mor vel mur 'n he zro,
Ra vezo digabestr ma bro !

II

Breiz, douar ar Sent koz, douar ar Varzed,
N'euz bro all a garan kemend barz ar bed.
Peb menez, peb traonien, d'am c'halon zo kaer
Enno kousk meur a Vreizad ter !

(*Diskan*)

III

Ar Vretoned a zo tud kaled ha krenv
N'euz pobl ken kalonek a zindan an neuv ;

(1) *Bro goz ma zadou.*

Gwerz trist, son dudies a ziwan enno.
O pegen kaer ec'h out, ma Bro !

(Diskan)

IV

Mar'd eo bet trec'het Breiz er brezelioù braz
He iez a zo lepred ken beo ha biskoaz,
He c'halon birvidik a lamm c'hoaz 'n he c'hreiz,
Dihunet out brema, ma Breiz !

(Diskan)

(Mond a reont e-kuit)

KEVREN V

LENORA (*he-hunan o ton*)

Ia, ia, ia ! Aze oa an hini 'meuz gwelet
Ar mintin-ma... Koant eo !

(*Gant gwall zellou*)

E galon zo skornet !

Pa oan oc'h erruout, 'meuz klevet, touchantik,
Anezan oc'h anzañ oa Breiz e vestrezik.
Ha me neuze ? Bremaik, ne n'euz ket gwall bell c'hoaz,
Duze, kreiz ar ieot hir hag ar boudennou glaz
En doa touet rei d'in e gastell, e leve,
E zouarou, e draou, d'in... e vestrez neve !
Me vije rouanez war eun niver a dud...

KEVREN VI

LENORA, EUR PAOUR

(*Ar paour a oa kuzet eno. Klevet an neuz Lenora*)

AR PAOUR

Ma merc'h, an enorioù vez aliez gwall but !

LENORA

Piou out-te !

AR PAOUR

Eur paour keaz, a veach en peb kro
Vid klask e dam bara da c'hortoz ar maro.

LENORA

Pelec'h e oas bremaik ?

AR PAOUR

Aze, dreg eur wezen,
Kement tra bet laret dre guz e silaouen.

LENORA

Kement tra ? Kont 'ta d'in petra 'deuz lavaret ?

AR PAOUR

Hint a lavare holl e vije prest brezel,
Hag e ruilleche ar gwad war douar Breiz Izel.

LENORA (*spontet*)

Brezel ?

AR PAOUR

Tre Franz ha ni. Ia, 'mesk an noblansiz
Oa aze n'euz ket pell, e oa sur gwir Vreiziz.
Ha me a zouhet d'é ar iec'hed, ar viktor,
Vid distuata krenn treid hon bro geaz Arvor.

LENORA

Te gomz vel eur person ! Mez piou oa an dud-ze ?

AR PAOUR

Unan eo Lambilli hag egile Talhouet,
Unan Rohan, unan Kouedik, holl tud parfet,
N'ouzon ket, ahendall... Ha, geo 'ta, Pontkallek,

An hini zeblante ar muia kalonek.
Hennez a lavare ; « Rezon ho peuz, ma breur,
Ma mestrez a zo Breiz. Ar merc'hed zoug gwaleur. »

LENORA (*d'eshi he-unan*)

Hennez eo a garan !

(*D'ar paour*)

Fentus eo, ma den mad.
Kendalc'h gant da histor. Te lâz ez eo Breizad,
Mez pelec'h 'ma o chom ?

AR PAOUR

Piou ?

LENORA

Piou, Pontkallek 'ta !

AR PAOUR

Perag he peuz te c'hoant da c'houzout an dra-ma ?

LENORA (*a ro 4 real d'ar paour*)

Dal, kemer.

AR PAOUR

En Berne, barz kanton ar Faouet
E ma o chom.

LENORA

Mad eo ! Kenavo, me zo et !...

KEVREN VII

AR PAOUR

Kerz 'ta, plac'h fall, kerz'ta ! Gweled awalc'h e ran

Peuz c'hoant deuz Pontkallek, 'ma da zell varnezan,
E zo droug braz ennout en deuz da zilezet
Evit rei e vuhez da ouenn ar Vretoned !
Mez n'oun ket maro c'hoaz ! Mar vez te e eal fall
Me a vo e eal mad ! Me, paour keaz *Ian Ar Gall*.

(*Kana ra*) (1)

Na glaskan ket ar madou
Na gwelloc'h planeden !
Ahez an enoriou
N'int med eur vogeden !
Pa vezo ma Bro vad
Distag a beb chaden
Me, paour keaz truilleg plad
E varvin c'hoaz lawen !...

(*Ar ridoch a zshenn*)

DIVEZ AN ARVEST KENTA

(1) Gwerz *Laou Druilleg*.

ARVEST II

An teatr a ziskouezo eur park, tostik d'ar Faouët

KEVREN I

PONTKALLEK, KOUEDIK (*armou a zo ganto*)

PONTKALLEK

Tri deiz 'zo emp en hent ! Poent e oa repozi !
Tri deiz zo omp var varc'h ! Mez me lâr, hep fazi,
Hon deuz kaset an traou war raog eur pennad 'zo !
— E momp e miz Gouere — Daou viz 'zo, pe wardro,
E oamp en koat Lanvau en eur vodadek vraz ;
Goude en Rumengol ; hag en Pondivi c'hoaz ;
Hag er Merzer, kichen Landerne ; en peb lec'h
'Beuz prientet ar vro, 'beuz prientet an trec'h...

KOUEDIK

'Meuz' medeurgéünz.

PONTKALLEK

Penez ?

KOUEDIK

Eun taol mad 'beuz manket.

En Questembert.

PONTKALLEK

Ia 'vad ! Lambilli ha Talhouet.
Ha me, hon boa galvet en kastell Questembert
Daou c'hant a duchentil, holl kalonek ha ter

Vid kinnig an emgann d'eur vagad soudarded
(Rujumant ar Champagn, meuz-aoun, e oa hanvet)
Mez ar rujumant-se zo eat dre eun hent all
Hag an taol e steuemp, siwaz ! zo deut da fall.
Mez forz a zo, ma breur ! Ze ziskouez ez omp kre
P'hon beuz gallet boda, 'n eul lec'h euz ar c'hontre,
En eun taol krenn, kemend a Vretoned gwirion.
Vid m'eo manket an dro, arabad koll kalon !

KOUEDIK

Ia, zur, arabad ve !

(*Sellet a ra en dro d'ezan*)

Sell ! Petra zo ahont ?...

PONTKALLEK

Soudarded !

KOUEDIK

Soudarded ! Eur vagad zo o tond...

PONTKALLEK

Red eo stourm !

(*Tenna ra e zabren*)

KOUEDIK

Te zo zod ? N'omp 'med daou,
Ar re-ze a zo kant ! Fall e iafe an traou...
Demp kentoc'h d'az kastell, a zo tost d'ar Faouët,
Ha digasomp ganemp eun neubeud mignoned
Evid rei eur frêad d'an enebourien-ma.
Hast buan ; welez ket ez int erru ama ?

PONTKALLEK (*a lak e zabren en feur*)

Te lâr gwir, kamarad, demp buan da glask tud.

KEYREN II

EUR C'HABITEN, DRAGONED, IAN AR GALL (*chadennet*)

AR C'HABITEN

Malloz ru ! N'eo ket gwir, n'ho peuz ket klevet brud ?
Tud zo kuzet ama !

EUN DRAGON

Me na w lan netra.

AR C'HABITEN

Genaouek ! Serr da vek ! Me eo a gomz ama !

(*An holl a chom stoul*)

Mar n'euz den, gwell a ze ! War ma ene daonet
Gwall dud da stourn outô ez eo ar Vretoned.
Seulvui kaver neubeud, seulvui ra ze ma c'hont.

(*En eur drei tresek Ian*)

Ha te, lapouz, perag sellez ken divergont ?

IAN

Ho figarez, aotrou !

AR C'HABITEN

Te a zo eur spier
Paëet gant Pontkallek ! Te a zo eur c'hoz laër !
Bremaik e vi krouget aze... gant eur gorden,
Hag ar sparfelled gwez a grigno d'id da benn !

IAN

Me n'oun ket eur spier, kabiten, am c'hredet,
Me a glask ma bara dre ganton ar Faouët.

AR C'HABITEN (*d'ar soudarded*)

Prientet eur gorden !... Sethu pesort maro
Roan d'ar Vretoned.

(*Ian a gouez d'an daoulin*)

AR C'HABITEN

E lârez patero
Koz paizant divergont ! Eur gorden, ha buan !

(*Eur soudard a zeu gant eur gorden hag hi
laka en dro da c'houzouk Ian. Neuze klevet trouz
braz.*)

AR C'HABITEN (*spontet*)

Daonet vo ma ene ! Pontkallek, pariomp,
A zo arru duze ! Hallo, potred, redomp !

(*Redek a reont kuit, o lezel Ian eno*)

KEYREN III

PONTKALLEK, KOUEDIK, PAIZANTED, IAN

PONTKALLEK

Eat int kuit ! Ar gwalchanz a zo ouzomp-ni stag.
Mez eun deiz o fakimp ebarz eur c'horn bennag.

(*Gweled a ra Ian*)

Sell ! Piou eo an den-man, eur gorden deuz e benn ?
Eur Breton, oant o vond da grouga krak ha krenn !
Laëron ha gwaskerien ! Dond da hegas hon bro
Hag ouspenn, d'hon broiz dond da rei ar maro !
Mignoned ! Demp buan war o lerc'h ! Poent eo c'hoaz
Ha deuz o zorfejou, tennomp eur venjanz vraz !...

(*Mond a reont kuit*)

KEVREN IV

IAN AR GALL (*e-hunan*)

IAN AR GALL

Daonet vin ket ! Aze oan tost d'ar grougaden !
 Me hen tou war ma feiz, ne vin ken tapet ken !
 ...Pebez den, Pontkallek ! Hennez zo eun doue !
 Man n'med sellet outan e teue nerz d'in-me !
 Hennez eo, evid gwir, mestr braz ar Vretoned,
 Dindan e vanniellou tlechemp boud unanet.

(Sellet a ra a gostez)

Daoust ha petra glevan aze, mesk ar balan ?

(Kemer a ra ar gorden evid en em zifenn)

KEVREN V

IAN, LENORA (*goloet he fenn gant eur penn-kap*)

IAN

Eur plac'h ! Piou eo houma ? Mechanz eur goz vatez ?

LENORA

Matez, c'houil koz ? Biskoaz n'oun bet. Ia paizantez !

IAN

Ma Doue... N'eo ket te weliz en koat Lanvau ?

LENORA

Ia, me eo Lenora.

(Dizolot a ra he fenn)

IAN

Petra rez dre ar vro ?

LENORA

Petra rez da hunan ?

IAN

Me a glask ma bara !

LENORA

Ha me ive. — Lâr d'in, ar Faouët zo ama ?

IAN

Ama out er c'hanton. Berne zo en kichen.

LENORA (*lirzin*)Berne !... Ama, potr koz, 'ma o chom markiz Gear,
 Zo brudet en peb lec'h vel eur gwall vrezeller...

KEVREN VI

An hevelep re ; PONTKALLEK, KOUEDIK, PAIZANTED

PONTKALLEK

Lenora !

(Koueza ra war benn e c'hlin, e saouarn juniet)

LENORA

Ma mignon !...

PONTKALLEK (*en eur zével, a lavar d'ar baizanted*)

Et da Verne buan

Da gonta hon viktör ha doare am emgann.

(Da Ian)

Ha te ive, potr koz, kerz founnus ac'halen,

Hag eur wech all, diwall eun tam gwelloc'h da benn.

(Teuler a ra eur talc'h arc'hant d'ezan)

IAN *(d'ezan e hunan)*

Me chomo da zilaou ama, dreg eur wezen..

KEVREN VII

LENORA, PONTKALLEK, KOUEDIK

LENORA

Da bromesou oa faoz ! Et out diganin-me,
O ma brasa mignon !... Ha me a zeu d'id-te !...
Rag me da gar kalz re vid beva a-nez d'id !...
Gant-se, am iskuzi mar teuan beteg d'id !
Lez ahanon hepken eun eur en da gichen,
Goude, goude hepken, c'halli kemer ma fenn
Am rei da zerjanted da gas deuz ar vro-ma
Ma lakat da vatez, da sklavez, am laza...
Deuz Lanvau d'ar Faouet oun deut, me ma hunan,
Kignet ma zreidigou gant ar vein hag al lann,
En eur glask ma bara, 'n eur glask an aluzen,
Deuz poaniou na trubuill forz a-bed na reen !
Me gav d'in, Pontkallek, mije treuzet ar bed.
Vid galloud c'hoaz eur wech komz hon daou a gevred.

(Teneroc'h)

'Peuz ket a zonz, mignon, pa oamp mesk ar boujou
Deuz pegemend a draou kontchomp barz ar c'hoajou..
An nenv hag an douar hag an traou hag an dud
Dirag hon c'harante ken pur a chome mud
Vel pa dije bet c'hoant ive da unani
Levenez o c'halon gant joaiou hon hini.

(Pontkallek a lak e zorn war e tal)

Pontkallek ! Pontkallek ! Piou en deuz da droet ?
Piou eo an den digar 'neuz hon dispartiet ?

*(Er c'held-se Kouedik a vatee war an teat',
a chom en a zao)*

Me zo paour hag izel, te zo braz da ligne
Mez ma c'halon a losk gant tan da garante,
Me da gar ! Me garche diskouez d'id ma c'halon.

PONTKALLEK *(en eur gemer he daouarn)*

Ma mestrez paour !... Siwaz !... Oh ! ro d'in da bardon.
Te zo koant ! Te zo mad ! Ha me zo eun dra fall...
P'am beuz da zilezet ez oun bet ter gwech dall !
Ia ! Ma Lenora geaz, me 'meuz sonj euz an de
E kozechomp duze an eil gant egile,
Hag e prometén d'id...

KOUEDIK *(en e bart e-hunan)*

Oh ! Pebez sorserez
Kollet vo Pontkallek gant ijin an diaoulez !

(Uhel ha difoun)

Pontkallek, permet d'in rei d'id eur c'huzul mad :
Ma kerez, ar wech-ma digor da zaoulagad.
Me lâd d'id krak ha krenn, mar rez ar sotni ze
E pellao ouzid ha da vroiz ha me.
Mar rez ar sotni-ze, piou a zalvo Arvor ?
Hon fizianz zo ennout ! Gollez ket da enor.

PONTKALLEK *(pleget e benn)*

O ma Salver Jezus ! Me ho ped d'am zikour.
Mar na viret ouzin, ez in da heul an dour...
Santez Barba, lâd d'in petra dlean d'ober
Ha me lako eul lamp arc'hant war da aoter.

LENORA

Ma mestr, ma mignon paour, te zilaou an dud all

Ha ma mouez evidout a zo mouez eur plac'h fall !
O ma c'hallfen diskouez ma ene d'id a-bez !

(*Kregi a ra da ouela*)

PONTKALLEK (*hi c'hemer etre e sterc'h*)

Lenora, Lenora ! Poan a ra d'in gweled
An daërou o c'hleba da chodou dislivet !
Paour keaz merc'hik vihan... Me ive da garan !
Me garche, me garche... boud ar c'houër disterran
Ha lezel gant eun all ma c'hurunen markiz
Vid gallout beza d'id !...

(*En eur dret tresek Kouedik*)

O Kouedik, me zo skuiz !

(*Golo ra e fas gant e zaouarn*)

LENORA

Ha perag ive 'ta n'oun ket ganet prinsez ?
Ken kaled e vo d'in mond e-kuit da jamez !

PONTKALLEK

Lenora !

KOUEDIK (*garo*)

Pontkallek, ar merc'hed zoug maleur
Tre da Vro ha houma, dibab eo deut an eur.

PONTKALLEK (*sounn e benn*)

Dibab ?...

(*Sonjal a ra*)

Great eo an taol ! An dro-ma c'hoaz ouspenn
Ma c'harantez vid Breiz a drec'ho war ma fenn.

(*Da Lenora*)

Lenora, fin a zo. Red eo ankounac'hat.

Kenavo.

Pellat a ra)

Ha Doue, hon mestr, d'az miro mad.

(*Mond a ra kuit buan gant Kouedik*)

KEVREN VIII

LENORA (*mantret*)

Ma Doue binniget !

(*Gouela ra*)

Eun hunvre eo heman.

(*Sellet a ra tro war sro*)

Ma Zalver ! Ma Jezus ! Pelec'h oun deut aman ?
Ma c'halon zo goret, ma alan a zo berr,
'C'han da vervel, allaz, abarz neubeud amzer.
Klevet 'peuz anezan ? Ar muntre ken digar !
Chaseet ez oun bet hep keunz hag hep glac'har.
Penaos a rin brema, ma-hunan war ar bed ?
-- Distroi d'ar gear, kemer adarre hent Gwened ?
Ia, ankouaomp peb tra. —

(*Goude sonjal, e kri gant fulor*)

Oh ! nan ! Me 'n em venjo !
Re doulet eo ma c'hreiz gant eun drenen garo.

(*Nec'het*)

Pelec'h mond ? Pelec'h troi ? Penaos ober breman ?

(*Goude eur pennadik*)

Dond a ra d'in eur zonj. Unan mad an dro-man.

Me zo mestrez warnô. Me anvez o doare.
 Me meuz klevet anê 'trougomz euz ar roue,
 Euz ar rejant, euz Franz, euz an intandanted,
 Pontkallek, ha Kouedik, ha Montlouis, ha Tallhouet..
 Me en em venjo sur ! Da Roazon me ielo
 Vid gweled ar gouarnour. D'ezan me lavaro
 Kement tra o deuz great, kement tra a reont !
 Goude c'hallfomp dond holl d'am laza... ma kredont !

(Mond a ra kul)

KEVREN IX

IAN AR GALL (*a zispak deuz e guzladen*)

Han ? Han ? Ma flac'hik paour ! Te a rei jabadao ?
 Te a iel da Raozon da ober da blac'h vrao ?
 Da drahisa an dud ? Mez daonet ne vin ket
 War da lerc'h me welo penaoz e vo ar bed...

(*Ar ridoch a zishenn*)

DIVEZ AN EIL ARVEST

ARVEST III

*An teatr a ziskouezo eur zâl euz kastell Berne ;
 Pontkallek a vije allez o chom eno. An dra-ma a
 dremenn er bloavez 1719.*

KEVREN I

PONTRALLEK, KOUEDIK

PONTKALLEK

(*aseet ouz eun daol, a lenn paperou. Kouedik
 a vale dre ar zâl*)

Ar c'heleier zeu d'emp deuz Pariz a zo du !
 Montesquiou 'neuz barnet Rochefort d'an harlu,
 Lambilli a zo bet kaset er meaz ar vro,
 Ha diou rujumant all tigaser war hon zro.
 Vid gwir, Parlamant Breiz a zo droug braz ennan
 Deuz Fulup Orleanz ; mez an dizurz brasan
 Zo dre-holl. An taillou a ve fall dastumet
 Hag ar Stadou o-hun zo enno trubarded.
 Fall fall e iei ar bed mar n'hon deuz ket sikour,
 ...—Mez deuz lein an tour meur, newel sort ar gedour —
 Prijant, mechanz, zo bet lazef pe brizoniet,
 Ha biken d'hon harpa ne zeuio Spagnoled.

KOUEDIK

Mar na deu ket Doue ha Sent koz Breiz-Izel
 Da harpa ahanomp, vo reuz ne vo ket pell.
 Mez — esperomp bepred. Petra c'hellont ober ?
 Maner Berne zo kreñv ! Peb mevel ha peb kouer
 'Neuz eur fuzull breman, hag hon mignoned vad
 'Deuz hirio en o zro ousspenn dek mil Breizad.

PONTKALLEK

Gwir eo, Kouedik, ha den. na pa ve ar roue,
 Na lako, hep mervel, e dreid war bro Gerne.
 Petra deu an dud-ze da ober en hon touez ?
 Pell avalc'h zo, kredabl, omp laket da dud gwez
 Omp mac'het ha gwasket, sunet d'emp hon arc'hant
 Krouget ar Vretoned, en plasou kant ha kant !
 Perag hon beuz kollet gwad ar C'heltiaded koz ?
 N'euz ken a duchentil en hon mesk, ma malloz !
 E maint holl en Pariz, pe c'hoaz en Versailles,
 Oc'h ober allazik d'ar Rejant ha d'e Lez.
 Dilezet eo ganto ar gwiskamanchou koz,
 Kalz ané, war ma feiz, dieche lakat eur vroz !
 Kalz a dud a renk vraz na n'ouzont med gallek
 Allaz, benn daou c'hant vliá, piou gomzo brezonek ?

KOUEDIK

Bah, bah ? Ar brezonek bado keid hag ar mor !
 Benn daou c'hant vliá vo c'hoaz komzet dre an Arvor.

PONTKALLEK

Evurus int, Kouedik, ar re o deuz ar feiz,
 Mez daoust petra lâran, me ive gred en Breiz,
 Me gred na gouezo ket. Nan, n'eo ket posubl ze,
 ... Da vihana, Kouedik, keid m'am bo eur c'hleze !

MOUEZ AR GEDOUR (*er meaz*)

Eun den a zo arru ama gand an hent braz,
 Eur sac'h zo war e gein hag en e zorn, eur vaz,
 Daoubleget ha krommet ez eo e izili.

PONTKALLEK

Prijant eo !

KOUEDIK

Gortozomp.

(*Sellet a ra*)

Ia ! Hen eo, me bari.

KEVREN II

PONTKALLEK, KOUEDIK, PRIJANT

(*Prijant skulz ha poultrennet, a zeu ebarz.
 Pontkalleh ha Kouedik a bok d'ezan*)

PONTKALLEK

Arru oas, Prijant keaz !

PRIJANT

Arru oan, otrone !

(*En eur c'hoarzin*)

Biskoaz mije kredet oa ken hir an hent-ze,
 Spagn, n'euz ket a vorc'hed, zo er penn all d'ar bed,

(*Dizamma a ra e zac'h*)

PONTKALLEK

Sec'hed he peuz ha naon ?

(*Hopal a ra e toull an nor :*)

Prientet jistr ha boued !

(*Da Brijant*)

Aze war eur gador, ha displeg d'emp da dro.

PRIJANT

Ma zro, otronez keaz, zo leun avanturiou :
 Ra vo meulet Doue hag ive sant Kadou
 Ma faëron, rag 'nez d'è e oan brema beuzet
 Laket en eur prizon, mac'hagnet pe lazet.
 P'arruiz en Gwened e kaviz er porz-mor

Eur vag pintet en gwen, oa eno war e heor,
Stereden oa skrivet war an tu dren d'ezi
 Hag eur martolod koz oa 'n e zao warnezi.
Lambilli, emon-me da vestr ar vagik gwen,
 Ha me 'barz, ma lizer gwriet 'barz em chupen.
 An amzer a oa c'houek, hag eun ezen dener
 A c'houeze deuz gwalorn. An nenvou a oa skler
 Ha war bont al lestrik, ar martolod ha me
 Gontemp deuz ar brezel a vije prest duze...
 Mez d'ar bemped devez an oabl a goumoulaz
 An avel a fréaz hag ar glao a gouezaz,
 Ha me, vel ne oan bet gwech a-bed war ar mor
 E peden em c'halon holl sent koz an Arvor.
 Konogan, mestr ar vag, chome sioul koulskoude
 Hag a sturie al lestr kreiz luc'hed an arne.
 'Benn ar seizved devez, an nenv, digoumoulet,
 A oa deut skleroc'h c'hoaz ha kaëroc'h da weled;
 'Benn an degved devez e oamp en Santander
 Eun tammik kear lirzin, war ribl ar mor seder.
 Penaoz ober neuze ? N'anvezen hent a-bed !
 Dre-chanz kaviz eno eur marc'hadour loned
 A iëe eveldon da Vadrid. Asamblez
 E rachomp ar veach, rag ar marc'hadour keaz
 Ouie eun tam latin, ha me eun tammik all.
 (Awechou ez eo mad gouzout langaeh Tud-Gall)
 Great ganemp ugent leo (an noz a oa erru)
 E welchomp dirazomp eur c'hoat ledan ha du.
 Me oa ali da chom war ar plas da gousket,
 Gortoz an deiz warlerc'h... Mez hen n'asante ket.
 A-boan ma oamper c'hoat, klevchomp eur iouc'haden,
 Hag e oa warhanomp daouzek pe drizek den
 Fuzulliou'n o daouarn, sabrinier ouz o glin ;
 War ma feiz ! Gantar sponte koueschomp d'andoulin,
 Taoliou treid, taoliou dorn e reseviz a-vern,
 Me zanje oan maro pe gouezet en ifern.
 Da veure, pa grediz sevel ma fenn d'an nec'h
 Ma mignon oa troc'het dioutan e zivrec'h
 Ha toullet e vruched gant laonen eur c'hleze ;
 War an douar, e ialc'h goull a c'hourveze.

Me ne oan ket lazet... mez blonset oan drehol
 Ha ma zammik arc'hant, siwaz, a oa war goll.
 Eur c'har a dremene, am c'hemeraz akuit
 Ha daou zeiz goudeze, welen touriou Madrid.
 Klask a riz ar palez Escorial hanvet
 Evid rei d'ar roue ma c'hevridi kuzet.
 Goude gortoz eun tam, e kaviz digemer.
 Pa lennaz ar roue hed da hed al lizer
 E dal a zeuaz du hag e zellou tenval :
 « Danjirus eo, 'mezan, klask affer ouz Bro-C'hall. »
 ...Euz a dreg eur ridoch, eun den a zispakaz
 E zaoulagad oa lem vel daoulagad eur c'haz,
 Gantan oa eur saë du brodet gant seiennou
 Ouz e vruched e oa az ibil chadennou.
 Ouz ar roue sellaz, ha ouzin goudeze,
 Mez hep faouta eur ger. Hag ar roue neuze
 A c'houllaz : « Cellamar, petra eo da ali ?
 Pemp mil den a c'houlenn diganin Lambilli. »
 Cellamar respontaz : « Me dou kren hag uhel
 Pemp mil den n'int ket re da zikour Breiz-Izel. »
 « Vel ma lârez aze, Cellamar, e vo graet,
 Araog eur miz ama, listri vo harnezet
 Ha pemp mil den a iei da zikour Breiz Izel.
 Doue da lakeo ganemp chanz ar brezel. »
 Ar roue roaz d'in eur ialc'h, ha me, seder,
 A brenaz eur marc'h mad da zond da Santander.
 Eno edo chomet Konogan d'am gortoz
 Ha sethu, otronez, me distro, ha dispoz.

PONTKALLEK

Meulet ra vo Doue en deuz da skoazellet
 Hag hon laket da gaout sikour ar Spagnoled.
 'Benn brema al listri a zo eat war ar mor
 E maint war an hent mad da zond beteg Arvor.
 Pemp mil den warnezo, ha dek mil prest ama !
 Rejant ha Dragoned, ni ho kortoz brema !

MOUEZ AR GEDOUR

Eun den a zo ama hag a c'houlenn digor !

PONTKALLEK

Gedour, hastet buan digerri d'an an nor.

KEVREN III

An hevelep re : IAN AR GALL

PONTKALLEK

Sell ta ! Te adarre ! War ma feiz, te, ma den,
A zo bet n'euz ket pell tost mad d'ar grougaden.

IAN

Ho tigarez, ma mestr. D'eoc'h-hu ha da hema
(diskouez a ra Kouedik)

Eo ma tlean beza hirio war ar bed-ma.
Mez, mar ma aotreet, me gonto d'eoc'h traou all.
'Boue an avantur-ze eo bet pell Ian Ar Gall !

PONTKALLEK

Pelec'h out bet 'ta, Ian ?

IAN

En Roazon ez oun bet
Hag'eno, otronez, traou nevez 'meuz disket.

(krenn)

Peuz ket sonj deuz ar plac'h zo hanvet Lenora ?

PONTKALLEK *(ken krenn all)*

Petra c'hoarvez ganid ?

IAN *(hep ober van)*

Ar vleizez ar c'hrisa
Vije ket treac'h d'ez ! Komprenet, otronez !
Lenora a zo bet en Roazon a-nevez,
Ha diskleriet he deuz da C'houarnour hon Bro
Hoc'h emzao, hag an traou a brierter tro dro...
Me am beuz hi heuliet evel eur c'hi feal !
Trahiset oc'h ganti d'an dud deut a Vro C'hall...

KOUEDIK

Mil malloz ! Hag eo gwir ?

IAN

Ken gwir ma 'z oun ama
Prest d'ho tifenn, beteg ma c'hlanvan diveza !

PRIJANT

Ar c'hagn ! Perag eta n'allan ket hi...

PONTKALLEK

Ro peuc'h.

KOUEDIK

Daoust hag hi 'deuz lâret hon hanoiou, ar veuc'h ?

IAN

Ia.

PONTKALLEK

Neuze, mignonned, 'beuz med eun dra d'ober
Brezellekaat dustu, hep gortoz hon faker.

KOUEDIK

Bodomp em berr da noz hon zud en Koat Berne,
Ha gwaz d'ar re zeuio dirag beg hon c'hleze.

MOUEZ AR GEDOUR

Daou zen a zo ama hag a c'houlendigor...

PONTKALLEK

Gedour, mar 'd int tud vad, digoret d'è an nor.

 KEVREN IV

An hevelep re : TALHOUET, MONTLOUIS

TALHOUET HA MONTLOUIS

Demad, tud an ti-ma.

PONTKALLEK (*a stard o daouarn*)

Doue da vo ganeoc'h,
Talhouet, ha te Montlouis. Pe vrezel zo, pe beoc'h ?

TALHOUET

Ar brezel a zo deut. Ar vro a zo savet.
Pemp pe c'houec'h rujumant warhanomp zo stlapet,
Hag eur c'helou tristoc'h e tigasomp, siwaz,
Listri Spagn a zo eat da c'houeled ar mor braz,
Bet ez int kollet holl, ia, holl, nemed unan,
A zo deut da Wened da gas ar c'helou-man.

PONTKALLEK (*trist*)

Dorn Doue zo pounner evid ar Vretoned !

MONTLOUIS

Red eo stourm.

PONTKALLEK

Red e vo. Galvomp ar baizanted.

MOUEZ AR GEDOUR

Ar vro zo goloet gant potred a bep stad,
Fuzulliou zo ganto, filc'hier hag armou mad,
An èr o deuz da zond d'ho klask betek ama.

PONTKALLEK

Ar re-ze zo kouerien, hon mignonned gwella.

(*Klevet a reer touc'hadennoù*)

PONTKALLEK

Talhouet, Montlouis, Ar Gall, ha te ive, Prijant,
Demp gant ar baizanted tresek an Orient
Da gemer ar gear-ze, zo eun toull Gallaoued.
Eur wech tapet hounnez vefomp mestr war Wened.
Klevet a reer kana Bro goz ma zadou er meaz)

PONTKALLEK

Silaouet ! Hounnez eo galvaden ar Breton !
Heuillet ahanon holl, nep zo gwaz a galon.

(*Sailia reont er-meaz*)

(*Ar ridoch a ziskenn*)

DIVEZ AN DRIED ARVEST

ARVEST IV

(An teatr a N'eo diskouez leuz-geuz eur bourh vilvan)

Kevren I

PONTKALLEK (e-hunan, eul lian en dro d'e dat)

O Doue, pelec'h oun ? Ha piou am resevo ?
 Devet eo ma c'hastell gant dragoned garo
 Eur vagad soudarded warnomp a zo kouezet
 Hag e-pad eun devez, tuchentil, paizanted
 Hon beuz stourmet gant nerz... Mez soudarded Bro-
 'Deuz lazet eur bern tud, goullet ar re-all, |C'hall
 Ha brema e redomp dre beb lec'h, hep eun ti...
 Prijant a zo lazet ! Ha Talhouet ha Montlouis
 A zo bet prizoniet !... Kouedik iaouank, ma breur,
 N'ouzon doare a-bed anezan ! O gwaleur !
 Paour keaz Breiz ! Da vibien a zo val loened gwez
 O redek ar meaziou... Trubarded zo'n o zouez !
 An arme kalonek am boa bet dastumet
 A zo bet kollet dec'h, rannet, dispartiet ;
 Ar reuz, ar reveulzi a c'holo hon bro vad
 Ar Gall en deuz laket eun hual d'ar Breizad !
 Pelec'h ema brema hon mignoned gwella ?..
 Dilezet omp ganto d'ar mare diveza...
 Lenora, Lenora, pebez taol e peuz gret
 O werza d'an estren gouenn-tud ar Vretoned...
 Me, peb dor zo zerret dre lec'h ma tremenan
 Hag an dragoned kriz a vo prestik aman...

Kevren II

PONTKALLEK, KOUEDEK

KOUEDEK

Pontkallek, ma mignon...

PONTKALLEK

Kouedik... Me a grede
 E oas chomet em mesk ar re varo, duze,
 Doue da vo meulet pa 'z out ive salvet.

KOUEDEK

Kemeret 'meuz an tec'h dirag an dragoned,
 Ha krapet dreg eur c'hleuz oun chomet pell amzer
 N'o deuz gwelet netra. Mez brema hon c'hlasker.

PONTKALLEK

Glazet out, ma mignon ?

KOUEDEK

Ma brec'h a zo kignet
 An dra-ze n'eo netra. Mez te zo goullet ?

PONTKALLEK

Eun dragon neuz troc'het ma zal gant e gleze,
 Mez penn eur Breton mad ne faout ket evelse.

KOUEDEK

Klaskomp eun ti bennag da guzet er bourg-man.

PONTKALLEK

Sell, aze zo eun nor. Demp da c'houlen aman.

(Skei a reont war ar nor)

Kevren III

An hevelep re : EUR PERSON KOZ

AR PERSON

Piou zo aze ?

PONTKALLEK

Daou zen ! Daou varc'hek euz a Vreiz
Pontkallek ha Kouedik.

AR PERSON (*a zeu er meaz euz e dt*)

Ma Salver ha ma Feiz !
Pontkallek ha Kouedik !... Ia, me hoc'h anvez mad
N'euz ket war zouar Breiz daou zen ken hegarad.
Penaoz oc'h-hu ama ?

PONTKALLEK

Penaoz, otrou Person ?
War hon lerc'h zo leusket ouspenn pemp kant dragon !
Paizanted ar Faouet a zo bet distrujet,
Kannet omp bet hirio en koajou Treveret.
Gwerzet gant trubarded, harluet euz hon bro,
N'hon beuz ken 'med eun dra da c'hortoz : ar maro.

AR PERSON

Ma mignoned karet, na gomzet ket 'velse,
Mestr da vuhez an den n'euz hini 'med Doue,
Ha Doue, mar neuz c'hoant, a zeuio d'ho sikour
Ha da ziskar an dud a zo d'omp enebour.

KOUEDIK

Doue, otrou person en deuz hon dilezet...
Ha gwaska ra e zorn war gouenn ar Vretoned.

AR PERSON

Eun deiz pe zeiz, pôtrez, Doue 'nevo e dro !
Gwâz neuze da gemend zeui da hegas hon bro !
Me ive, evelloc'h, a garan Breiz-Izel,
Ha mar n'allan ket mond ma hunan d'ar brezel
E pedan peb mintin, e-pad ma oferen,
Vid ma vô tennet Breiz deuz daouarn an estren.

... Brema, ma mignoned, c'houi chomo 'barz ma zi ;
(D'ho klask beteg ama me gred ne deui hini).
Ha goude, pa vô eat e-kuit ar soudarded,
C'houi c'halvo adarre gouenn-tud ar Vretoned.

Kevren IV

An hevelep re : IAN AR GALL

IAN AR GALL (*skuitz o redek, hag eur forc'h gantan*)

Otronez !... Soudarded a zo erru en kear...
'Maint ahont... o furchal ar c'hambchou... an tier,
'Maint o klask ar Vreiziz...

PONTKALLEK (*stoul*)

Lez anezo da zond
Mar 'n em gavont ama ni roio d'ê o c'hont.

Kevren V

An hevelep re : DRAGONED

AN DRAGONED (*a gan en eur erruout, war eun ton nevez*)

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

PONTALLEK, KOUEDIK, IAN (*var ar memez ton*)

Ni eo ar Vretoned,
Tud divergont, krenet, krenet !
Ni eo ar Vretoned !

PONTKALLEK (*a zic'houtn, hag a gan*) (1)

Me zo Breton a ouenn divlam
Hag arogoc'h aoun n'am meuz tam.
Kouedik, Kouedik, ma mignon mad,
Diskouezomp galloud ar Breizad !

KABITEN AN DRAGONED (*a gan*) (2)

Ni beuz gret an dro d'an douar
Ha neblec'h na gavchomp hon far !
Pa zic'houinomp hon c'hlezeier
E tec'h raktal peb brezeller !

AN DRAGONED

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

KOUEDIK (*a gan*)

Taga 'hanomp na refot ket
Kaer ho peuz beza dragoned !
Koz dragoned ! Forz a ran-me
Demeuz mevelien ar roue !

AR VRETONED

Ni eo ar Vretoned,
Tud divergont, krenet, krenet !
Ni eo ar Vretoned !

KABITEN AN DRAGONED

Tud dibouell, pennou divergont
Bremaik e varfot gant ar spont !
Pa vefot chadennet ganomp
Trések kear Naoned ho kasfomp.

(1) War don : « *Sciz Grogamp* »(2) War don : « *Le Régiment de Sambre-et-Meuse* »

PONTKALLEK

Kaset ahanomp da Naoned,
Da Bariz ive, ma keret,
Mez 'benn ma vin eat deuz an ti
Glac'har en do meur a hini.

KOUEDIK

Ar gwad er plas-ma a ruillo !
Pontkallek, marvomp vid hon bro.
Gwell eo mervel 'barz an emgann
Vid beva dindan eun tirann.

(Ar c'hlezeier zo dic'houinet : prest a ver da gregl)

AR PERSON (*a gomz neuze*)

Ma bugale karet, m'ho ped, na skoet ket
Na skuillet ket ar gwad, eur beleg eo ho ped,
Pardonet d'ar bourreo, vel ma reaz Jezus
Pa varvaz war ar groaz vid eur bed gwalleürus.

PONTKALLEK (*pa glev hano Jezus, a daol e gleze
hag a lavar d'an dragoned*) :

Chadennet d'in ma c'horf ! Chadennet anezan !...

KOUEDIK

Me a rei evelvoud, ma mignon ar gwellan.

(Chadenna a rer anezo)

IAN AR GALL (*a dzol e forc'h*)

Pebez forc'h vad !... Sethu ma daouarn d'eo'h ive !
Na zilezin biken ahanoc'h, otrone.

(Chadenna a rer Ian)

AR PERSON

Ha me !... Dragoned kriz, bourrevien ar vro-man,
Ma c'hemeret ive !

KABITEN AN DRAGONED (*en eur c'hoerzin goap*)

Na refomp ket breman
Re goz out, ha re dreut. Kerz duze d'an iliz
Da zibunn pedennou hed da hed an ofiz.

AN DRAGONED (*a gan en eur gas ar Vretoned ganto*):

Ni eo an dragoned,
Taga reomp ar Vretoned,
Ni eo an dragoned !

(*Mond a reont kull*)

Kevren VI

AR PERSON (*e-hunan, a ouel*)

Ma Doue !... Gwall bouner eo torn war hon bro,
Kouedik a lare gwir !... Spontusa da varo
E vo roet gant da Vretoned ken mad !
Vid o bro hag o feiz e tivero o gwad !...
Da Naoned ? Kas ané da Naoned ? Vid petra ?
Piou a zo en Naoned a c'hallfe o barna ?
N'euz 'med eul Lez en Breiz laket da ober ze
Ha Parlamant Roazon, me gred, eo al Lez-ze !
O displealded kriz ! An nerz eo a zo trec'h.
Pegoulz e savo c'hoaz ar Vretoned o brec'h ?
... Miret am meuz outé da zifenn o buhez.
Mez — petra oant o zri eneb da dud ken gwez ?
... Marteze al lez-varn a rei d'e ar frankiz,
Marteze e teufont adarre war o c'hiz !...
O Jezus Maria ! Teurvezet ma c'hlevet
Gret ma vezint duze

(*Diskouez a ra ar baradoz*)
da vihana salvet !...

(*Ar person a ta en e dt*)

(*Ar ridoch a ziskenn*)

DIVEZ AR PEVARE ARVEST

PEMPED ARVEST

(*An teat' a ziskouezo diabarz eur prison en Naoned,
ar 25 a viz Meurzh 1720.*)

KEVREN I

AR JOLIER, LENORA (*gwisket en potr taouank*)

AR JOLIER

Ahanta ! Te 'peuz c'hoant neuze da gaout ma flas
Epad eun deiz hepken ? Trawalc'h e ve da gas
Ahanon d'ar maro.

LENORA

Ma friz just ! Daou c'hant skoed.
Na rin ket eun diner ouspenn, diner a bed !

AR JOLIER

Daou c'hant skoed... Hag ar risk ! Chaset e vin
Mar ven tapet gant-se. Ha marteze ma fenn !
Vo distagef ive diwar ma diskoaz paour !

LENORA

N'out ket den a rezon ! Sell pagement a aour
A ra 'la daou c'hant skoed ! Souj en da vugale
A ri zur o curvad er bed, gant an aour-ze.

(*Diskouez a ra eur talc'hod*)

AR JOLIER

Te zo eun toueller, potr iaouank a gredan.
Red e vo d'in senti ouzid, war ma welan.
Engal eo ! Hep risklou na c'honeer netra !
Hallo ! Gret ar marc'had. Ro da arc'hant ama.

LENORA

Ha ro d'in da zillad, da alc'houeziou ive.
(*Gwiska ra dillad ar jolier*)
Lez ahanon brema, ha kerz da guz du ze.

KEVREN II

LENORA (*e-hunan*)

Hirio 'ta e welin adarre Pontkallek !
Paourkeaz markiz iaouank ! Pebez den kalonek !
Ha dre ma faot d'in-me ez eo bet diguzet
Ha digaset ama da vervel en Naoned !
O pebez plac'h digar ez oun bet an deiz-se,
P'am beuz gwerzet ma bro da venjanz ar re-ze !
Mar na mije bet c'hoaz gwerzet nemed ma bro...
Mez roet 'meuz ouspenn ma c'hoantus d'ar maro.
Spontusa tra eo ze ! Red e vo d'in eta
Esât o sovetei buan deuz an toull-ma.

Eur rouez (en diaveas)

Jolier, kousket out ta ? Digor d'in ar perzier
Ma taolin 'barz da doull aze, pemp prizonier.

(*Lenora a zigor an nor, hag e teu er prison Pont-
kallek, Kouedik, Talhouet, Montlouis hag Ar
Gall, chadennel. Ar soudard 'neuz digaset
anezo a ta e-kuit dioustu.*)

KEVREN III

LENORA (*er fons*) PONTKALLEK, KOUEDIK, TALHOUEK,
MONTLOUIS, IANN AR GALL

PONTKALLEK

Ar wech-ma, mignoned, ez omp paket da vad
Birviken alema na dec'he eur breizad.
Sellet an norioù leo hag ar murioù uhel
Zo laket etrezomp hag hon bro Breiz-Izel !!

TALHOUEK

Tapet omp sûr er pech evel pemp logoden,
Doue hepken 'c'hallfe hon tenna ac'haleu.

LENORA

(*a zeu en eun taol kreñn war du araog an teab,
kenver gant Pontkallek, hag a lavar*)

Doue... ha Lenora !!

(*Tenna ra he zok bras hag he chipon*)

PONTKALLEK

Malloz ! Petra welan ?
Ha te bepred ! Dirag ma fas out deut aman ?
Lez ahanomp eta da vervel gant sioulder
Heb dond da ober fent war da bemp prizonier.

KOUEDIK

Peseurt eal fall houma !

PONTKALLEK

O planeden c'haro !
Gweled c'hoaz an hini zo abek d'hon maro.

LENORA (*dous*)

Pontkallek, ha Kouedik, ha c'houi, kemend ez oc'h
 Lenora c'hall brema kalz a draou evidoc'h.
 Me meuz ho trahiset, ia, me meuz ho kwerzet,
 Birviken gant Doue ne vezin pardonet...
 Daoust da ze, keuz am meuz deuz ma zorfed skrijus,
 Deut oun da zovetei pemp breizad gwalleürus...

PONTKALLEK

Kerz e-kuit, Satanas ! Da gomziou a zo fall
 Ha da galon a zo du vel da oberiou all.
 Eun eal zo war da zrem, eun diaoul en da galon,
 Biken, nan, birviken, ne roin d'id pardon !

KOUEDIK

Ha na pa bardonfemp da dorfed d'id hirio
 Birviken n'az pefe pardon digant hon bro.
 Gwall blas'h ! Dre da deod fall 'peuz gwerzet Breiz-
 Gwerzet da vam, da dud, ha douar da gavel ! [Izel.
 Tec'h kuit ! Lez ahanomp da vervel en peoc'h.

LENORA

Pardon e c'houlennan !

TALHOUEZ, MONTLOUIS

Biken ! Mervel kentoc'h !

LENORA

Ma Doue ! Tud digar !

(*Trel a ra adarre trespik Pontkallek*)

Pontkallek, pardon d'in !

PONTKALLEK

N'out ket dign a bardon.

LENORA

Neuze, mervel a rin !!
 Koulskoude... Me zo deut vit ho silvidigez !
 Gallout ran digerri peb dor gant ma alc'houez,
 Ha goude, pa vefoc'h eat deuz ar prizon du
 E c'hallfot adarre prezegi a bep tu.
 N'euz netra gollet c'hoaz, kemeret 'ta fizianz,
 Hastet, hastet buan, rag tost eo ar setans !

IANN AR GALL

Ia, demp holl ac'hale !

PONTKALLEK

Kouedik, petra ober ?

(*Trouz er-meaz*)

EUR VOUEZ

Digoret an nor-ma d'ar Varnerien, jolier !

LENORA (*mantrel*)

Jesus ! Ar Varnerien ! Kollet int ar wech-ma

(*Digerri a ra an nor*)

PONTKALLEK

An dro-ma emomp tost d'an termen diveza.

 KEVREN IV

An hevelep re ; DAOU VARNER EUR FOUBARD

AR BARNER BRAZ (*eur paper en e zorn*)

C'houi, kemend oc'h ama, prientet hoc'h ene

Da vervel mad varc'hoaz, war dro ar goulou-de.

(Gervel a ra)

Pontkallek ?

PONTKALLEK

Ama 'ma.

AR BARNER *(arenn)*

C'houi stourm ouz ar Rejant,
Ha gret ho peuz brezel d'ar gwir gouarnamant,
Bet ho peuz galvet Spagn. — Gant lezvarn an Naoned
C'houi a zo bet barnet da veza dibennet.

PONTKALLEK

Piou ama, en Naoned, a c'hall barn' eur markiz !
Breujou zo en Raozon, me gred, hervez ar c'hiz.

AR BARNER

An urz-ma a zo gret gant Fulup Orleanz,
Pehini zalc'h brema plas Loeiz, roue ar Franz.

(Gervel a ra)

Kouedik ?

KOUEDIK

A zo ama.

AR BARNER

Vid ar memez sujed
Oc'h bet barnet ive da veza dibennet.

KOUEDIK

Disleaded eo ze. N'euz ket bet a brosez
Ha kondaonet ez omp vel chas gant eul lakez.

AR BARNER

Talhouet ?

TALHOUEZ

A zo ama.

AR BARNER

Vid ar memez sujed
Oc'h bet barnet ive da veza dibennet.
Montlouis ?

MONTLOUIS

A zo ama.

AR BARNER

Prientet hoc'h ene
Da vervel mad varc'hoaz, war dro ar goulou-de.
Ian Ar Gall !

IAN AR GALL

Ama 'ma, koz pentôn didalet !

AR BARNER

Ian Ar Gall a zo barnet da veza bac'hatet
War dachen vraz ar gear. Kant taol a oa merket,
Kant all brema ouspenn, vid giriou direspet.

IAN AR GALL

Troc'het ouzin ma c'houk, evel d'ar re-ma all,
Ne ran forz diouzoc'h, na deuz Rejant Bro C'hall.
(Ar soudard a gemer Ian hag a stlej anezan er-maez)

LENORA *(a zeu neuze dirag ar varnerten)*

Barnerien digalon ! N'oun med eur plac'h, vid gwir,
Mez me oulo d'am zro eva li ar c'halir.
Me am meuz trahiset ar brizonierien-ma
Ha d'o zalva oun deut ive beteg ama !
Deut oun 'barz ar prizon, touellet ar jolier
Ha kemeret e lec'h vid ober e vicher

Ha tenna diganeoc'h, tud fall ha displeal,
Tud vad ha n'o deuz gret nemed kasât Bro C'hall.

AR BARNER (*kounnaret*)

Kiez ! Te n'out ket dign da veza dibennet,
Bremaik, vel egile, te a vo bac'hatet.

(*Lenora a ro eur shouarnad d'ar varner*)

AR BARNER

O tra spontus ! Eur plac'h dont da skei eur barner !
Krouget e vi vare'hoaz n'hel ebarz an er !...

(*Ar varnerien a ia e-kuit*)

KEVREN V

An hevelep re (nemed Ian hag ar varnerien)

LENORA (*a gouez d'an daoulin dirag Pontkallek*)

Abanta, Pontkallek, dign oun diouzit breman ?

PONTKALLEK (*a zao anezt*)

Deuz 'ta war ma c'halon, plac'h iaouank a garan.
Braz ec'h eo bet da faot, ha da geuz ken braz all
Da varo a walc'ho da dorfed displeal !
Hag unanet hon daou en eur bed divarvel
Ni a vo eürusoc'h evid en Breiz-Izel.

LENORA

N'eo ket awalc'h d'in c'hoaz kavout pardon unan,
Ho pardon d'ec'h-hu holl brema e c'houlennan.
Bravoc'h vo d'in mervel, dinec'h ma c'halonik,
Mar varvan pardonet... ha karet eun tammik.

KOUEDIK, TALHOUEK, MONTLOUIS

Pardonet out, plac'h paour, pardonet out ganomp !
Vare'hoaz da c'houlou-de asamblez e varvfomp...

PONTKALLEK

Diskenn a ra an noz bete deün ar prizon,
An noz ive ziskenn dre dam war hon c'halon.
N'hon beuz mui, mignoned, 'med eun nozvez buhez
Vare'hoaz ar bourrevien a rei o micher gwez.
Kemeromp nerz-kalon, evel pemp gwir Vreizad !
Doue, er baradoz, a rei d'emp plasou mad.
... Ha brema, vid gallout gortoz an eur c'haro
E kanfomp, ma keret, *Kanaouen Ar Maro*.

KANAOUEN AR MARO

(*War eun ton klemmus*)

PONTKALLEK

Henvel ouz lapoused paket gant ar sparfel
A-boan ma oant deuet d'esât o diouaskell
Evelse, mignoned, emomp ama hirio
Hag 'uz d'hon fenn ema o nijal an Anko.

KOUEDIK

An dour a zo kollet buan 'barz ar mor braz,
Ar vagik na lez merk nemed eur rouden c'hlaz
Ni ive dremeno gwalleürus war ar bed
Ha n'hon bo ket zoken eur bez 'barz eur vered.

TALHOUEK

Iaouank ha kalonek, dispont 'barz ar brezel
Ni oa laket d'ober vad d'hon bro Breiz-Izel
Mez tud kriz ha digar, hag hon enebourien
O deuz bet gret, siwaz, lezen d'ar varnerien.

MONTLOUIS

Ar maro a zo kaër pa varver en argad,
 Mez beza dibennet ! O pebez kalonad !
 Dougen chadennou hir hep gallout 'n em zavel,
 Gwasa da blandeden vid tud a Vreiz-Izel.

LENORA

Me a zo Bretonnez, ganet en Bro-Wened
 Ha kablus ez oun bet dirag ar Vretoned,
 Mez p'am meuz bet pardon, gant joa me a varvo,
 Na varv den re abred, pa varv evid e vro !

PONTKALLEK

Lenora, te lâr gwir ! Ni varvo hep glac'har.
 Petra c'hall ober d'emp barnerien an douar !
 N'euz med eur barner mad. Varc'hoaz ni hen gwelo
 Duze 'ur d'ar prizon, ebarz Breiz an nenvo !

HOLL ASAMBLEZ

Pedi refomp Doue, deuz lein ar baradoz,
 Vid ar Vretoned paour a zo c'hoaz o c'hortoz
 O c'hortoz an amzer douz ha seven meurbed
 Ma vo rentet Justis d'hor bro muia karet.

(Ridoch)

DIVEZ AR C'HOARI

V. — MALO CORRET

1. — RÔLES PRINCIPAUX

GORRET DE LA TOUR D'AUVERGNE, Premier Grand
MALO CORRET
GUYON, domestique de la Tour (Avec des
mestiers de la Tour (Avec des
la suite la Tour (Avec des

An Tour d'Auvergn

Ar C'henta Grenadour

Trajedien en 4 Arvèst

2. — RÔLES SECONDAIRES

Scénario des Rôles

1. — ROLES PARLANTS

CORRET DE LA TOUR D'AUVERGNE, Premier Grenadier. (Actes 1, 2, 3, 4.)

LIZA, son amie d'enfance. (Actes 1, 2, 3.)

GWEGAN, domestique de Liza. (Aux actes 1, 2, 3, domestique de Liza. A l'acte 4, Grenadier français de la suite la Tour d'Auvergne.)

DUBOSQ, le Traître. (A l'acte 1, capitaine français. A l'acte 3, officier anglais. A l'acte 4, officier autrichien.)

IAN, Vieux Grenadier. (Actes 1, 2, 4.)

LOEIZ, Vieux Grenadier. (Actes 1, 2, 4.)

GWILLOU, Vieux Grenadier. (Actes 1, 2, 4.)

KERVELÉN, gentilhomme. (Officier français à l'acte 1, émigré et officier anglais à l'acte 3, sert dans l'armée autrichienne à l'acte 4.)

LAGARDÈRE, gentilhomme, (même dispositif.)

UN TAMBOUR. (A la fin du 1er Acte.)

UNE ESTAFETTE ANGLAISE. (Ce rôle du 3e Acte sera rempli par le Tambour du 1er.)

UNE ESTAFETTE FRANÇAISE. (Ce rôle du 4e Acte sera rempli par le Tambour de 1er.)

2. — ROLES MUETS

UN JEUNE GRENADIER, à l'acte 1, et à l'acte 4.

TROIS SOLDATS AUTRICHIENS, à l'acte 4.

ARVEST I

An teatr a ziskuez eun dachen. An traou a dremenn en eur c'horn deuz a Gamp Bayonne, e lec'h e ma bodet arme ar Pireneou, er bloavez 1793. An Tour d'Auvergn an neuz 50 vloaz.

KEVREN I

AN TOUR D'AUVERGN, KERVELÉN, LAGARDÈRE

KERVELÉN

Neuze, Malo Corret, n'hon heuilh ket a grenn ?

AN TOUR D'AUVERGN

Nan nan, na zervich ket. Be galed eo ma fenn.
N'eo ket kreiz an danjer e tilezin ma bro,
Eur soudard ez on bet, ha soudard me varvo.

LAGARDÈRE

Te, koulskoude, zo nobl, ha te vo tamallet.
Gwell e ve d'id silaou kuzul da vignoned.

AN TOUR D'AUVERGN

Neb a zervich e Vro gant justis ha kalon
Na vo ket tamallet gant an dud a rezon.

KERVELÉN

Sell e peseurt stad trist ez eo kouezet Bro-C'hall !
Dre-holl e ma ar reuz ; hag an holl dechou fall
A zo mestr var an dud. Ar Revolution
He deuz taolet, siwaz, ar Roue er prison...

AN TOUR D'AUVERGN

Eur Roue er prizon, eun all a vo kavet.
Me na ran forz a-bed piou a vo dibabet.

KERVELEN

An ofiserien nobl, gwechall trec'h en arme
A zo brema laket e renk tud didalve
Ha possubl ez eo d'eoc'h gouzaon seurt treizoni ?

AN TOUR D'AUVERGN

Mab kouer a zo kenkoulez ha Nobl da gomandi.

LAGARDÈRE

Corret an Tour d'Auvergn, souezet omp ganid.
Petra ? Gweled a rez an holl o tec'het kuit,
Da holl vignoned koz o kuitaat an arme
Vid mond da glask justis davet gwelloc'h kontre,
Gweled a rez ar bobl o krozal a beb-tu,
An ilizou serret, ar c'hestell en lüdu,
Ar Revolution o c'houarn var ar Vro
Hag o vond da checha revinou tro var zro,
Ha c'hoaz e fell ganid sikour kanaillez Franz...

AN TOUR D'AUVERGN

Nuill eo d'eoc'h ho taou, rag me, ma c'houstianz
Na zerenn d'in netra. Nobl on en gwirione,
An hano Tour d'Auvergn zo bet roet d'in-me
Barz an amzer gwechall, gant an Duk a Vouillon,
Mez n'eo ket an hano 'ra kaerder ar galon.
Me zo Malo Corret. Pemp ploaz varnugent zo
Ez on o vrezelli, evit harpa ma Bro,
Ha n'am beuz acun a-bed rag an Dispac'herien.
Me n'am beuz na leve, na madou, na moien,
N'am beuz ket a c'halloud... nemed bek eur c'hleze,
Na mestron ken nebeud, nemed Doue a ve.

KERVELEN

Fall a rez, Tour d'Auvergn.

AN TOUR D'AUVERGN

Mad a ran, Kervelen,
O chom hep tec'hel kuit pa iud ar gorventen.
Ha pa lavarit d'in ez oc'h sonj partial,
Kervelen, me lar d'eoc'h penoz eo c'houi ra fall.
Bet ec'h omp mignoned, e keid emoc'h bet stard
Oc'h ober ho tever evel peb gwir soudard,
Mez mar 'get da Vro-Sacz da guz rag an orach
Potred, na vec'h ken dign euz ma mignoniach.

LAGARDÈRE

Ia, me oar, Aotronez. Skler eo brema gouzout
Perag e chom Corret ! Ni eur wech eat er roud
Tour d'Auvergn hep dale en devo zur avanz...

AN TOUR D'AUVERGN

Ma anaout fall a ret, Aotronez an noblanz !
Rag mar mije bet c'hoant kaout avanz en arme
Goude ma c'hampagnou oan dign a gement-se.
Mez gwech a-bed na rin eur gammed d'hen goulenn.
O servich Franz, me fell d'in mervel kabiten.

KERVELEN, LAGARDÈRE, AN OFISERIEN

Neuze 'ta, Tour d'Auvergn, ni lar d'id : Kenavo !

(Eur c'hrogad dorn a reont an eil d'egile)

AN TOUR D'AUVERGN

Kenavo. Aotronez, ha Doue d'ho miro.

(Mont a reont kuit)

KEVREN II

CORRET AN TOUR D'AUVERGN *(e human)*

(Bale a ra hed-da-hed d'an teatr)

Partial a refont ! Da guzet da Vro-Saoz...
 Ourgouil... lorc'h... penn da benn ! O ene a zo faoz,
 Hag en o gwad na verv 'med fouge o ligne.
 Petra ra d'ê brazder na frankiz ar c'hontre ?
 Ha c'hoaz o deuz an tal da zoned heb donjer
 Da esa ma distrei divar hent an dever !
 Pasianted am beuz bet d'o zilaou penn-da-benn,
 Mez ma c'halon a lamm, an tan a zo em fenn ;
 Gweled a ran brema ar wirionez ken skler.,
 An ofiserien-ze a zo great gant paper,
 Ha kalonou merc'hed a drit 'barz en o c'hreuz.
 Nan, n'eo ket kasoni ! Truez outo am beuz !

KEVREN III

AN TOUR D'AUVERGN, DUBOSQ *kabiten iaouank*

DUBOSQ (*a ra ar salud-soudard*)

Demad d'id, Tour d'Auvergn !

AN TOUR D'AUVERGN

Salud. Na piou oc'h-hu
 Vit teal ahanon, a-boan ma 'z oc'h arru ?

DUBOSQ (*lorc'huz*)

Dubosq eo ma hano. Hanvet on kabiten
 Barz da rujumant-te, 'barz ar Pevar-Ugent.
 Sitoian kabiten, d'id eo ma c'henta gwel.
 Ha neuze, gout a rez, brema omp holl henvel.

AN TOUR D'AUVERGN

Me ho trugareka.

DUBOSQ

C'houec'h chef euz a Bariz
 Omp digaset ama e plas an noblansiz.

AN TOUR D'AUVERGN (*d'ezan e-hunan*)

Trist ec'h eo, a dra zur.

DUBOSQ

An noblanz pinvidik
 O deuz holl dilezet arme ar Republik.
 Tec'het int holl e-kuit, lezet kargou goullo,
 Ha sell aze perag 'on kabiten hirio
 Euz a serjant oan dec'h !

AN TOUR D'AUVERGN

Ra vo Doue meulet !
 Gwell eo ze evidoc'h mar doc'h bet avanset,
 Rag gwechall oa diez da Gouer bout ofiser.
 Red e oa kaout ligne pe koulz oa chom er ger.
 M'hen goar eun dra bennag.

DUBOSQ (*goapeer*)

Ha gwir ve, sltoian,
 Da veza kabiten e fe bet ive poan ?
 Koulskoude ec'h out koz, ha loued eo da benn.

AN TOUR D'AUVERGN

Heol hag erc'h deuz grizet ma fenn d'in, kabiten,
 Mez na hirvoudan ket. Eur soudard kalon vraz
 Na dle ket rei digor d'ar c'hlem na d'an allaz.
 Pephini zo merket d'ezan e blaneden,
 Mez kredi a c'hellit ma lod euz a anken
 Am euz bet an arme. pemp ploaz varnugent zo
 Ma tougan an armou evid servich ma bro.
 Pa c'hoantaiz antren barz ar skol a vrezel
 Ne oan nemed eur c'houer demeuz a Vreiz-Izel.
 Ma zad a oa Corret ha ma mam Salaün,
 Ha mar 'gon ofiser, ez on savet ma-hun.
 Pa c'hoantaiz eta mond d'ar skol da Bariz
 E oa derennet d'in ne oan ket euz ar c'hiz,
 Ha dre ma na oan ket euz a ligne noblans
 E oa difennet d'in serviji arme Franz.

Dre c'hras eur c'horonel, eun den a wir gaion
 Am frezantaz neuze d'an Duk euz a Vouillen
 Eo am beuz gallet kaout lizer noblitate.
 Plijout reaz gantan m'anzao deuz e ligne.
 Deuz a berz Bastarded !... Hag evelse 'c'helliz
 Antren ebarz ar skol savet e-barz Pariz
 Gant Loeiz ar Bemzeget vid bugale an nobl.
 Na oamp ket kalz eno ganet euz a ouenn pobl...
 Ha kredi rez brema, sitoian kabiten,
 En deuz bet Tour d'Auvergn e lod euz a anken ?
 Servijet am beuz bet 'barz ar Vousedourien,
 Ha breman e kerzan gant ar Grenadourien.
 Goude meur a gampagn, ne n'on 'med kabiten,
 Mez n'on ket c'hoantaüs, ne c'houllan netra ken.

DUBOSQ

Bez fizianz, sitoian. Ar bobl a zo savet
 Barz er Gear a Bariz, an tan a zo kroget :
 Re bell omp bet gwasket dindan ar Rouane,
 Eur c'hrosmol a gounnar a dregern er c'bontre ;
 An traou vo engalet, ha peb gwir sitoian
 En devo hep dale ar pezh a zo d'ezan.
 Mez d'ar re a stourmo, d'ar re-ze, mil gwallleur !

AN TOUR D'AUVERGN

Trist e vo, mar be red 'n em gann etre breudeur.

DUBOSQ (*distius*)

N'out ket republikan, Tour d'Auvergn, a weler ?

AN TOUR D'AUVERGN

Soudard hepken ez on. Ne n'on ket eur barner.
 Sur mad, c'houi a lar gwir : ezom zo chenchamant,
 Ezom a zo justis 'barz ar c'houarnamant,
 Gwell a ze mar bër holl henvel ha dishual,
 Mez na ven ken ali lakaat gwad da ruillal.

DUBOSQ

Kaër ez po dislaret, brema eo eaz gweled
 Ec'h out kentoc'h a du gant an nobl dizakret.
 N'out ket nobl a larez?... Poan am beuz o kredi,
 Pa glevan ahanout o komz hep kasoni
 Deuz ar seurt tiranted a zune gwad ar paour,
 A garge o c'hestell a arc'hant hag a seour,
 Hag a oa mestr dre-holl war bop tra 'barz enFranz
 Perag n'out ket ali ve hijet an noblanz ?

AN TOUR D'AUVERGN

Dre ma n'eo ket leal renti droug evid droug,
 Nemed ar vuntrerien na dleer kas d'ar groug.
 Souezet on, Dubosq, ma komzit er seurt giz.
 Petra zo bet great d'eo c'h ? Lec'h kâzout noblansiz
 C'houi dleche kaout d'ezo forzik anaoudegez...
 Panevet m'int tec'het, oac'h serjant, ma den kez.

DUBOSQ

Diwall mad deuz da deod, pe te az po glac'har !
 Me zo kemend ha te 'barz an arme, te oar ?

AN TOUR D'AUVERGN (*o facha*)

Ts ? Petra 'teuz le great ? Petra out, amprevan,
 Nemed eun tam bugel ?

DUBOSQ (*o tenna e glæze*)

Prest ec'h out d'en em gann ?

AN TOUR D'AUVERGN

(*Oc'h en em lakaat en gward*)

Allo, deuz 'ta, ma den. Diskuez d'emp da c'halloud,
 Rag deuz gweled da vin, med eur c'hanfard ne n'out.

DUBOSQ (*o sabrina muia ma c'hall*)

Penn lorc'huz ! Bastard nobl ! Be sonj ar Republik
 Var ma gir, a c'hallfe rei d'id ar maro-mik...

AN TOUR D'AUVERGN

Pell zo 'walc'h e souffran da gomziou a bompad :
 Me ia da ziskuez d'id penoz, arog kombat,
 E vije bet mad d'id mond eun tam d'am d'ar brezel.

*(Dre eun taol kleze, e has kleze Dubosq e-kreiz
 an dachen. Egile a zo d'armet).*

AN TOUR D'AUVERGN

Sell aze evidout, den iaouank, eur gentel.
 Brema, kuit ac'halenn. Rag na c'houlennan ket
 Da laza var ar plas evel eur c'hi klanvêet.

DUBOSQ en eur bartal

Mad ec'h eo, sitoian. Ni en em welo c'hoaz.
 Da gomziou ourgouilluz a baëi ker varc'hoaz.

KEVREN IV

AN TOUR D'AUVERGN

(A bak e gleze, hag a aze var eun taboultn a zo eno)

Trist eo an amzeriou. Gwir lare Kervelen,
 Prestik ar soudard simpl vo mestr d'e gabiten.

(Eur poz a ra)

Ar c'hoz parvenet-ze n'eo biskoaz bet en tan
 Hag a c'hoanta brema ren an holl rujumant,
 Hag ober al lezen d'ar vrezelidi koz ?
 An dra-ze na vo ket.

(Eur poz a ra)

Ah ! soudarded en broz,

Ofiserien noblanz, kizidik ha lore'hus,
 Eur vez eo evidoc'h beza tec'het da guz.
 Pa 'z eo bet gwell ganeoc'h kuitaat an armeou
 Vid miret hoc'h hano, sovetei ho madou,
 Ez oc'h bet poëltroned ha mestrou digalon.
 Ar plas lezet ganeoc'h, eun trubard, eun heillon,
 A c'hallo hi c'hemer dre urz ar Gouarnourien,
 Hag ar Vro a gollo kalz a zifennourien.

KEVREN V

(Dubosq oc'h erruout dre an tu all)

DUBOSQ goapeus

Corret a Gerboffret, Teofilo-Malo
 Hag ouspenn Tour d'Auvergn ! Sed aze pemp hano
 Evid eun den hepken ! Pevar ané zo re !
 Orsa 'ta, la mordieu, ha c'hoaz e lavare
 Na rea ket loden demeuz ar c'hoz noblanz ?
 Tremenn poent eo sklapa ar seurt-se meaz a Franz.
 Evidon, me fell d'in e vo sentet ama
 Diouzin-me hepken. Me zo mab Marianna
 Hag ar Gonvansion he deuz ma digaset
 Da surveill, da zinonz, ar re na c'houlont ket
 Presta d'ar Republik lê-douet da senti.
 Malo Corret, gwir eo, an neuz pleget d'ezi,
 Ha n'ellin ket, foultre, hen paka dre aze,
 ... Me glasko eur pleg all d'hen kas deuz an arme,
 Rag keit ha ma chomo hennez er rujumant
 Ne gav ket d'in, mordieu, e c'honein m'arc'hant.
 Me a gouezo varnan ! Birvi 'ra ma ene
 Pa zonjan on dleour d'ezan euz ar vue...
 Na zouffrin ket pelloc'h eur seurt outrach ken kri.

(Sellout a ra)

Tud o tond ? Eur plac'h eo ?... Eur gwaz samblez
Koachomp ama... |ganthi.

(*Mond a ra da guzet*)

KEVREN VI

LIZA LAMPRET, GWEGAN *he mevel*

LIZA *o c'houlenn*

Gwegan ? Erru omp tost d'ar c'hamp ?

GWEGAN

Me a gred d'in, Itron, ec'h eo ama e man.

LIZA

Duze 'barz an dremavel, e welan tantennou,
Klevout a ran ar c'horn o vouda...

GWEGAN

Fuzulliou

A zo duhont ive ; var an taboulin-ma
C'houi a c'hallfe, Itron, eur pennad azea,
Rag skuiz oc'h a dra-zur...

LIZA *goude beza azeet*

Ia, me zo skuiz maro,
Mez adnerzet e vin pac'h adgwelin Malo...
Ha c'hoaz, petra laran ? N'on ket sur euz a ze,
An dud a gont penoz noblansiz an arme
A zo partiet holl, leusket gant o bro.
Daoust ha hi o defe chëchet d'ho heul Malo ?
Na gredan ket. Malo n'eo ket den da guitaat,
Re e kar ar vicher. Ha koulskoude, d'am grad,
Marteze vije bet furoc'h o tibrada
Arack ma vo deuet ar Gwillotin ama.

N'euz ken kaoz dre ar Franz 'med euz dibennerez,
Neb zo beleg pe nobl a gollo e vuez.
A beb sort traitourien zo skignet dre ar vro,
Ha n'o deuz ken micher nemed surveill an dro
Ha d'skuil an dud sioul d'ar Revolution,
Ha var eur gir hepken o zeuler er prizon...
Gwall fall e ia ar bed.

GWEGAN

Perag eun den a bobl
Evel ma 'zco Corret 'neuz bet eun hano nobl ?

LIZA

Gwegan, te na 'teuz ket da varn var an dra-ze,
Red oa bet d'am mignon 'benn antre en arme,
Goulenn eun desteni da laret e oa nobl.
D'ar c'houlz-ze en arme, ne oa ket tud a bobl.

GWEGAN

Ha brema zo ebarz ?

LIZA

Evelse a lerer,
Adalek ar c'houlz-ma n'euz ken nemed breuder,
Gret a zo eul lezen da lâret omp henvel
Ha ne vo mui brema na perc'hen na mevel.

GWEGAN

O, ze n'eo ket posubl, dimezel a Lampred
N'on ket vid komprenn ze. Re zimpl eo ma speted.
Evidoc'h-hu, bepred, c'houi chomo ma Itron,
Ha me vo ho mevel dre holl en peb feson !
Nan, nan, a-vad, foultre ! Keid ma vin Fanch Wegan
M'ho servijo bepred.

KEVREN VII

DUBOSQ *o tispaka, hag o tavaret*

Sell pebez gwiskamant
Zo gant ar vaouez-ma. Homa, var ma meno,
A dle beza zur mad deul koste bro Malo
Corret an Tour d'Auvergn demeurez a Gerboffret.
Mar n'eo ket re zovach, me a ia da glevet.

(*Goulenn a ra*)

Iron Estranjourez, da saludi a ran.
Petra c'hall da zigas ama beteg ar c'hamp ?

LIZA

Aotrou ar c'habiten, iskuzit ahanon,
N'on ket Estranjourez. A Vreiz-Izel ec'h on,
Ha deut on da Vayonn vid gweled eur mignon ;
E pelec'h e c'hellfen hen gwelet brema-zonn ?

DUBOSQ

Piou a zo mignon d'id ?

LIZA

An Tour d'Auvergn Corret,
Kabiten Grenadour.

DUBOSQ

Eun tam mestrez parfet
An neuz sur Ar C'horret ! Mordieu ! Petran laran ?
Ia 'vad, eur plac'h terrubl, ha dous, var a welan :
He lagad a zo skler ha rond he brucheden :
Gwelomp hag hi rafe eur pok d'eur c'habiten...

(*Liza a gomans krial ha redek*)

KEVREN VIII

DUBOSQ, LIZA, GWEGAN
AN TOUR D'AUVERGN (*en eur antren souden*)

AN TOUR D'AUVERGN (*fuloret*)

O malloz an ifern ! Petra 'wel ma lagad ?
Eur c'habiten hudur var lerc'h ma mestrez vad,
Distro ama, pemoc'h, dirag bek ma laonen.
Eun insult great d'ezhi ne bardonin biken.

(*Ar c'hlezeter a zo dispaket. Direnna a reont. A greiz-holl, e weler An Tour d'Auvergn, o vransellat hag o koueza etre dtvrec'h Liza ha Fanch Wegan. Al lach Dubosq a red e kull...*)

AN TOUR D'AUVERGN

Liza ! Liza ! Sikour ! Bleset on em c'hoste.

DUBOSQ (*araoñk dtspartsa*)

An taol-ma a gousto ker d'in-me marteze.

KEVREN IX

CORRET, LIZA, GWEGAN
PEVAR GRENADOUR (*oc'h antrenn*)

IAN, *grenadour*

Chékon ! Petra welan ? Ar Mestr prest da vei vel.
Petra zo erru ta ! Straket eo ar brezel ?

LOEIZ, *grenadour*

Venjanz, venjanz varnè ! Dao var ar boeltroned
O deuz gouliet d'emp eun tad ken adoret.

GWILLOU, *grenadour*

Venjanz !

AN TOUR D'AUVERGN

Peoc'h, mignoned ! Ne n'on ket maro tre
Eun tam gouli n'euz ken, me gred, 'barz em c'hoste

IAN

Hanvet hoc'h adversour, kabiten ar gwella,
Ha m'en digaso d'eoc'h beo pe varo ama...

AN TOUR D'AUVERGN

Neb en deus va bleset, Doue hen anave.
C'houi, Jakez ha Gwillou, va c'hasit aléme,
Ha dougit ahanon beteg ebarz ma zi
'Benn arc'hoaz e vezo iac'heet d'am gouli.

(*Gwillou hag eur Grenadour taouank a zamm o
c'habiten, hag a ia 'meaz gantan ; war o lerc'h Liza
ouela, hag ar mevel Gwegan.*)

KEVREN X

IAN ha LOEIZ, *grenadourien*

IAN

Eun dra estranch eo zur !

LOEIZ

Eun dra spontus ec'h é !
Piou nije e skoet 'med eun treitour a ve ?
Ian, red eo d'emp venji bleseür eur mestr ken mad
Rag e vuntrer a zo ama 'touez hon bagad.
Na dle ket boud erru pell ac'hann 'benn breman,
Dond a rez var e lerc'h ?...

IAN

Ia zur, ec'h in d'ezan ?
Na pa ve jeneral, ni en lako abof
Ha gant hon sabrinier ni zivouello e gof !

KEVREN XI

DUBOSQ *o tonñ dre an tu all*

O Doueez Raezon ! Bec'h a zo var ma ler !
Mar tapont ahanon, vin krouget berr ha berr !
Marvat e ve gwell d'in dilezel an arme
Hag esat en em gaout bete Pariz duze :
Eno me vo dinec'h, ha dre ma mignoned
Me c'halla dond a benn demeuz Malo Corret.
Me ziroudo zur 'walc'h an daou c'hrenadour-ze
Hag e vin pell ac'hann arog an abardaë.

(*Tec'hel a ra*)

KEVREN XII

(*Kleved a rer an taboulinou er meaz o s'm ar
" generale ". Soudarded a erru gant o armou, ha
prestik eun tabouliner pehini a lavar :*)

AN TABOULINER

Dre urz ar jeneral Servan, ar soudarded
A dleo beza prest arc'hoaz mintin abred
Da vond var zouar Spagn da vrezelli brema.
An emgann a vo hir ; arabad vo krena.
Evid ar Republik, unan ha diloden,
E kerzo d'ad emgann an holl Grenadourien.

IAN

Mez nag an Tour d'Auvergn ?

AN TABOULINER

E c'houli 'zo dister
Dija eo kalz esoc'h, hag an holl a esper
A vo vare'hoaz var-zao en penn ar vataillon.

AR GRENADOURIEN

Bevet an Tour d'Auvergn, ar soudard a galon !

AN TABOULINER

Bevet an Tour d'Auvergn !

AR GRENADOURIEN

Bevet ar Republik !

IAN

Kanomp ar *Marsellatse* brema 'rog mond e kuit.

(Kana ra)

Var raok bugale vad ar vro-ma
An deiz a c'hloar zo digouezet,
Eneb d'emp ec'h eo savet brema
Banniel ru-gwad an diranted !
A glevet-hu dre an holl gontre
O iudal brezelourien kri
Pere 'zeu beteg en hon zi
Da laza hon grage, hon bugale !
D'an armou, kenvroiz ! 'N em stardit tro var dro !
Kerzomp, kerzomp
O gwad dizakr a demzo an ero !

(Mond a raint e-kuit. Ar ridoch a ziskenn)

DIVEZ AN AKT KENTA

ARVEST II

An teatr a ziskouezo, evel en arvest kenta, eun dachen pe eur c'hamp. Pa zavo al lian, tri C'hrenadour a vezo azeet var deir skabel pe var dri daboulin, ha kartou ganto en o daouarn, evit c'hoari. A gostez, o fuzullou savellet. E kichen ar fuzullou, en em zalc'ho Gwegan, mevel mestrez an Tour d'Auvergn.

Kevren I

TRI GRENADOUR, GWEGAN (mevel mestrez an Tour d'Auvergn)

IAN, grenadour (da Wegan)

Ac'hanta, Gwegan goz, an dans a zo bet tom.
Mez an Enebourien, pa fachomp, a renk chom.
'N em blija rez ama, respont d'in, Gwegan goz ?

GWEGAN

Ha fe 'vat, Aotrone, gwell eo d'in ma farroz
Evid ar vuez-ma. Ama na glever ken
Med sakri ha toui, garm-iud ha klemmaden,
Bouzaret eo an den gant trouz ar fuzuliou,
N'ouzon pelec'h kluda pa groz ar c'hanoliou,
C'houez ar poultr a ro d'in poan estomok ive
Kontant ven dond d'ar gear, me lar ar wirione.

IAN

Allo, kamarad koz, eun tammik out spontik.

LOEIZ (*grenadour*)

Gwegan, dre ma kosa, a zalc'h tost d'e gik !

(C'hoar-z)

IAN

C'hoariomp ar c'hartou ! Ro pauc'h d'in gant Gwegan.

(C'hoari a reont)

LOEIZ

Memez tra, malloz-ru, skuiz ec'h on 'boue ar gann.

GWILLOU, (*grenadour*)Panevet d'hon gwir chef, Corret ar c'hourajus,
Marteze mijemp bet eur finvez maleürus.

GWEGAN

Chekon 'ta, soudarded !... Corret zo re hardi.
Benn ar fin vo lazet araoñ fin ar barti.
An dimezel ha me, epad an emgann-ze
N'hon beuz great hep paouez nemed pedi Doue.IAN (*goapetus*)

N'euz Doue a-bed ken, te a glev, Gwegan koz.

GWEGAN

Geo ! Geo ! Eun Doue zo e lein ar Baradoz.

IAN

Hema koz zo diot.

(Da Wegan)

Mar peuz c'hoant da glevet
Penez an Tour d'Auvergn en deuz soveteet
An arme holl a-bez, silaou ar wirionez :
Ar Spagnoled a oa war griben eur menez,
Hag ac'hane reent plom d'emp ken e iude !
Hep konta c'hoaz penoz a zeou d'eomp oa ive
Eur pezh kastell muret leun a enebourien
Hag a harze ouzomp da vond d'o diarbenn.
An Tour d'Auvergn, raktal ma welaz an afer
Na chomaz ket eno da varc'hata e ler.
E vantell e lakaz dustu var e vrec'h kleiz,
Hag eun hach 'n e zorn deou, e saillaz vel eur bleiz
Tresek dor ar c'hastell, eur pikol dor dero !
E vantell a viraz hon mestr deuz ar maro,
Rag ennhu goude-ze oe kavet merk dek tenn,
Pere, kollet o nerz, n'échont ket d'e groc'hen.
'N eur weled e gourach, ar Vataillon dustu
Zo lampet var e roud, ha prestik ec'h erru
Dirag dor ar c'hastell, daoust d'an tennou fuzul.
Kred hardi na chomeomp ket da zalc'hen kuzul...
Vel eul leon dispont, Corret dirag an nor
A sko a dro e vrec'h evid toulla digor,
Ha kement e faoutaz ma saillaz eur planken
Hag a lezaz plas d'emp evid gallout tremenn.
Spagnoled 'bed n'achapaz deuz etre hon daouarn,
Holl e oant toullgovet hep prosez hag hep barn.
Eur wech oa kemeret ar c'hastell-ze ganemp
Kerzet var ar menez a oa kalz esoc'h d'emp,
Hag ar viktor chomaz gant armeou ar Franz
Bennoz d'an Tour d'Auvergn, bepred leun a vaillanz.

LOEIZ

E hano vo meulet keid a vo tud er bed.
Mez, ouspenn den hardiz ez eo Malo Corret
Eur mestr madeleuz evid peb Grenadour.
Eur wech, risk e vuez, e saillaz 'barz an dour

Evid sovetei eur soudard o veuzi.
 Eur wech all, brema zo daou viz bennag, pe dri,
 E teuaz var hon zro eur C'homisaer uhel.
 A-boan ma oa erru, hen a laraz gervel
 Corret an Tour d'Auvergn. — « Klevet meuz, emezan,
 Meuli hoc'h oberou. Goulennit 'ta breman
 Kement ho pezo c'hoant, eur grad pe eur faveur,
 Hag ar c'houarnamant a zento var an heur. »
 — « Sitoian Komisaer, eme ar C'habiten,
 Mar gout barrek awalc'h da rei d'in ma goulen,
 Me a c'houll diganid eur re voutou nevez
 Rag ma re a zo toull dre forz kerzet bemdez.
 Kemend all a c'houllan evid ma Soudarded,
 Netra 'bed ahendall na fell d'in da gaouet ! »

IAN

Ar sort-se a zo tud ! Evidon me skullfe.
 Ma gwad gant plijadur vid difenn e vae.

Kevren II

AR GRENADOURIEN, GWEGAN, AN TOUR D'AUVERGN, LIZA

(Corret a erru neuze, harpet var brec'h Liza. Feson skuitz en deuz. Ar Grenadourien a zao a-unan hag a ra ar salud militaer. Chom a reont er stad-se beteg ma komz an Tour d'Auvergn.)

AN TOUR D'AUVERGN

Salud, salud, paotred. Hag ar bed, penoz 'ma ?

AN TRI SOUDARD

Ar bed, ma c'habiten, zo bepred memez tra.

AN TOUR D'AUVERGN

Memez tra ? Siwaz nan. Evidon ne vo ken
 Ar pez eo bet gwechall.

IAN

Penoz 'ta kabiten !

AN TOUR D'AUVERGN

Ma bloavejou kampagn, ma c'hannou niverus
 Deuz feazet ahanon, ha mond a ran dre uz.
 Liza Lampred na ra nemed lavaret d'in
 Distrei da Vreiz-Izel vid eureuji ganthi.

IAN

Petra ? Penoz ? Distrei ? Hon dilezel aman ?
 O na refet ket ze, kabiten, a zonzjan !

LOEIZ

Dilezel ac'hanomp ? Ha penoz e refomp
 Eur wech vo partiet ar rener a garomp ?
 O na bartifet ket, pe ni holl ho heuillo !

AN TOUR D'AUVERGN

Morbleu, c'houi am lakfe da chench ide en dro...

LIZA

Malo, ma mignon mad, sonj ta, chom da viken
 Staget deuz an arme, o kaout bepred anken,
 Hep gounit eur munut zoken da repozi !
 Ha n'az pezo biken na kar, na par, na ti...

IAN

Mar tec'hit diganeomp, kourach n'hon bezo ken.

LOEIZ

Ar Spagnoled, marvat, en em gavo laouen
 Pa glevint ar c'helou vo partiet Corret.

AN TOUR D'AUVERGN

Laouen ar Spagnoled ? Petra teuz lavaret...

LIZA

Chomez ket d'o zilaou, Malo, kleo ma ali,
Evid mad da iec'hed, mall eo d'id repozi.

AN TOUR D'AUVERGN

Evid pezh a dalvez ma c'hroc'hen na ma ler
Kerkoulz eo d'in mervel er brezel vel er ger!

LIZA

N'euz ket kont deuz mervel, ma kerez ma zilaou.
Keid all zo 'boue ma 'z omp dispartiet hon daou.
N'e ket poent d'id hirio, var diskar da gozni,
Dond d'ober eur gweled da Geraez, d'ez ti?
Hag eun dra all ouspenn... Penoz e ri aman
Da beurskriva al leor a labourez varnan?
Duman e vi siouloc'h da skriva ha da lenn.

AN TOUR D'AUVERGN

Gwir a larez. Liza. An traou a zo em fenn
A meuz c'hoant a bell zo da skriva var baper
Ma labour vo gwelloc'h pa mo kavet eur ger.
Moned a rin ganid. Varc'hoaz ni gemero
Eur vag ebarz Bayonn evid distrei d'hon bro
Hag etre te ha Breiz hanterin ma spered.

(O trei var zu e soudarded)

Ha d'ec'h-hu e laran kenavo mignoned.

*(Poka ra d'ezo beb eit.**M'nd a ra e kuit gant Liza ha Gwegan)***Keyren III**

AR GRENADOURIEN

IAN

Partiet ! Eat eo kuit !

LOEIZ

Allaz ia, eat eo kuit !

IAN

Kollet eo an arme, Loeiz, me hen asur d'id.

GWILLOU

Na gavimp biken ken eur mestr mad eveltan.

IAN

Nan biken, birviken. Sell... Me zo klanv breman,
C'hoant gouela zo deut d'in. Ma na n'e ket eur vez !
Biskoaz na meuz gouelet, nan biskoaz, Gwillou gez.
Ma mouchouer buan ! Pelec'h meuz hen laket ?
Allaz, mouchouerou, na 'meuz hini a-bed.

*(Torcha 'ra e zaoulagad
gant kil e zorn. An daou all a ouel ive)*

LOEIZ

Eur vez eo evidomp gouela vel bugale,
Ni, soudarded savet ha kozet en arme.
Mez n'on ket vit miret. Na pa varfe ma zad
Na mefe ket, gav d'in, muioc'h a galonad.

*(An tri grenadour a aze var o zaboullnou, hag
a chom mantret eno, o bizajou ganto en o daouarn)*

(Ar ridoch a ziskenn)

DIVEZ AN EIL ARVEST

ARVEST III

*An teatr a ziskuezo diabarz eur prizon, pe c'heaz
eur c'haë en Plymouth, pors-mor a Vro-Saoz.)*

Kevren I

AN TOUR D'AUVERGN, LIZA, GWEGAN

LIZA

Prizonerien ar Saoz ! Gwasa da blaneden !
Ghom heb gweled hon bro marteze da viken !...

GWEGAN

Gwall gastiet eo'h omp ar wech-ma gant Doue.

AN TOUR D'AUVERGN

Na ziskourajet ket. Krouer braz peb bue
A neuz renket an traou vel m'eo dleet d'ê dond.
Da varn e oberou na vezomp ket re bront.
Eul lestr Saoz 'noa gwelet hon bagik var ar mor
Hanter-hent 'tre Bayonn hag aochou an Arvor,
Hag omp bet prizoniet heb gallout 'n em zifenn.
Hon frankiz ne n'eo ket kollet da virviken.

(Trous er meaz)

LIZA

Unan bennag a zeu etresek ar prizon...

Kevren II

AN HEVELEP RE, TRI OFISER SAOZ

AN OFISER KENTA (*goapeits*)

Salud an Tour d'Auvergn ! N'omp ket ken en Bayonn !

AN TOUR D'AUVERGN

Dubosq !! Var ma fe dall ! Dubosq ofiser Saoz !

DUBOSQ

Vel ma welez, Corret.

AN TOUR D'AUVERGN

Treitour ! Petra zo kaoz
Ec'h euz troet da gein ha kuitaet Bro-C'hall
Evid dond da rei dorn d'hon enebourien fall ?

DUBOSQ

Hola ! Eun tam siouloc'h, Corret ! Me eo da vestr.
Bez sonj ama n'out ken kabiten digabestr,
Hag eur gir lavaret gant ma genou, ma den,
A ve awalc'h d'ez kas dustu d'ar grougaden.

AN TOUR D'AUVERGN

Malloz, na c'houi aze ? Lagardère, Kervelen,
Ar re a oa ganin gwechall ofiserien,
C'houi ive zo kouezet e renk an Dubosq-ma ?
Dindan dillad Saozon, me hoc'h adkav ama ?

KERVELEN

Hag e souezez, potr ? Me a gred eo leal
Esa tenna venjanz deuz an dud a Vro-C'hall
Pere o deuz laëret mad an Emigreed :
Eun deiz, ni antreo en Pariz distrujet !!

LAGARDÈRE

Hon zud kalz diouto a zo bet dibennet !

AN TOUR D'AUVERGN

Netra n'all iskuzi ho kondu d'eoc'h, paotred,
Mez c'houi Dubosq, c'houi oa gant ar Gonvansion
C'houi oa e-touez ar re a ziskaraz an Tron,
Perag oc'h-hu ama ? Ze na gomprenan ket.

DUBOSQ

Chom peuc'h eur pennadik, hag ec'h ez da gleved.
Pa 'moa bet da vleset en arme Pyrene,
Ma buez na oa ken asur 'barz an arme,
Hag a meuz kuitaet neuze ar rujumant.
Robespier a oa mestr var ar c'houarnamant,
Evid e sekretour en doa ma dibabet.
Mez siwaz evidomp, an traou na badchont ket.
D'e dro oa bet troc'het e benn da Robespier,
Hag ar bobl kounnaret ma c'hlaske dre ar Ger
Evid ma vijen bet ive gwillotinet.
Gallet a meuz kuzet, ha goude 'on tec'het
Ha laket ar mor don etre Pariz ha me.
En em engagjet 'on ama 'barz an arme.
Forz zo piou zerviji mar be eur paë uhel ?
Me a zastum arc'hant ama gant ar rozal.

AN TOUR D'AUVERGN

Arc'hant Judas !

DUBOSQ

Diwall, Corret, deuz da gomzou.
N'on ket himor da zouffr diganid rebechou.
Er c'hontrol, me a zeu, evel eur mignon d'id,
Deuz perz roue Bro-Saoz, evid lavaret d'id
Penez, mar gout kontant, ez po da librente.

LIZA

Ma Jezus, ar frankiz !

GWEGAN

Beza lipr, ma Doue.

AN TOUR D'AUVERGN

Te lavar e vin lipr mar 'meuz ar c'hoantegez,
Peseurt kondision ?

DUBOSQ

Chench a rouantelez,
Ha digemer eur garg en armeiou Bro-Saoz.

AN TOUR D'AUVERGN

Biken !

DUBOSQ

Jeneral vi.

AN TOUR D'AUVERGN

A-drenv ! Toueller faoz !
Ne c'houllan mui klevel eur gir diwar benn-ze.
Kentoc'h vit trahisa, me gollo ma bue.

DUBOSQ

Gwaz a ze evidout pa na asantez ket,
Meur a vlavez ama te chomo prizoniet.
Koulskoude, me c'hall c'hoaz dond a-benn ma-unan,
Da rei d'id da Frankiz evit tec'hel ac'hann.
Te zouaro en Franz 'n eur ober eun devez.
Eur gondision zo, hag houman a zo eaz.
Liza a garan kalz. Me garfe d'ei d'ei
Ha dustu me 'n em garg da zond d'ho sovetei.

AN TOUR D'AUVERGN

Liza a zo mestrez d'ei e-hunan pell zo.
Gouzout a ra petra he deuz d'ober hirio.

DUBOSQ

Dimezel, me ho ped. Roet ho kalon d'in
Ha doriou ar prizon vo digoret ganin.

LIZA

Gwall afrontet, Aotrou, ho kavan var an heur,
O tonde da insulti ac'hanomp en drougeur.
Tec'hit, tec'hit ac'hann ! D'eoec'h eo ma bue
Mez ma c'halon, biken ne po diganin-me !
Roet ec'h eo dija ha na vo ket tennet,
Zoken 'barz ar maro e vo fidel bepred.

DUBOSQ

A zo mad.

(goapeer)

Tour d'Auvergn, var da gask e welan
Eur gokarden driliou 'ma ket he flas aman.
Sklap ar gokarden-ze raktal divar da dro.

AN TOUR D'AUVERGN *(a denn e gokarden, hag e gleze
dustu goude. Pika ra ar gokarden en beh ar c'hleze,
hag e lavar).*

Ma tosteo brema, an neb hi c'hemero !

(Souza reont. A gretz-holl, eur c'hannad a erru)

Kevren III

AN HEVELEP RE, AR C'HANNAD

AR C'HANNAD

En hano ar Roue sed ama eul lizer.

(Ret a ra anezan da Dubosq)

DUBOSQ *(p'hen deuz lennet)*

Kollet 'on adarre ar wech-ma, mil tonner.

(D'an Tour d'Auvergn)

Tour d'Auvergn, lipr ec'h out, hag an daou all ive,
Troket oc'h bet ho tri, var asant ar Roue,
Deuz tri Saoz, prizoniet en Franz eur pennad oa.
Sethu digor an nor. C'houi a c'hall partia.
Mez ni 'n em welo c'hoaz, Tour d'Auvergn, be sonj
Rag kasoni Dubosq a renk beuzi er gwad. [mad.

(An tri brizonier hag ar c'hannad a guita)

Kevren IV

DUBOSQ, KERVELEN, LAGARDÈRE

DUBOSQ

Na fell ket d'in chom ken ama da louedi,
Varc'hoaz me a ielo da Vro Aotrich-Hongri.
Etre Franz hag Aotrich eo kroget ar brezel,
Me gombato deuz Franz, na pa ve red mervel,
Me a venjo varnhi deuz ma zo esaet
Ma c'has d'ar gwillotin da veza dic'houget...

.....
An Tour d'Auvergn ive, hennez a fell d'in kaout ;
Gant unan ac'hanomp e renko chom ar maout.

Ritoch

ARVEST IV

An teatr a ziskuezo eur c'hamp, en Oberhausen, Bavter, ar 27 a viz Even 1800. Arme ar Rhin, dindan renadur Moreau, eur Bretzad dezuz Montroulez, a zo lec'hel eno, o c'hortoz an Aotrichianed hag ar Brusianed. Eun neubeud Grenadourien euz ar Penn-Gard a zo var an teatr.

KEVREN I

IAN, LOEIZ, GWILLOU. *grenadourien goz*

IAN

Allo, Loeiz, c'houez da dan.

LOEIZ

Evid ma vo gret koan.

GWILLOU

Evit ma vo tommet da c'hortoz an emgann.

IAN *goude eur pennad*

Tud lô?

LOEIZ ha GWILLOU

Na petra 'ta?

IAN

Gout a ret ar c'helo?

LOEIZ

Pesort kelou, kenvreur?

IAN

Tour d'Auvergn zo distro.

LOEIZ ha GWILLOU

Tour d'Auvergn zo distro?

IAN

Evelse a gonter.

LOEIZ

Mar 'deo gwir ze, paotred, e ia mad an afer.
Mez pelec'h ema 'ta?

IAN

Erruet ez eo dec'h
Da zigas d'an arme ar sikour euz e vrec'h.
Hanvet eo kabiten var hon c'hompagnunez.

GWILLOU

A zo mad a-vat, paotr! Na pebez levenez
A vezo en arme.

LOEIZ

Hon zad, hon mignon koz,
A zeu c'hoaz da-ved-omp goude pemp bloaz repoz!
Pebez chanz vad, paotred!

IAN

Hag ar viktor bep tro!
Sell 'ta... Ha n'eo ket hen a zired var hon zro
Gant tri pe bevar all?

LOEIZ

Hen eo! M'hen anave!

HOLL (*en eur hlja o zoketer*)

Bevet an Tour d'Auvergn da viken en arme !

KEVREN II

AN HEVELEP RE, AN TOUR D'AUVERGN,
GRENADOURIEN IAOUANK

(*An tri Grenadour koz a gouez d'an daoulin diragan
hag a bok d'e zaouarn. An Tour d'Auvergn a zo kozet :
57 vloaz en deuz.*)

AN TOUR D'AUVERGN

Savet 'n ho sao paotred. Na dleer daoulina
Nemed dirag Doue, perc'hen ha mestr peb tra.
Me n'on nemed eun den ! Ha c'hoaz, vel ma welet,
Eun den arru gwall fall ! Poan a meuz o kerzet.

IAN

Ni ho tougo neuze, pa n'hellfet mui bale !
Mez brema pa 'z oc'h c'hoaz distro kreiz an arme
N'hon dilezfet ken, han ?

AN TOUR D'AUVERGN

Me eo gret ma reuzad.
Me zo gret da vervel e-barz kreiz an argad.
Ma gwele a renoz a vo Park-ar-Brezel.

IAN

Ta, ta ! C'houi a welo adarre Breiz-Izel.

(*Eur poz a reont*)

Ar mintin a zo fresk. Tommet 'ta, kabiten,
Eur bannac'h tan a zo. Bremaik vo ar souben,
Ha ma keret tanva anei...

AN TOUR D'AUVERGN

Trugarekaat.

IAN (*o rei eur gamellad d'ezan*)

Sed. Kemeret houma. Reit eo a galon vad.

AN TOUR D'AUVERGN

Mez c'houi a dremedo...

IAN

Eun taol kaër, kabiten,
Ar blijadur d'ho kaout a zo koulz ha souben.

(*An Tour d'Auvergn a zedr*)

LOEIZ

Mar be ho polonte, kabiten, konta d'emp
Dre benoz an damped oc'h distroet ganemp.

AN TOUR D'AUVERGN

Tud kez, re hirr a ve. Me grenno an histor.
Mar peuz sonj, pemp bloaz zo e oan et d'an Arvor
Gant Liza ha Gwegan, var eur vagik konverz.
Mez eul lestr a Vro-Saoz hon c'hemeraz dre nerz,
Hag e oamp digaset prizonier da Blymouth.

LOEIZ

Da Blymouth ?

AN TOUR D'AUVERGN

Ia, tre di ! Ha ma fell d'eoec'h gouzout
Pere a oa laket d'am mesa er prizon
Kervelen oa unan, siwaz... hag eur breton !
An eil oa Lagardère, o daou euz an noblanz
Gant ar Revolution chaset euz a Franz,
Hag an drier a oa... Dubosq !

AN HOLL

Ar galeour !

AN TOUR D'AUVERGN

...Laket gantan, etre Pariz hag hen, an dour,
 Rag darbed oa d'ezan beza gwillotinet
 'Samblez gant Robespier. Pa oan dishualet,
 E c'hoanteiz dimei gant ar plac'h a garen
 A oa daouzek vla zo o c'hortoz ma teuchen...
 Mez allaz, Liza gez he doa paket klenved
 Dre an trubuillou braz he doa bet gouzanvet
 Var vor hag er prizon. Ha Doue mestr peb tra
 Hen deuz hi dilemmet divar an douar-ma...
 Mantret gant ar glac'har d'eur vestrez ken karet
 N'on ket bet evid chom el lec'hiou on ganet...
 Dond a riz da Bassy da di eur mignon koz
 Ar Brigant e hano, evid kaout ar repos.

IAN

Mez n'ho peuz ket vit c'hoaz, kabiten, lavaret
 Penoz ho peuz sonjet distrei d'ar soudarded.

AN TOUR D'AUVERGN

Ma sonj a oa 'velse.

EUR GRENADOUR (*Gwegan*)

Nan, nan, Grenadourien,
 Re vodest eo hon mestr, re humbl hon c'habiten,
 Me zisklerio peb tra. Brigant noa seiz bugel,
 C'houec'h anezo oa bet dija 'barz ar brezel.
 Vid ramplas ar seizved, hon mestr a galon vraz
 A zo 'n em engajet ha deut d'an arme c'hoaz,
 Hag hen koz ha toc'hor ! Lavaromp en eur vouez
Bevet an Tour d'Auvergn !

AN HOLL

Bevet an Tour d'Auvergn, da viken en hon touez.

KEVREN III

AN HEVELEP RE ; EUR C'HANNAD *goloet a c'halonsou*AR C'HANNAD *pehini a zoug eur paper hag eur sabren alaouret*

En hano Bonapart, konsul kenta Bro-C'hall
 M'ho salud, Tour d'Auvergn ha c'houi soudarded all.

(Holl a reont ar salud soudard)

Karget on, euz a berz Bonapart, hon Rener,
 Da zonet d'ho pete, da lenn d'eoc'h eur paper.

(Lenn a ra)

— « Bonapart, Kenta Konsul ar Republik, var gin-
 nig Karnot, ministr ar brezel, a c'hourc'hemenn penoz
 Difenner ar Vro, An Tour d'Auvergn Corret, a zo han-
 vet Kenta Grenadour armeiou ar Republik. Roet a vezo
 d'ezan eur sabren a enor. »

AR GRENADOURIEN

Iouc'hou ! Bravo ! Hourra !

(Trouz ha levez)

AN TOUR D'AUVERGN

Aotrou Kannad, brasoc'h plijadur n'alle ket
 Bonapart na Karnot ober d'in. Teurvezet
 Koulskoude ma zilaou. Me revuz krak ha krenn
 Beza hanvet *kenta* mesk ar Grenadourien.
 Ni a zo henvel holl. Breudeur omp en arme,
 Hini a-bed na dle sevel dreist egile.
 Mez evid ar Sabren, m'hi c'hemero gant grad,
 Hag a dacho d'ober ganthi eun impli vad.

(Ar c'hannad a stag ar c'hleze endro da ziougroazel an Tour d'Auvergn)

AR C'HANNAD

Kabiten Tour d'Auvergn, gouzout a ret penoz
Bonapart na c'hoarz ket. Hoc'h hano a fenez
A vo merket velse var an holl baperiou :
Kenta Grenadour oc'h ebarz an armeiou.

(Saludt a ra hag e kuita)

KEVREN IV

AN HEVELEP RE *nemed ar c'hannad*

AN TOUR D'AUVERGN

Ar C'henta Grenadour ! Pebez hano diez
Da zougen gant enor ! Braz eo ma levenez
D'hen dougen en ho mesk. Mez hen zo ma setanz.
Mervel a rin gantan en eur zifenn ar Franz.
Ia... me wel an ankou o toned d'an daoulam,
Mez ne ra ket acun d'in ! Ar vuez zo eur sam
Evidon-me brema... Silaouet ! Silaouet !
Me a glev an tennou...

(Tennou fuzul er-meaz)

An Aotrichianed

A zo arru varnomp ! D'an armou !!

AR GRENADOURIEN

Hardi d'ê !

KEVREN V

Aotrichianed a stred, en en fenn Dubosq, ar c'habiten trubard.

AN HEVELEP RE, DUBOSQ, AOTRICHIANED

Dubosq a weler oc'h ataki dustu an Tour d'Auvergn. Ret a ra d'ezan taol ar maro. An Tour d'Auvergn a gouez var an douar. Ar Grenadourien a lak an Enebourien da dec'hel kuit. Dubosq a zo great prizonier. Chadennet a ve.

AN TOUR D'AUVERGN *(en eur vervel)*

Jezus ha Maria... Kemeret ma ene...

LOEIZ

Maro eo ! Maro eo ! O krisa planeden.

IAN

Kollet eo da viken hon zad, hon c'habiten,
Ha dre zaouarn Dubosq ! E wad a c'houll venjanz.
Dubosq a renk mervel da baëa e ofanz.

(D'ar Grenadourien)

Bandet e zaoulagad, vel d'an torfetourien.
Karget ho fuzulioù dustu, Grenadourien.

(Karga reont o fuzulioù, epad ma lak Loetiz eul lian en dro da dal Dubosq.)

DUBOSQ

Truez !!

IAN

Paz d'eun treitour ! Gra da beden vihan,
Rag da varo zo tost.

(D'ar Grenadourien)

Unan, daou, tri : Chod : Tan !

(Tennou a strak, Dubosq a gouez maro)

KEVBEN IV

AR GRENADOURIEN

*Ar soudaraed gall a zamm var o dlshoaz korf-
maro an Tour d'Auvergn. Dond a reont gantan var
zu araoñ al leuren-deatr, ha lann a lavar :*

IAN

Korf eun den ken dispar ama vo interet,
Mez e vrud a chomo keit ma pado ar bed,
Hema zo bet eur Sant. Heuillomp holl e skuerion,
Gallaoued ha Breiziz, kerzomp var e roudou.

(*Ar ridoch a ziskenn*)

VI. — EUR VOTADEG GIZ NEVEZ

Eur Votadeg

giz nevez

(Fars en 2 Arvest)

ARVEST I

An teatr a ziskuzo eur blasen

KEVREN I

LAOUÏK MORISSOT a erru var an teatr gant eur va-
lijen en e zorn kletz; eur vaz en e zorn diou; eur
c'horn butun en e c'henou. Koz eo. Poz a ra e valljen
var an douar.

Ar bemped gwech eo d'in da ober ar stourmaden
elektoral! Ar bemped gwech eo d'in da zond da c'houl-
len mouezioù digant loden-vro Pontanazen... C'houe-
zek vla so o deuz kaset ahanon da Bariz... Ar blavejou-
ze a zo tremenet re vuan, allaz! Koulskoude, lawen on
deuz ar pezh a meuz great, rag bepred on bet euz tu ar
Gouarnamant: Viv' la sort zo, eo bet atao ma lezen.
Esaet a meuz kontanti ar Republik en Pariz, en eur voti
he lezennou; em farroz, e kontantan ive ar Person en
eur lezel ma gwreg d'ober he fask hag en eur rei o c'hest
d'an dud a iliz. Evelse, e tapan daou benn ar vaz. Ha
memez tra, da beb vot, en despet d'am bleo gwen — eul
louarn koz zo ahanon — ar gwall blaneden a meuz da
gaout bepred daou pe tri o stourm diouzin. Ar revolusio-
nerien a gleiz, ar chouanted a ziou, en em glev meurbed
evid sevel eneb d'in, ha ma lakat da dispign arc'hant en
drouk prepoz.. Beteg aman a meuz goneet varnezo, gant
lakaat daou vlavez euz ma faë da ober an eleksion (*en
eur zevel e zivred'h*) tregont mil lur!... Eüruzamant hon
beuz gouveet an tu da ziarbenn eun tammik bihan ker-
nez ar votadegou en eur gas hon c'homanant da 15.000
lur beb bla...

Sell... Just awalc'h eo arru ma mignon an Aotrou
Jul ar Stouper. Hema 'ma holl ganton Pennanec'h etre e
zaouarn... Greomp min flour d'ezan... Kaout a ra d'ezan

C'HOARIERIEN

LAOUÏK MORISSOT, depute koz Pontanazen.

AUDIFRED, var ar renk evid ar Re-Wen.

Hubert POLINOF, var ar renk evid ar Re-Ru.

JUL AR STOUPER, maër Pennanec'h.

HERBOT, kabaler Audifred.

ELEKTOURIEN.

e tapo ma c'hador eur wech bennag... Fazia ra... Me zo reut c'hoaz.

KEVREN II

MORISSOT ; JUL AR STOUPER (*aotrou iaouank*)

AR STOUPER

Demad d'eoc'h, Aotrou enorus Morissot. Ha mad ar bed ?

MORISSOT

Na petra 'ta, ma mignon ker : ne ma ket ar mare d'in da chom klanv.

STOUPER

A dra-zur, Aotrou Morissot. Mez ar vicher a dle beza skuizus evid eun den evelloc'h, arru var an oad...

MORISSOT

Var an oad ? Me a dalvez c'hoaz meur a zen iaouank evelloc'h, Aotrou Stouper.

STOUPER

N'ê ket ze laran ; mez gouzout a ret ho pezo c'hoaz daou gandidad da enebi ouzoc'h.

MORISSOT

Adarre ma Doue !

STOUPER

Ia, unan ru hag unan gwen.

MORISSOT

Arsa trisdidigez an douar-man. N'euz ket an deuteed eun tam plijadur. Na pebez dispign evidon c'hoaz.

STOUPER

Eun netra. Tregont mil lur bennag.

MORISSOT

C'houi ra *netra* gant 30.000 lur ! Daou vlavez euz ma c'homanant ?

STOUPER

Red eo dispign pa doucher.

MORISSOT

C'houi 'velkent, aotrou Stouper, a gabalo a du ganin !

STOUPER

N'ouzon ket.

MORISSOT

Ho poan a vo talveet d'eoc'h.

STOUPER

Pegemend ?

MORISSOT

Pemp mil lur.

STOUPER

Galvet 'on d'ar gear. Kenavo arc'hoaz, aotrou Morissot. Aoun a meuz evidoc'h.

MORISSOT

Seiz mil...

STOUPER

Arru eo tost da greiste : poënt eo d'in mond.

MORISSOT

Dek mil...

STOUPER

Bremañk e vin skondalet gant ma gwreg... Hallo, kenavo. (*Astenn a ra e zorn da Vortissot.*)

MORISSOT

'N han da Zoue, gant daouzek mil lur vit-se...

STOUPER

Arsa biskoaz ! Gout awalc'h a ret na labouran ket evit arc'hant. Koulskoude pa zalc'het...

(Morissot a ro d'ezan daouzek billed a vil lur)

MORISSOT *(a dap e valhjen hag a ta kvit gant Stouper dre eun tu).*

Ar votadegou giz nevez... Allaz ! Allaz !

KEVREN III

AUDIFRED ; HERBOT *(a arru raktal dre an tu all, prez varnez).*

HERBOT *o frota e zaouarn*

Hallo, Audifred, ma mignon Audifred, joa a ra d'am c'halon gweled ahanout var ar renk ! Ro d'in eur pok...

Poka reont an eil d'egle.

AUDIFRED

Te zo zod.

HERBOT

Totoc'hod.

AUDIFRED

Komzomp sirius. Hag ar votadeg ?

HERBOT

Sur out da dremenn. Tremenet out ha tout.

AUDIFRED

Sant Tremenn, pedet evidon.

HERBOT

Gonid a ri.

AUDIFRED

Charivari.

HERBOT

D'in-me da lavaret : komzomp sirius.

AUDIFRED

Kousta ra ker ar votadegou : dija zo eat pemp mil lur diganin na ouian ket pelec'h ma Doue.

HERBOT

Petra eo ze ?

AUDIFRED

N'eo ket te a baë.

HERBOT

Ar viktor a zo er penn : kourach ! Ar gosteen diou a zo en he sao evidout. Be sonj ac'h euz an enor da zougen banniel didarch ar re wen. Kourach Audifred.

AUDIFRED

Te lavar gwir, fri hir.

HERBOT

A-brepoz, ha da brogramm ?

AUDIFRED

Oan just awalc'h o sonjal penoz ober anezan.

HERBOT

Greomp anezan asamblez. Me gommans : « Elektourien Pontanazen.... »

AUDIFRED

« Elektourien Pontanazen... »

HERBOT

« Me zo eun den eveldoc'h... »

AUDIFRED

A dra zur n'on ket eur marc'h.

HERBOT

Zut. Ganid e ve bepred evelse.

AUDIFRED

Flut, varc'hoaz e vo achuet ar programm. Ro peuc'h :
erru eo an aotrou Stouper dre ama.

KEVREN IV

An hevelep re : STOUPER

AUDIFRED, HERBOT, *o tenna o zokou, hag o stouf tzel.*

Debonjour, aotrou Stouper.

STOUPER *faëus*

Debonjour.

AUDIFRED

Eur gir marplich, aotrou Stouper.

STOUPER

Petra zo evid ho servich ?

AUDIFRED

Neubeud a dra... Eur gir berr... eun tam harp...

STOUPER

Ah, ia ?

AUDIFRED

Me zo var ar renk evid ar vot disul.

STOUPER

Pebez follente.

AUDIFRED

An dud a lavar d'in on sur da baseal.

STOUPER

Gwell a ze evidoc'h.

AUDIFRED

Me gred, aotrou, na vefet ket eneb d'in.

STOUPER

N'ouzon ket.

AUDIFRED

Marteze e c'hallfemp en em glevet.

STOUPER

Diez a vo.

AUDIFRED

Pemp mil lur.

STOUPER

Evid piou a gemeret ahanon, aotrou ?

AUDIFRED

Ho figare.

STOUPER

Koll oc'h.

AUDIFRED

Seiz mil.

STOUPER

Kenavo.

*Audifred a grog en lost e litten hag Herbot en lost
Hillen Audifred hag e chechont an eil var egile en cur
ober tro an teatr. Ar Stouper n'all ket dtsamma diouté.*

AUDIFRED

Eiz mil...

STOUPER

Biken.

AUDIFRED

Nao.

STOUPER

Biken.

AUDIFRED

Dek...

STOUPER

Aiaou ma Doue ! C'houi zo gouest da feaza eur
marc'h. (*Torcha ra e c'houselen gant e vouchouer*).

AUDIFRED

Sed aze dek billed... Eun taol skoa, netra ken.

STOUPER

Gallout a ref beza dinec'h... Hallo, kenavo ; tost eo
da greiste, ha ma gwreg a skondal... Kenavo.

AUDIFRED

Ha mersi !

(Stouper e-kuit)

HERBOT

Eun taol brao hennez ! Gonid ar Stouper ! Ar wech-
ma 'vat out ebarz.

AUDIFRED

Laket ebarz gantan.

HERBOT

Petra fell d'id ? Deomp brema da ober eur programm
kaër. (*Partial a reont*).

KEVREN V

---

*Dre an tu all e tired eun aotrou treut, bleo hir ru
d'ezan : e zillad a zo freget ha kaillet.*

Hubert POLING

Haker Bie ! Darbed eo d'in tapout ar forc'h em zu-gin

gant al loned gvez-ze... Ia, komprenet e oan et da ober eur brezegen da yourk Bothaleg, divar-beun partach an traou. Eun toullad chouanted, isitet gant o gwraze, a zo deut var ma lerc'h ha gwall vlonset abanon. Et da gemer poan gant an dud-ze !... Et da sklerijenni ar gêed-ze ! Fest ar vaz ho kortoz...

KEVREN VI

POLINOF, STOUPER *a dremenn*

POLINOF

An Aotrou Stouper ! Demad Aotrou Stouper.

STOUPER

Sell ! C'houi zo aman ? Hag er stad-ze ?

POLINOF

... O tizrei deuz Bothaleg. Bothalegiz o deuz lakeet abanon er stad-ze.

STOUPER

Neuze oc'h kandidat ?

POLINOF

A dra zur.

STOUPER

An dra-ze ho tisko.

POLINOF

Na 'vit-ze e tremenin.

STOUPER

Poan a meuz o kredi.

POLINOF

Eo ! Ar bobl a gomanz hija e vouen... Ar bobl a gomanz teuler ar c'habestr, ha dond d'ar re a labour evid e interest.

STOUPER

Ia, evel en Bothaleg.

POLINOF

Ouvrierien ar c'heariou a zo speredetoc'h. En Kernetra on bet douget ganté.

STOUPER

Douget e-maez !

POLINOF

An ideiou nevez a vo trec'h.

STOUPER

N'euz netra nevez dindan an oabl. Me zo zur oc'h koll.

POLINOF

Penez 'ta ?

STOUPER

Dre ma ret an eleksion gant giriou kaër hepken. Souben vijil !...

POLINOF

Petra fot d'eoc'h ! Ma arc'hant n'eo ket stank. Gant eiz mil lur eo red d'in c'hoari.

STOUPER

Kalz re neubeud.

POLINOF

Bolonte vad zo. Mar tremenan, m'ho tigollo, Aotrou Stouper.

STOUPER

Ar paë goude vo lac'het ar blei. Ha mar vec'h lac'het gantan!

POLINOF

Komzomp freaz hag e vemp eaz. Sikourit ahanon hag 'on kontant da rei mil lur d'ec'h, dre ma 'z oc'h eun den zilaouet er c'hontre.

STOUPER

Goapât a ret evid eur socialist ec'h oc'h. Eiz mil lur zo en ho kodel, hag hoc'h euz an tal da ginnig d'in mil ané....

POLINOF

Daou!

STOUPER

Tri n'eo ket beza direzon.

POLINOF

Dalit! Sethu tri aze. Mez gwasket var ma zu, han?

STOUPER

Bet asur e waskin, ha stard.

POLINOF

Neuze, kenavo, sitoian. C'han da vond. C'hoaz a meuz da ober en dek devez naontek konferanz ha pevar-ugent. Koll a rin ma mouez o sklerijenni ar bobl...

STOUPER

Kenavo sitoian, ha chanz vad.

(Mond a ra kuit)

KEVREN VI

STOUPER e-hunan

Daouzek mil lur digant Morissot; dek mil lur digant Audifred; tri mil lur digant Polinof; etre-tout: pemp mil lur varnugeat.

...Abanta, n'eo ket fall ar stal. Brema, evid pehini anezo e labourin? Sethu me nec'het awal'h.

(Ober a ra eun dro bennag ha mond a ra kuit.)

AR RIDOCH

ARVEST II

An teatr a ziskuezo eur sal bennag, hag eul leuren-
blench er penn-all anezhi. Var al leuren-blench eo
aseet : Morissot ; Audifret ; Polinof ; Herbot ; er c'hreiz,
Ar Stouper. Dirag al leurennik-teatr, pemp pe c'houc'h
den a zisklerio ar Silaouerien.

KEVREN I

AR STOUPER, en e zao

Ar seanz a zo digor.

Elektourien Pontanazen :

Disul oc'h galvet da zibab eur c'hannad da gas da
Bariz evid difenn ahanoc'h epad pevar bloa. Tri gandi-
dad a zo var ar renk, ha pedet o deuz ahanon, evel
maer parrez Pennanec'h, da ren ar seanz-ma, en pehini
ec'h eont da gemer ar gomz an eil varlerc'h egile, ha da
zisplega diragoc'h ar programm ru, ar programm gwen,
hag ar programm glaz.

AN HOLL

Brao ! Brao ! Viv' la sort zo !

STOUPER

Goude m'o devo kaozeet ar gandidaded enorapl-ma,
ar gomz a vo roet ganin d'ar re o devo eun dra bennag
da zislavaret. Rag-se, peoc'h epad an diskouriou. An
Aotrou Polinof a neuz ar gomz.

POLINOF

(o sevel hag o mial e vouen rouz)

Sitoianed !

Sethu ama programm ar Sozialisted, da bere ec'h on
den ! Mar ben hanvet ganeoc'h, sethu ama gant pesort

mennoziou e lakein ma foan : Labourat a rin da viha-
naat an ignoranz en eur groui eur mestr-skol evid peb
tiegez ; da vihanaat an dienez en eur rei arc'hant d'an
holl dud ezommek. Pelec'h e vo kavet arc'hant ? E-lec'h
me man, en koufr-houarn ar re binvidik e tapimp ane-
zan.

AN HOLL

Brao ! Brao ! Viv' la Polinof !

POLINOF

Ar re binvidik o deuz kalz re : tennet a vo diganté
evid roi d'ar re n'o deuz ket. Lakeet e vo ive taillou
pounner var al leveou, an taillou-ma a ielo var greski
dre ma kresko an aez. Lec'h na vo nemed unan pe
zaou a yugale, e vo doublet ar frejou kantved-diner ; ar
soudarded na reont netra, laket e voint da ober hent-
chou braz ; er c'hearieu e vo savet tier da loja evid netra
an tremenidi hag ar beajourien ; da zaou-ugent
vla, pehini a doucho eur retreat a vil lur ar bla ; lakeet
e vo en kkommun ar mengleuziou glaou-douar, an asu-
ransou, hag an hentchou-houarn, hag ar benefis a vo
lodennet etre an holl ; ar verourien a vo lezet ganté ar
merediou evid netra goude an nao bla kenta feurm ; erfin,
ar merc'hed a vo roet droët d'ê da voti koulz hag ar bae-
tred.

Sethu eno ar programm socialist, an hini a reio eü-
rusted an dud var an douar. (Aze ra)

AN HOLL

Viv' la Polinôôôf.

STOUPER

Den na c'houll ar gomz ! Neuze ar gomz a zo d'an
Aotrou Audifred.

AUDIFRED (o sevel)

Mignoned,

Me a zeu da c'houlen o moueziou diganeoc'h en hano

kosteen ar Roue. Ar Franz heb eur Roue a zo eur c'horf heb penn ; gant eur Roue, eur politik a beoc'h a reno, hag ar furnez a vo loden an holl. Ar relijion a renk beza enoret ive en hon touez, mar fell d'eomp beza eürus var an douar ha gounid divezatoc'h ar baradoz. Enebour e vin d'ar republikaned pere a zo bugale an diaoul ; lakaat a rin an traou da vond var o zu mad, evel ma c'heent gwechall en amzer goz, pa rede dre-holl stერიou leaz dous, ha pa zebre ar c'hi hag e vestr er memeuz skudel.

Erfin, evid diskuez ma bolonte vad, me c'houlenno ma vo digaset paë an deuteed da eur gwennek bemde, evel hini ar soudarded, ha ma vo lakeet en amand ar re na zeuint ket d'ar Gambr da beb tro.

Bea 'vin aketus da zerviji bihan ha braz, lard ha kraz ; den a vin d'an holl, ober a rin e feson ma vec'h eürus holl var an douar hag er bed-all goude ma vec'h maro.

(*Asea ra en eur dorcha e dal*)

AN HOLL

Brao ! Brao ! Viv' la Audifred !

STOUPER

Piou a c'houlenn dislavaret ? Den abed ? Ar gomz a zo neuze d'an Aotrou Morissot.

MORISSOT

Aotrone,
Anaout a ret ahanon pell zo. Me zo glaz ; hanvet ahanon c'hoaz, hag e vin kontant braz. Neuze vo d'eoc'h ar rest euz ma buez.

(*Asea ra*)

AN HOLL

Brao ! Brao ! Viv' la Morissot !

STOUPER

Piou a c'houlenn komz ?

(*Trous a-bed*)

Lezit ahanon neuze da lavaret eur gir.

MORISSOT (*en e skouarn*)

A du ganin ?

AUDIFRED

Brallet var ma zu.

POLINOF

Pouezet var ma c'hoste.

STOUPER

Elektourien Pontanazen ;

Me gred n'oc'h ket akord var ar choaz da ober disul, ha me meuz c'hoant da zikour ahanoc'h da zirouestia eur guden hag a zo luet evidoc'h. Kaëra tra zo var an douar eo ar frankiz, ar vreudeuriach, hag an henvelidigez ! Evid ma vo lakeet an tri gir kaër-ze en pratik var derouer Pontanazen, elektourien, n'ho peuz nemed eun dra d'ober...

(*Peoc'h*)

...Voti evidon, voti evid ar Stouper.

MORISSOT

Treitour afrontet.

AUDIFRED

Trubard digalon !

POLINOF

Gaouiad divergont !

STOUPER

Me ho ped, ma mignoned kez. lezit ahanon da gaozeal. Penoz e rin-me da akordi ahanoc'h ho tri, ha da zinec'hi an elektourien, mar na gemeranket an hent-ze ?

MORISSOT

Ha ma daouzek mil lur ?

AUDIFRED

Ha ma dek mil lur ?

POLINOF

Ha ma zri mil lur ?

STOUPER

Gwir a leveret ! Touchet a meuz 12.000 lur digant Morissot : 10.000 lur digant Audifred : 3.000 lur digant Polinof. Total : 25.000 lur. An arc'hant-ze na meuz ket laëret anezan. Roet ho peuz anezan d'ia a galon vad, evid dispign en hoc'h hano d'eoc'h ho tri... Me a bromet d'eoc'h d'arc'hant d'am gir : dispignet a vo hoc'h arc'hant etouez an holl elektourien betek al liard diveza hag ar re-ma ho pennigo da viken...

AN HOLL

Brao ! Brao ! Viv' la Stouper !

STOUPER

Perag oc'h fachel, Polinof, mar doc'h eur gwir bartajour?... Perag oc'h ienet, Audifred, mar doc'h distag euz madou ar bed-ma?... Perag oc'h drouk kontant, Morissot, pa zoc'h c'houezek vla zo en Pariz, ha p'ho peuz touchet er e'heid-ze kant-mil lur pe ouspenn?...

AN HOLL

Brao ! Viv' la Stouper.

STOUPER

Evid ho lakaat akord, en em brezantan ma-hunan !

MORISSOT (o sevel)

En hano pesort kosteen, mar plich ?

STOUPER

En hano ma c'hosteen ma-hunan. Ma frogramm, sethu hen aman : Ober deuz ma teuiö ; pa vo glao, kerner paraplu ; pa vo heol, tok plouz ; pa vo avel, mantell ! Komprenet eo ?

AN HOLL

Ia, ia ! Brao ! Iou ! Viv' la Stouper, hon depute nevez.

Morissot, Audifred, Polinof, a ia evid saillet gant kollterou Stouper, mez ar bobl a heurt anezo, pevar gwas a grog er Stouper, hag a zoug anezan var o diskouz en eur hopal :

Iou d'an depute nevez !

KEVREN II

MORISSOT, AUDIFRED, POLINOF, HERBOT

(Chom a reont mantret eno, o divrec'h losk ganté. A-benn eur pennad, Morissot a laka eur vrec'h en dro da c'houk Audifred, eben en dro da c'houk Polinof ; Kana reont var don Ora pro nobis :)

Ma mignon Audifred ! Ma brank koz Polinof !

AUDIFRED

Ma c'homper Morissot ! Ma c'henderf Polinof !

POLINOF

Ma c'hamarad Audifred ! Ma breurik Morissot !

MORISSOT

Na pebez gwalen.

AUDIFRED

Na pebez planeden.

Na pebez anken.
POLINOF

Petra da ober?
MORISSOT

Petra da zonzjal?
AUDIFRED

Petra da laret?
POLINOF

Kenavo arc'hant!
MORISSOT

Nijet ar pejou!
AUDIFRED

Var lerc'h ar moni!
POLINOF

(Peoc'h eur pennadik)

HERBOT *e viz var e dal*

Aotrone, arabad a ve koll kourach. Ar mouezioù zo kollet, an arc'hant n'eo ket. Sethu aman petra ho peuz d'ober evid adgonid kement ho peuz dioueret...

O ZRI

Komz buan, Herbot, 'n han da Zoue!

HERBOT

Mar am c'hredet, elec'h esa mui mond da Bariz, c'houi a grouo etrezoc'h ho tri eur strollad-teatr evid mond da c'hoari dre ar vro ar pez-komedi brezonek:

Eur Votadeg giz nevez

En berr amzer me warant d'eoc'h e c'honfet ho pemp-mil-lur-varnugent!!

(Ober a reont beb a fri...)

AR RIDOCH A GOUZ

VII. — AR POELTRON MEO

Ar Poeltron Mêo

UNANGOMZ

(Henvelakaet ouz ar gallek)

(War an teat'r e vezo lakeet eur spontail)

(Kana ra)

Tra la la, la la la !

(Komz a ra)

Non di tout, kaër am meuz kana
 Red mad a vo d'in distana
 Ha distrei d'ar gear hep eur gann !
 Koulskoude ma gwad a zo tan
 Ha biskoaz n'on bet ken hardi
 Hag hirio... Malac'h du ! Pari
 Na zeuio den da stourm ama !
 Beza zo pevar gwas, hola !
 Ia, pevar hag a c'hoantafe
 Dond an eil goude egile ?
 Me n'am meuz aoun 'rok den a-bed...
 ...Mar n'eo pemzek vlâ tremenet !...
 N'euz ket pell c'hoaz, war ma fe dall,
 Oan en hostaleri Fanch Fall
 Ha me chikana deuz daou was
 Ha goulenn anê war ar plas.
 Ar c'henta am boa diskâret,
 Mez an eil o vont da dapet
 Eur voutaill var ar c'hontouër
 Hag o trei anei barz an èr.
 — «Hola ! 'mon-me, lec'h he zerri,
 Evomp anei etre hon tri !»

(Aze a ra hag e tap eur voutaill deuz e c'hodel ecid lonka
 eur banne. Neuze ar spontaill a wigour gant an avel.)

Petra ra trouz ? Daonet vin ket
 Me n'am euz aoun 'rog den a-bed,
 Ma lostao neb a c'hoanta
 Leda e gein war al leur-ma !

(Eva ra eur banne)

Pelec'h e ma, neb a lavar
 O'n-me spontik evel eur iar ?
 Pevar den, dustu, pevar gwas
 A c'houlennan krak war ar plas.

(Trei a ra, hag e wel ar spontaill)

Jezuz !... Holl sent ar Baradoz !...
 Petra eo hema ? Mil malloz.
 Eur c'hornandon ! Eul laër bennag !
 Ama 'vad e kavin eur stag !
 Hêp-la, potr, na laran mann d'id,
 Lez ahanon da vont e-kuit.

(Ar spontaill a hij gant an avel)

Deuz eur paourkezik bet true !
 Aotrou ! Les't ganin ma bue !
 Set, Aotrou, kemeret ma zok
 Ha les't ahanon diehipot.

(Ar spontaill a hij hag a dro)

Dalet c'hoaz ma boutaill gwin gwen
 Ha ma c'hontell ha ma diren...
 Nan zur, evit droug na rin ket
 Mez ma les't brema da voned,
 C'hoant mervel n'am meuz ket bet c'hoaz
 Ha c'houi a zeblant eur pez gwas,
 Sethu 'ta ma boutou neve
 Mez brema c'h an kuit, war ma fe...

(Ar spontaill a dro)

'N han Doue, ho min zo gwall du !
 Na vrallet ket tresek ma zu !...
 Pardon, Aotrou, a c'houlennan !
 Set, ma chupen c'hoaz a roan.

(Diveisha ra e chupen)

O n'am lac'het ket, me ho ped,
 Eur pec'her braz 'on war ar bed,
 Ha mar tennet ma zam bue
 Er bed all pelec'h e vin-me !

Hag ouspenn, me 'meuz prometet
Mond da Santez-Anna-Wened,
Ha mar ben lazet dustu krenn
Ne varvin ket vel eur c'hristen.
Les't ahanon da lavaret
Eur baterik c'hoaz, me ho ped...
Mez na ret ket ken fall sellou
Na skoet ket,... Aotrou... Aotrou !
Me, biskoaz den n'am meuz skoet
Chas, a vad, na zislaran ket.

(*Ar spontaill a dro hag a gouez war an douar*)

Jezus !... Aotrou ar c'hornandon
Teurvezet rei d'in ho pardon
Rag n'eo ket me, nan, zur n'eo ket,
A meuz brema ho tiskaret,
Gortozet, me ho sikouro
Da zével plom war ho seulio.

(*Ar poeltron meo a dosta hag a wet penaoz eur spontaill-
brini an hint eo.*)

Daonet vin ket ! Tan ha kurun !
Malac'h du war ma c'horn butun !
An dioul-ma na n'euz troad a-bed
Na daouarn ive kenneubed !
Eur vroz ec'h eo, eur c'hoz vragou
Karget a blouz hag a druillou.
Han ?... Sethu ama eur fars vrao ?
Me garche kaout dindan ma fao
An higin louz an neuz, dre fent,
Plantet eur spontaill war ma hent !
Me rafe d'ezan paëa ker
Ober goap deuz Laou al Lonker.

(*Dorna ra ar spontaill*)

M'ho tisko, spontaill leun a foen,
D'ober goap euz ar gristenien,
Ha brema, m'ho kaso ganin,
Ho tillad, bepred, a ve d'in,
Hag ar plouz a zo en ho rer
A rai torchou em boutou-ler !

Mond a ra kuit, ar spontaill war e getn.

TAOLEN

Ar Bourc'hiz lore'hus	1
Ar Barz hag ar Prokuror	27
Janedik o vond da Bariz	23
Pontkallek	83
Malo Corret	139
Eur votadeg giz nevez	178
Ar Poeltron Mèo	203
Taolen	207

TABLE

1 . . . . . At Bourc'h la Chapelle
27 . . . . . At Bata bay at Prekvor
33 . . . . . Jambik o yond la Bata
43 . . . . . Pontkallek
103 . . . . . Nalo Gouei
171 . . . . .
203 . . . . .
207 . . . . .

CARHAIX. — IMPRIMERIE DU PEUPLE 30111
